

Budget 2025 med plan för perioden 2026-2029
samt prioriterade övergripande mål och
inriktningar för Härryda kommun

14

2024KS267

Sammanträdesdatum
2024-05-30

§ 164

Dnr 2024KS267

Budget 2025 med plan för perioden 2026-2029 samt prioriterade övergripande mål och inriktningar för Härryda kommun

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till beslut i kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar *Alliansens budget 2025 med plan för perioden 2026-2027 (-2029) samt prioriterade kommunövergripande mål och inriktningar* vilket innebär:

Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.

Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025.

Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2025.

Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.

Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploatering/Betalningsplan.

Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.

Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.

Avstår från att delta

Peter Arvidsson (SD) och Per Olov Risman (SD) avstår från att delta i beslutet.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Reservation

Patrik Linde (S), Robert Langholz (S), Ulla-Karin Johansson (S), Marie Strid (MP) och Thomas Gustafsson (S) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Budget 2025 med plan för perioden 2026-2029 samt prioriterade övergripande mål och inriktningar för Härryda kommun, är en del i kommunens styrmodell. Dokumentet utarbetas årligen av politiken och fastställs av kommunfullmäktige. Här anges kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar för kommande år samt ekonomiska ramar för respektive nämnd.

Budgetdokumentet utgår från den av fullmäktige fastställda strategiska planen för mandatperioden, och ger konkretiseringar samt lyfter fram det som är särskilt viktigt för 2025, med utblick 2026-2027. Den strategiska planen beskriver det som politiken vill åstadkomma (den förflyttning/förändring som ska skapas) under mandatperioden som helhet.

Beslutsunderlag

- Alliansens budget 2025 med plan för perioden 2026-2027 (-2029) samt prioriterade kommunövergripande mål och inriktningar
- Budget 2025 med plan för perioden 2026 - 2029 samt mål och inriktningar från Rödgrön samverkan
- Förvaltningens bedömning och underlag för budget 2025-2027 (-2029) inklusive bilagorna: Befolkningsprognos 2024-2033, Tabeller till lokalresursplan 2025-2029, Investering och exploatering 2025-2029, Produktionsplan för detaljplaner 2025-2029
- Kommunals synpunkter på budget 2025-2027
- SACO:s synpunkter på budget 2025-2027

Förslag till beslut på sammanträdet

Per Vorberg (M) föreslår med instämmande av Håkan Eriksson (KD), Martin Tengfjord (SP), Anders Halldén (L) och Gun Wågsjö (C) att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar *Alliansens budget 2025 med plan för perioden 2026-2027 (-2029) samt prioriterade kommunövergripande mål och inriktningar* vilket innebär:

- Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2024-05-30

- Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.
- Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploatering/Betalningsplan.
- Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.
- Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.

Patrik Linde (S) föreslår med instämmande av Marie Strid (MP) att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar Rödgrön samverkans budget samt antar punkterna i kapitel 12.

Beslutsgång

Ordföranden redovisar att han kommer ställa Per Vorbergs förslag mot Patrik Lindes förslag.

Kommunstyrelsen godkänner redovisad beslutsgång.

Per Vorbergs och Patrik Lindes förslag

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller Per Vorbergs förslag.

Omröstning begärs. Kommunstyrelsen godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för att bifalla Per Vorbergs förslag

Nej-röst för att bifalla Patrik Lindes förslag

Med 6 ja-röster, 5 nej-röster och 2 avstår bifaller kommunstyrelsen Per Vorbergs förslag. Hur var och en röstade framgår av omröstningslista 1.

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2024-05-30

Voteringslista: § 164

Ärende: Budget 2025 med plan för perioden 2026-2029 samt prioriterade övergripande mål och inriktningar för Härryda kommun, 2024KS267

Omröstningslista 1

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Per Vorberg (M), ordförande	X		
Mikael Johannison (M), vice ordförande	X		
Patrik Linde (S), 2:e vice ordförande		X	
Ulla-Karin Johansson (S), ledamot		X	
Peter Arvidsson (SD), ledamot			X
Gun Wågsjö (C), ledamot	X		
Robert Langholz (S), ledamot		X	
Anders Halldén (L), ledamot	X		
Marie Strid (MP), ledamot		X	
Håkan Eriksson (KD), ledamot	X		
Martin Tengfjord (SP), ledamot	X		
Thomas Gustafsson (S), ersättare		X	
Per Olov Risman (SD), ersättare			X
Resultat	6	5	2

Datum 2024-05-17

Kommunfullmäktiges presidiums förslag till debattregler för ärende om budget 2025 med plan för 2026-2029 samt mål och inriktningar för Härryda kommun

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att en representant per publicerat budgetförslag reserveras tid för inledningsanförande om maximalt sju minuter.

Budgetförslaget ska vara inlämnat senast den 7 juni kl. 10 för att publiceras till mötets handlingar.

Efter inledningsanförandena råder fri talartid.

Kommunfullmäktiges presidium

Björn Magnusson (S), Gunnar Häggström (M), Kristina Andrén (M)

2024-05-17

Punkter att redovisa under inledningsanförande i kommunfullmäktiges budgetdebatt

Bakgrund

I kommunfullmäktiges beslut 2024-03-27 i §23, om *Ekonomiska planeringsförutsättningar 2025-2027 (2029)*, framgår att kommunfullmäktige den 13 juni 2024 ska fatta beslut om:

- Mål för god ekonomisk hushållning
- Prioriterade mål och inriktningar på kommunövergripande nivå
- Driftsramar och anslagsbindning för respektive nämnd
- Investeringsbudget och anslagsbindning per nämnd samt tak för nettoinvesteringarna, finansieringsplan för exploatering, utdebitering, långfristig upplåning samt budget för revisorerna
- Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utarbeta mål och inriktningsdokument med ekonomiska ramar för respektive verksamhetsansvar med utgångspunkt i fullmäktiges beslut.

När kommunfullmäktige beslutat om budget enligt ovan tar kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid och socialnämnden, i sin roll som verksamhetsnämnd, beslut om mål och inriktningsdokument för nämnden. De uppdrar till förvaltningen att utarbeta verksamhetsplan och budget med utgångspunkt i mål och inriktningsdokumentet och förslag till anslag på verksamhetsnivå, samt verksamhetsplan 2025-2027.

Förslag på punkter att redogöra för i inledningsanförandet av respektive budgetförslag

- Vilka mål för god ekonomisk hushållning har budgeten?
- Vilka är de prioriterade målen och inriktningarna på kommunövergripande nivå i budgeten?
- Vilka driftsramar och anslagsbindning har budgeten för respektive nämnd?

- Investeringsbudget och anslagsbindning per nämnd (på övergripande nivå) samt tak för nettoinvesteringarna, utdebitering (skattesats), långfristig upplåning (hur mycket banklån får kommunen ta).

Kommunfullmäktiges presidium

Björn Magnusson (S), Gunnar Häggström (M), Kristina Andrén (M)

Alliansens budget 2025

med plan för perioden 2026-2027 (-2029) samt
prioriterade kommunövergripande mål och inriktningar

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Vision och förhållningssätt - en utgångspunkt för styrningen	6
3	Mål för god ekonomisk hushållning	7
4	Prioriterade mål och inriktningar för 2025 på en kommunövergripande nivå	11
5	Skattesats.....	13
6	Driftbudget.....	14
7	Investeringsbudget	23
8	Exploateringar/betalningsplan	26
9	Långfristig upplåning	28
10	Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden	29
11	Koncernen	30
12	Förslag till beslut i kommunfullmäktige	31

1 Inledning

Härryda är tack vare den borgerliga politik Alliansen i Härryda fört under många år, en välskött, framgångsrik och fantastisk kommun. Vi har under flera år gjort stora investeringar för att ge kommuninvånarna en ännu bättre kommun att bo i genom nya skolor, förskolor, äldreboenden och fritids-, idrotts- och kulturanläggningar. Detta samtidigt som vi betalat av kommunens alla banklån, för att slippa lägga skattepengar på att betala räntor.

Sverige befinner sig nu i lågkonjunktur med flera osäkra omvärldsfaktorer, såsom Rysslands fruktansvärda anfallskrig mot Ukraina, Europa och demokratin. För att inte tala om nedgången i byggandet av bostäder, minskade befolkning där demografien ändras till färre barn och unga vilket påverkar behovet av platser inom förskola och grundskola, som kommer kräva verksamhetsanpassningar och pressa ekonomin. Och som en följd, kommer påverka gymnasieskolan på motsvarande sätt inom några år.

Till skillnad från antalet färre unga, så ökar antalet äldre kraftigt och vi blir allt äldre. I grunden är ju detta positivt och fantastiskt att fler lever längre, men det innebär också att vi behöver anpassa verksamheten för ett ökat behov inom äldreomsorg och omsorg. Detta samtidigt som det inte finns tillräckligt många människor, inom flera olika kompetensområden som kan tillgodose behovet.

I de tider Sverige nu befinner sig i, behöver Härryda fortsätta arbeta med att fokusera på att stärka skolan, utveckla kompetensen inom vården och omsorgen om våra äldre, arbeta mer strukturerat förebyggande för att minska risken för att unga ska hamna i kriminalitet. Satsa på att säkerställa att Härryda är tryggt, trivsamt och säkert. Samt fortsätta vara en stabil och framgångsrik utvecklingskommun. Därför är vår budget fokuserad på kommunens kärnuppdrag kring förebyggande arbete, skolan, omsorgen om våra äldre, trygghet och beredskap. Men också stärkt fritids- och föreningsliv, utveckling och att satsningar ska resultera i faktiska förbättringar och resultat för dom vi är till för.

Det ser lite ljusare ut framöver till skillnad från 2024, men vi måste vara beredda på att kunna ställa om och hantera svårare tider om och när de kommer.

Obligatoriskt för alla kommuner är att ombesörja att det finns barnomsorg, förskola, grundskola, gymnasieskola, särskola, vuxenutbildning, svenska för invandrare, socialtjänst, samt ge omsorg för äldre och för personer med funktionshinder. Det ska finnas hälso- och miljöskydd, att det är rent och att människor kan slänga sina sopor och ta hand om avfall, räddningstjänst, bibliotek, vatten och avlopp. Som kommun ska vi också planera infrastruktur, upprätta planer för byggnation och se till att det finns bostäder. I Alliansens budget, tar vi ansvar för att kommunen och våra kärnverksamheter fortsatt kan bedrivas i utvecklingsanda och framtidstro.

Budgeten ska ses som en helhet, där alla delar hänger ihop varför vi anser att vår budget ska antas som ett paket med flera beslutssatser för tydlighetens skull. Beslutspunkterna är samlade i avsnitt 12.

1.1 Budgetdokumentets innehåll

Detta budgetdokument innehåller de delar och den detaljeringsgrad som följer av kommunens styrmodell. Kommunfullmäktiges budget ska styra tilldelning av ekonomiska ramar på nämndnivå, samt kommunövergripande prioriterade mål och inriktningar.

Nämnderna i sin tur är ansvariga att upprätta detaljbudgetar och verksamhetsplaner för att nå de övergripande målen i kommunfullmäktiges budget. Det är alltså inte kommunfullmäktiges uppgift att detaljstyra nämndernas verksamhet vare sig i organisering eller utförande. Det åligger nämnderna att ansvara för verksamheternas utformning och arbete, varför detta är delegerat från kommunfullmäktige.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut 27 mars 2024 §23 ska kommunfullmäktige fatta beslut om följande delar:

- Mål för god ekonomisk hushållning (avsnitt 3)
- Prioriterade mål och inriktningar på kommunövergripande nivå (avsnitt 4)
- Utdebitering, d.v.s skattesats (avsnitt 5)
- Driframar och anslagsbindning för respektive nämnd (avsnitt 6)
- Budget för revisorerna, som beretts av kommunfullmäktiges presidium (avsnitt 6.3)
- Investeringsbudget och anslagsbindning per nämnd samt tak för nettoinvesteringarna (avsnitt 7)
- Exploatering/Betalningsplan (avsnitt 8)
- Långfristig upplåning (avsnitt 9)
- Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar, samt ekonomiska ramar för respektive verksamhetsansvar. (avsnitt 10)

De punkter kommunfullmäktige ska besluta om återges i avsnitt 12 - ***Förslag till beslut i kommunfullmäktige.***

Nämnderna i sin roll som verksamhetsansvariga fattar under hösten beslut om:

- Inriktningsdokument med prioriterade mål, inriktningar, budgetramar på verksamhetsnivå och uppdrar till förvaltningen att utarbeta förslag till verksamhetsplan och detaljbudget med utgångspunkt i beslutat inriktningsdokument.

Respektive nämnd fattar sedan beslut om *Verksamhetsplan för 2025-2027*.

1.2 Kommunens styrmodell

Detta dokument; *Alliansens budget 2025 med plan för perioden 2026-2029 samt prioriterade kommunövergripande mål och inriktningar*, är en del i kommunens styrmodell, se bild nedan. Dokumentet är årligt, utarbetas av oss i politiken och föreslås fastställs av kommunfullmäktige. Här anges Alliansens prioriterade mål och inriktningar för kommande år samt ekonomiska ramar för respektive nämnd.

Alliansens budgetdokument utgår från den av fullmäktige fastställda strategiska planen för mandatperioden, och ger konkretiseringar och lyfter fram det som vi ser som särskilt viktigt för 2025, med utblick 2026-2027. Den strategiska planen beskriver det som politiken vill åstadkomma (den förflyttning/förändring som ska skapas) under mandatperioden som helhet, och för oss i Alliansen är att hålla överenskommelser viktigt. Framför allt när styrdokument som Strategiska planen är formellt beslutat av kommunfullmäktige.

En viktig övergripande del i styrmodellen är vision och förhållningssätt. Visionen utgör en gemensam ledstjärna och pekar ut riktningen för kommunen. En annan bärande del i styrmodellen är att tydliggöra verksamheternas grunduppdrag och att säkerställa kvaliteten i grunduppdraget. Här behöver förvaltningens arbete med systematisk kvalitetsuppföljning utvecklas, och då framför allt analysdelen.

Bild: Kommunens styrmodell

Bild: Dokument i styrmodellen

2 Vision och förhållningssätt - en utgångspunkt för styrningen

Viktiga delar i kommunens styrmodell är vision och förhållningssätt. Dessa ger styrning på övergripande nivå, pekar ut riktning och ramar för verksamheterna och ersätter därigenom mer detaljerad styrning.

En förutsättning för att denna tillitsbaserade styrning ska fungera, är att förvaltningen är lyhörd, förstår vikten av följsamhet och att det finns en naturlig ömsesidig dialog och förståelse med politiken kring olika beslut.

2.1 Vision

Beslutad av kommunfullmäktige 2019-12-12 §178

Härryda – här vågar vi!

I Härryda kommun bygger vi framtiden. Här har människor och företag möjlighet att växa och blomstra. Här lyfter idéer och landar lösningar som håller för kommande generationer.

Våra ledord: **mod, nytänkande, handlingskraft**

2.2 Förhållningssätt

Fastställd av kommundirektör 2021-04-08

Varje dag gör vi mötet med Härryda kommun enkelt. Vi är engagerade, ser möjligheter och skapar lösningar. Vi är kompetenta, professionella och öppna för olika perspektiv. Vi prövar nya idéer och vill alltid bli bättre.

Tillsammans åstadkommer vi mer.

3 Mål för god ekonomisk hushållning

Målen för god ekonomisk hushållning, såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål, fastställdes senast av kommunfullmäktige den 15 juni 2023 i samband med beslut om budget för perioden 2024-2026.

Strategiska planen för mandatperioden fastställdes av kommunfullmäktige 2023-03-30 §38. Där framgår också åtgärder som ska genomföras för att nå målen.

En god ekonomi är förutsättningen för att kunna bibehålla och utveckla kommunen i positiv riktning. För att klara av stora nödvändiga investeringar och ökade inflationskostnader över tid krävs ökad soliditet. För att uppnå detta ska följande utgöra riktlinjer under mandatperioden.

- Kommunens finansiella mål ska uppnås utan höjd skatt (högre skatteuttag) varje enskilt år.
- Alla verksamheter måste klara sina uppdrag inom tilldelad ram.
- Fokus på kommunens kärnverksamheter. Ompröva verksamheter och kostnader som inte ingår i kärnuppdraget.
- Arbetet med Härryda framtid ska utvecklas.
- Digitalisering skall genomföras i syfte att nå en högre medborgar-/näringslivsnytta och/eller effektivisering. Viktigt att digitalisering inte blir kontraproduktiv och att hänsyn tas till äldres förmågor samt personer med funktionsvariationer.
- Kommunens gröna skogsbruksplan som kvalitetssäkrades genom FSC- och PEFC-certifiering 2005 och reviderades under 2015, ska uppdateras.
- Kommunen ska äga lokaler där kommunen bedriver kärnverksamhet.
- Kommunens bolag ska fortsatt ägas av skattekollektivet.
- Inga nya införanden/avvecklande (förändringar) av LOV-system eller upphandling av nya kärnverksamheter.
- Kommunala värden, som exempelvis mark, ska inte överföras till annan utan synnerliga skäl. Utgångsläget är att markpriser ska sättas till marknadsvärde eller säljas till högstbjudande.
- Exploateringsöverskott skall som helhet gå till att förstärka resultatet och därmed soliditeten, inte finansiera annan verksamhet.
- Alla kostnader och åtaganden som kan utföras och bäras av exploitörer för att genomföra planer ska så göras och regleras i avtal.

3.1 Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

De finansiella målen för god ekonomisk hushållning föreslås fortsätta gälla för 2025. De finansiella målen mäts och analyseras årligen samt i rullande fyraårsperspektiv.

- **Soliditeten ökar med en procentenhet per år**
- **Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag**

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver. Målen har som utgångspunkt att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

Detta innebär att ingen generation bör behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Överskottet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation utan att den ska behöva uttaxeras en högre skatt.

Utöver de finansiella målen finns ett beslut i kommunstyrelsen 2023-03-09 §102 Dnr 2023KS51 att i förvaltningens bedömning som ges till politiken inför beslut om budget 2024 och plan 2025-2026, ska de finansiella målen nås varje enskilt år samt att i slutet av mandatperioden ska ekonomiskt utrymme finnas motsvarande drift av en simhall. Beslutet var enhälligt. I de grova jämförelser och bedömningar som gjorts, motsvarar det ca 30 mnkr. Varje enskilt års resultat ska alltså ligga på drygt 100 mnkr.

I denna Alliansbudget uppfyller vi det målet för budget 2025 och plan 2026-2027.

Nedan redovisas de finansiella målen utifrån Alliansens budgetförslag och hur måluppfyllelsen bedöms bli för enskilda år.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning	2025	2026	2027
Resultat i mnkr	103,3	130,6	146,1
Soliditeten ökar med en procentenhet per år	6	2	3
Resultatet är 2,5% av skatter och generella statsbidrag	3,6%	4,4%	4,7%

3.1.1 Resultat- och balansbudget

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens nettokostnader	2 271,2	2 517,5	2 586,6	2 671,1	2 777,9
Avskrivningar	130,6	144,3	145,7	150,0	157,6
Verksamhetens nettokostnader	2 401,8	2 661,7	2 732,2	2 821,1	2 935,5
Skatteintäkter	2 395,7	2 479,7	2 644,0	2 753,2	2 866,0
Generella statsbidrag och utjämning	315,4	276,3	235,8	225,0	246,0
Verksamhetens resultat	309,3	94,2	147,6	157,1	176,6
Finansiella intäkter	30,7	11,0	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-0,6	-1,5	-4,0	-4,0	-4,0
Finansiella kostnader för pensioner	-71,2	-73,2	-43,3	-25,5	-29,5
Resultat	268,2	30,5	103,3	130,6	146,1
Blandfondsresultat	277,3	48,0	85,6	104,5	122,2
Resultatets andel av skatter och statsbidrag	9,9%	1,1%	3,6%	4,4%	4,7%
Balansbudget, mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Materiella anläggningstillgångar	2 420,1	2 461,3	2 729,3	2 874,4	2 908,5
Finansiella anläggningstillgångar	220,9	217,3	220,9	220,9	220,9
Summa anläggningstillgångar	2 641,3	2 679,0	2 950,5	3 095,5	3 129,6
Omsättningstillgångar					
Tomtmark för försäljning	249,8	206,1	254,1	263,0	89,6
Fordringar	389,4	285,1	389,4	389,4	389,4
Likvida medel	315,2	319,3	200,2	146,7	286,2
Summa omsättningstillgångar	954,5	810,5	843,7	799,1	765,2
Summa tillgångar	3 595,8	3 489,5	3 794,2	3 894,6	3 894,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	2 053,0	1 823,6	2 186,8	2 317,4	2 463,5
<i>varav årets resultat</i>	<i>268,2</i>	<i>30,5</i>	<i>103,3</i>	<i>130,6</i>	<i>146,1</i>
Skulder					
Avsättningar för pensioner	890,8	1 012,1	1 040,2	1 014,0	993,0
<i>varav avsättning pensionsskuld intjänat före -98</i>	<i>543,6</i>	<i>560,0</i>	<i>537,5</i>	<i>511,4</i>	<i>487,5</i>
Övriga avsättningar	136,0	147,0	136,0	136,0	136,0
Långfristiga skulder	54,0	153,1	154,0	154,0	154,0
<i>varav lån i banker och kreditinstitut</i>	<i>0,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Kortfristiga skulder	462,0	353,7	277,2	273,2	148,3
Summa skulder	1 542,8	1 665,9	1 607,4	1 577,2	1 431,3
Summa eget kapital, avsättn. och skulder	3 595,8	3 489,5	3 794,2	3 894,6	3 894,9
<i>Soliditet</i>	<i>57%</i>	<i>52%</i>	<i>58%</i>	<i>60%</i>	<i>63%</i>

3.2 Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

Verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning föreslås fortsätta gälla för 2025 utifrån överenskommelsen med, och kommunfullmäktiges beslut om Strategisk plan för mandatperioden. Men Alliansen vill var tydliga med att för oss betyder det att bostadsbyggande ska ske i hela kommunen.

- *Bostadsbyggandet utformas så att en befolkningsökning på 1,5 % kan mötas med bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer.*
- *Full behovstäckning inom förskoleverksamheten och föräldrar kan välja verksamhetsform.*
- *Alla elever har efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier.*
- *Det finns bostäder av god kvalitet och god tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov.*

För att uppnå verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning ska följande arbete utföras:

- För att långsiktigt tillse att vi kan möta behovet av bostäder och bidra till att lösa kompetensförsörjningen i Göteborgsregionen genom en befolkningsökning på 1,5% är utgångspunkten att kommunen satsar på trygga, trivsamma bostadsområden med klimat- och miljöanpassade bostäder av hög kvalitet i alla ägande- och upplåtelseformer. I detaljplaner med kommunalt markägande där inte redan avtal finns, ska utgångspunkten alltid vara markanvisningstävling.
- För att långsiktigt tillse att det finns full behovstäckning och olika verksamhetsformer inom förskoleverksamheten och annan pedagogisk omsorg ska lokalresursplaneringen föregås av noggranna analyser om efterfrågan, behov, kompetenstillgång och kostnader. Verksamhetsanpassningar ska ske löpande så att ekonomin kan fokuseras på verksamheten och långsiktigt färre barn i grupperna (med inriktning på de yngre barnen), i stället för tomma lokaler.
- För att långsiktigt tillse att alla elever efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning har tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier, ska vår egen verksamhet vara bäst i Sverige. Därför behöver kärnuppdraget inom utbildning renodlas och effektiviseras så att rätt personal utför rätt arbetsuppgifter. Förvaltning, personal och politik ska tillsammans arbeta fram hur detta ska göras.
- För att långsiktigt tillse att det finns bostäder av god kvalitet och tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov ska möjligheten för byggnation göras i alla planer och områden. Bostäderna ska i så stor utsträckning som möjligt vara en naturlig del inom tänkt bebyggelse. Bostäder riktade till aktiva seniorer och äldre ska prövas i alla orter genom markanvisningstävlingar på kommunal mark.

4 Prioriterade mål och inriktningar för 2025 på en kommunövergripande nivå

Kommunfullmäktige ska enligt vår styrmodell, utifrån den strategiska planen peka ut tre till fem målområden som bedöms viktiga att prioritera särskilt under kommande året.
Kommunfullmäktige pekar ut mål på övergripande nivå till nämnderna att förhålla sig till.
Kan också formuleras som tre till fem övergripande inriktningar.

4.1.1 Sveriges bästa skola och kompletta grundskolebetyg för alla elever

En väl fungerande förskola, skola och utbildning ger människor makt att själva forma sina liv men är också en förutsättning för att komma i arbete, och skapar förutsättningar för ett hållbart samhälle för alla. Målsättningen är att barngruppsstorlekarna för de minsta barnen skall harmoniera med Skolverkets riktlinjer. Alla elever ska utifrån sina förutsättningar utmanas att nå längre. För att långsiktigt tillse att alla elever har tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier, ska kommunen fortsätta utveckla arbetet med visionen Sveriges bästa skola. För att vår kommunala skolverksamhet skall vara bäst i Sverige behöver kärnuppdraget inom utbildning renodlas och effektiviseras så att rätt personal utför rätt arbetsuppgifter. För att meritvärdena i skolan ska öka behövs trygghet och studiero. Med rätt kompetenser (ex speciallärare, kuratorer), och resursskola för de elever som behöver, ger vi alla elever förutsättningar att nå sin fulla potential.

***Mål:** Kommunstyrelsen, nämnden för utbildnings- kultur- och fritid, samt socialnämnden ska fortsatt arbeta med målet att kommunens egen verksamhet ska ha "Sveriges bästa skola".*

***Mål:** Nämnden för utbildnings- kultur- och fritid, samt socialnämnden ska tillse att alla elever har tillräckliga kunskaper och färdigheter samt lämnar grundskolan med fullständiga och godkända betyg.*

4.1.2 Tryggheten och brottsförebyggande arbetet ska öka

Härryda är relativt tryggt, men vi behöver satsa mer på trygghetsskapande åtgärder av olika former, till exempel kamerabevakning, ordningsvakter, väktare och utveckla samarbetet med polisen. Samtidigt pekar forskningen på att förebyggande insatser behövs för att minska riskerna för unga att hamna i brottslighet, där också tidiga konsekvenser av otrygghetsskapande agerande finns. Detta gäller i skolan och samhället i övrigt. Fortsatt utveckling av stödet till föräldrar och familjer, samt samarbetet med skola – socialtjänst – polis - fritid (SSPF), behöver stärkas. Här hjälper regeringen till genom att de ser över sekretesslagstiftningen för att underlätta bl.a. det förebyggande arbetet inom just SSPF. En förstärkning i organisationen med utbildad ungdomsbehandlare ser vi som viktigt.

Från 1 juli 2023 gäller en ny lag om kommunernas brottsförebyggande arbete. Den nya lagen reglerar kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion. Detta innebär att vi behöver utveckla vårt arbete med brottsförebyggande rådet och arbetet med brottsförebyggande arbete runt om i kommunen.

***Mål:** Kommunstyrelsen skall säkerställa att det finns planer, organisation och åtgärder för ökad medborgartrygghet och ökat brottsförebyggande arbete. Det ska finnas konkreta och mätbara mål som regelbundet följs upp.*

4.1.3 Kommunen ska ha en fortsatt stark ekonomi

Tack vare Alliansens ansvarsfulla ekonomiska politik, har Härryda kommun bättre förutsättningar än många andra att kunna fortsätta satsa på kärnuppdragen och utveckla kommunen. Det gynnar alla kommuninvånare att kommunens ekonomi är stark i såväl goda som tuffare tider. Att lägga skattepengar på rätt saker och vara noga med att göra goda affärer för kommuninvånarnas bästa är för oss viktigt. Det handlar om att göra rätt prioriteringar och att skapa ekonomiskt utrymme innan vi investerar.

***Mål:** Kostnadsutvecklingen får inte överstiga förändringen av skatteintäkter och statsbidrag. All verksamhet skall bedrivas med hög kostnadseffektivitet och kommunens processer skall vara effektiva och klara hög service till rätt kostnad.*

***Inriktning:** Alla verksamhetsnämnder ska arbeta för att kommunens resultat uppnår de finansiella målen för att säkerställa god ekonomisk hushållning.*

Det ska finnas en ekonomisk reserv på 22,8 mnkr 2025-2027 i kommunstyrelsen att disponera fritt som en säkerhetsbuffert för ej förutsägbara kostnader.

Det ska finnas omställningsreserv på 2,8 mnkr 2025-2027 i Socialnämnden att användas vid behov för verksamhetsomställning.

Det ska finnas omställningsreserv på 3 mnkr 2025, 6,5 mnkr 2026 och 10,5 mnkr 2027 i Utbildning kultur och fritidsnämnden att användas vid behov för verksamhetsomställning.

5 Skattesats

Vår utgångspunkt är att vi aldrig ska ta ut högre skatt än motiverat för att klara kommunens kärnuppdrag och de frivilliga åtaganden som medborgarna är beredda att betala högre skatt för. Höjd skatt drabbar de som har lägst inkomster hårdast, och riskerar att skillnaden mellan att arbeta med egen inkomst kontra gå på bidrag blir för liten. Ju mer pengar var och en får behålla av sin lön och själv kan bestämma vad man vill använda den till, desto mer ökar incitamentet att arbeta vilket i sin tur gör att kommunens skatteintäkter ökar. Vi arbetar för att skatten långsiktigt ska kunna vara på en lägre nivå, men med rådande ekonomiska läge gör vi ingen justering.

Med denna Alliansbudget fastställs oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.

6 Driftbudget

Vår budget utgår från förvaltningens bedömning, som grundar sig på kommunfullmäktiges beslut om budget för perioden 2024-2026 med justeringar för demografiska förändringar och politiska beslut för planperioden 2025-27. Resurstilldelningen till nämnderna har anpassats efter den senaste befolkningsprognosen, som visar på färre barn/elever i förskole/grundskoleålder än föregående prognos. Inom gruppen äldre invånare är tendensen motsatt med fler invånare i åldersgruppen både i förhållande till förra årets befolkningsprognos och i absoluta tal. Alliansen ser därför framför sig en ökad efterfrågan inom vård- och omsorg. Underlaget till budget bygger på planeringsförutsättningarna som noterades i kommunfullmäktige 27 mars 2024. I denna framgår bland annat att löneavtalen beräknas uppgå till 3 procent.

Kompensation ökad inflation

Den senaste tiden har inneburit en ökad inflation och en ökad prisnivå inom många olika områden. För att hantera den ökade inflationen och prisnivån är det inlagt en kompensation på cirka 13 miljoner kronor till nämnderna. Detta för att täcka kostnadsökningar inom områden som livsmedel, datorer och mobiler, licenser, anläggningar och underhållsentreprenader samt bränsle/energi/vatten. En fördelning har gjorts utifrån nyttjande 2023 samt inflationsindex.

Civilt försvar

I den strategiska planen betonas betydelsen av kommunens beredskap. I budgeten finns utrymme för en satsning på cirka 4 mnkr 2025 och drygt 7 mnkr 2026-2027 inom det civila försvaret för att skapa ett beredskapslager av livsmedel och förstärka säkerhetsfunktionen. Arbetet kommer främst ske inom sektorn för teknik och förvaltningsstöd.

Digitalisering

Digitalisering kommer att bli allt viktigare både utifrån att effektivisera kommunens verksamheter, också utifrån rekryteringssvårigheter och framtida kompetensförsörjning inom välfärdsområdet. I den strategiska planen för kommunen framgår att arbetet med digitalisering behöver snabbas på och att tempot behöver ökas på. I budgeten finns utrymme för förstärkning för att främja kommunens arbete med detta.

Omställningsreserver och kommunstyrelsereserv

Med de stora befolkningsförändringar vi ser, främst när det gäller färre barn inom förskola och grundskola, samt ökat behov av äldreomsorg, ser vi ett behov av att åter tillskapa reserver i nämnderna, och har skapat utrymme för detta. Eftersom det kommer bli utmanande med omställningarna i verksamheterna och vi vill att det ska vara tydligt att reserverna är till för omställning, benämns reserverna i socialnämnden SOCN och utbildning- kultur och fritidsnämnden UKFN, som omställningsreserver. Omställningsreserverna lämnas ofördelade för att kunna hantera ekonomiska risker.

Kommunstyrelsen som har ett övergripande ansvar för helheten samt utgör krisledningsnämnd i händelse av allvarlig händelse eller höjd beredskap, kommer fortsatt ha en ofördelad kommunstyrelsereserv som disponeras fritt för att ha handlingsfrihet.

Reserverna för Råda Säteri samt reserv för kapitaltjänst i samband med ökade underhållskostnader är borttagna. Detta med anledning av att mangårdsbyggnaden nu är uthyrd för restaurangverksamhet, vilket säkerställer hyresintäkter samt att medel för ökad

kapitaltjänst är utfördelad för planperioden. Om underskott skulle uppstå får dessa hanteras av övriga reserver.

Nämndreserverna föreslås enligt följande:

Verksamhetsnämnd	2025	2026	2027
Kommunstyrelsen - KS	22,8 mnkr	22,8 mnkr	22,8 mnkr
Socialnämnden - SOCN	2,8 mnkr	2,8 mnkr	2,8 mnkr
Utbildning kultur och fritidsnämnden – UKFN	3 mnkr	6,5 mnkr	10,5 mnkr

Fortsatt fokus på kärnverksamheter och effektivitet

Alliansen fortsätter fokusera på kärnverksamheter och att arbeta med genomlysning av all verksamhet för att effektivisera, och ta bort onödigt arbete och onödiga kostnader.

Resurssatsningar ska vara starkt kopplade till prestationsmål och leverans, av exempelvis högre kompetens och bättre kunskapsresultat för elever. Anpassningen av kommunstyrelsens alla verksamheter inkl. samhällsbyggnad fortsätter.

Det är tydligt att vi kommer behöva bli bättre på systematisk kvalitetsuppföljning, även om vi redan påbörjat detta under 2024.

Befolkning, likviditet och inflation

Under de senaste åren har det lägre födelsetalet och förändringar i migrations-politiken gjort prognosarbetet mer komplext och har krävt nedrevideringar. Den svaga konjunkturen har påverkat byggtakten, vilket har ökat osäkerheterna jämfört med tidigare.

För Härryda kommun visar den senaste prognosen att antalet barn och elevtal minskar ytterligare, samtidigt som antalet äldre ökar mer än tidigare förutspått.

Befolkningsprognosen är beroende av att de planerade och beslutade byggprojekten genomförs som planerat.

Med tanke på kommunens framtida investeringsplaner behöver kassaflödet stärkas för att undvika att behöva finansiera genom lån på lång sikt.

Under den senaste tiden har inflationen varit hög. Detta påverkar priserna på de varor och tjänster som kommunen köper in, men den största påverkan kommer från ökningen av pensionskostnaderna. Under både 2023 och 2024 har kommunens pensionskostnader varit rekordhög. För de kommande åren, från 2025 och framåt, förväntas inflationen sjunka, vilket förväntas minska pensionskostnaderna avsevärt. Om inflationen inte sjunker enligt förväntningarna kommer det att utgöra en finansiell utmaning.

På det stora hela visar det finansiella läget en förbättring jämfört med tidigare år. Trots detta står kommunen inför strukturella utmaningar på grund av förändringar i demografien, vilket främst påverkar sektorerna för utbildning, kultur och fritid samt teknik och förvaltningsstöd. Sektorerna för samhällsbyggnad möter utmaningen att etablera en organisation som kan fungera effektivt under en lågkonjunktur med minskande intäkter. Inom sektorn för socialtjänst pågår arbetet med att anpassa sig till en ökande äldre befolkning och förändringar i lagstiftningen gällande socialtjänsten.

Nedan beskrivs de väsentligaste förslagen till förändringar av nämndsramarna i vår budget.

6.1 Politisk organisation

Den politiska organisationens budget är justerade för ökade kostnader under valår, ökade revisionskostnader samt ökade anslag för partistöd.

6.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsansvar omfattar sektorerna Samhällsbyggnad och Teknik och förvaltningsstöd samt kommunledning och stödfunktioner.

Teknik och förvaltningsstöd

Budgeten bygger i stor utsträckning på volymförändringar utifrån befolkningsprognos samt lokalresursplan. I budget/plan ingår 5,7 mnkr för att täcka upp kostnadsökningar på grund av inflation.

För att stärka det civila försvaret och säkerställa beredskap i kommunen planeras ett livsmedelslager för måltidsverksamheten. 2025 budgeteras för en månads lager ca 3 mnkr, vilket fördubblas till tre månader från 2026. Dessutom beräknas säkerhetsfunktionen behöva utökas med ca 0,8 mnkr. Det ökade behovet beror på det försämrade säkerhetspolitiska läget. Sammantaget uppgår satsningen till ca 4,2 mnkr.

Inom fastighetsfunktionen så har budgeten anpassats efter objektsförändringar enligt lokalresursplanen. Internhyrorna och kostnader kopplade till dem har räknats upp med KPI enligt budgetmodellen. En del av kommunstyrelsens reserv för fastighetsunderhåll överförs, med successiv ökning över åren, till fastighetsfunktionen för att täcka kapitalkostnader för investeringar i planerat underhåll.

2024 års besparingsåtgärder, exempelvis avseende grönyteskötsel och filterbyten, återförs till budgeten för 2025. I syfte att renodla budgeten för husansvaret och minska administrationen överförs också internhyresbudgeten för kommunhuset och liknande administrativa lokaler till personalfunktionen från sektorerna.

I budgetförslaget upphör intäktsfinansiering från sektorn för utbildning kultur och fritid för tjänster inom ramen för det pedagogiska nätet. IT-funktionen får istället ett budgetanslag som överförs från sektorn, för att genomföra dessa tjänster.

Samhällsbyggnad

Sektorn för samhällsbyggnad kompenseras för inflationskostnader om 3,6 mnkr. Besparingsåtgärder som vidtogs inför 2024 om 2,5 mnkr återförs även till sektorns ram år 2025. En anpassning av verksamheternas personalbudget görs genom budgetförslaget och stämmer nu överens med sektorns nya organisationsutformning.

Ett beslut angående erbjudande om seniorkort som antogs i kommunfullmäktige år 2024 leder till en ökad kostnad för trafikverksamheten på 1 mnkr från och med år 2025 och 1,5 mnkr från och med år 2026. För att kompensera kostnadsökningen föreslår sektorn en generell minskning på trafiks driftbudget.

Fritidskort högstadieelever inom kollektivtrafiken

Att öka ungdomars möjlighet till rörlighet med kollektivtrafik, för att kunna ta del av kultur och fritidsutbud och umgås med vänner, har vi i Alliansen länge arbetat för. Nu har vi skapat ett reformutrymme motsvarande 7,2 mnkr i vår budget för att kunna erbjuda alla högstadieelever (Åk 7-9), som är skrivna i kommunen fritidskort i kollektivtrafiken. Fritidskortet följer Västtrafiks regler och giltighetstider och gäller i zon ABC.

Kommunledning och stödfunktioner

Kompensationen för inflationen uppgår till 0,5 mnkr främst utifrån att många av kommunens centrala IT-system kostnadsförs här.

Under kommunledning och stödfunktioner föreslås justeringar 2025 för kostnadsökningar för räddningstjänsten 1,7 mnkr, E-arkiv 0,85 mnkr, processledare upphandling av nytt lönesystem ca 0,4 mnkr, samt säkerställa långsiktig finansiering för drift av Rävlanda trädgårdar ca 0,25 mnkr.

För 2026 och framåt beräknas en kostnadsökning för nytt lönesystem på ca 1,5 mnkr.

I budgeten ingår också en justering inom utvecklingsfunktionen utifrån riksdagsvalet år 2026 om 0,3 mnkr.

Från och med 2025 samlas anslaget för administrativa lokaler under stödfunktionerna. Detta innebär en ramjustering från sektorerna till stödfunktionerna.

6.3 Nämnden för utbildning kultur och fritid

Anslagen har justerats med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader för bland annat idrottsbussar. Inflationkompensationen för områdena livsmedel, datorer och mobiler, licenser, anläggningar och underhålls-entreprenader samt Bränsle/energi/vatten uppgår till 2,6 mnkr

Årets befolkningsprognos visar att antalet barn i förskoleåldrarna beräknas minska under den kommande planperioden. Antalet barn i åldrarna 1-5 år förväntas vara 188 färre under 2025 jämfört med förra årets befolkningsprognos. Därefter väntas barnantalet försiktigt öka.

Antalet elever i grundskolan minskar med ca 130 elever till år 2025 för att därefter minska ytterligare med ca 130 elever under 2026 och ca 100 elever under 2027. Vid planperiodens slut förväntas elevantalet vara 350 elever färre än år 2024. Det är främst förskolans vikande barnantal som påverkar prognosen vilket även kommer att påverka elevantalet inom grundskola i många år framöver.

Gymnasieverksamhetens volym beräknas utifrån befolkningsprognosen för elever i åldrarna 16-19 år. Antalet elever förväntas stiga i kommunen de kommande åren; ökningen motsvarar ca 150 elever under planperioden. Elevökningen inom kommunens gymnasieverksamhet kommer framför allt att märkas på antalet köpta platser från andra kommunala och fristående skolor

Ramförändringen förklaras främst av minskat antal barn och elever i jämförelse med föregående plan. Sektorns ram har förstärkts med 2,6 mnkr för indexuppräknings av kostnader för datorer, licenser mm. Besparingsåtgärder som vidtogs inför 2024 om 2,5 mnkr återförs till sektorns ram år 2025.

I enlighet med föregående års plan, finns ett minskat generellt statsbidrag till kommunen för att istället införa ett gemensamt nationellt skolvalssystem. Uppdraget att utreda möjligheterna till ett sådant system kom till Skolverket sommaren 2022 och redovisades under hösten 2023. Trots att Skolverket bedömer att det inte är möjligt att införa ett gemensamt skolvalssystem i enlighet med den modell som föreslagits i betänkandet har kommunen och därmed sektorn fått minskat anslag om 0,3 mnkr år 2024 och 0,6 mnkr från år 2025. En heltidstjänst har finansierats av statsbidraget, vilken nu kommer att få finansieras inom ram.

Statsbidraget för grundläggande behörighet inom yrkesprogrammen utökas från 0,2 mnkr

år 2024 till 0,6 mnkr från år 2025 och framåt. Budget om 1,5 mnkr för inköp av personaldatorer finns år 2026. Det tidigare aviserade generella statsbidraget för utökad undervisningstid inom grundskolan skjuts fram. Ett nytt generellt statsbidrag för att stärka skolbiblioteken införs om 1,6 mnkr per år med start halvår 2025

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

I förvaltningens bedömning har det skapats utrymme för organisering av lösning för barnomsorg på obekvämt arbetstid, vilket är bra. Men att starta upp en hel verksamhet på en redan förutbestämd plats utan analys av hur många barn som berörs? var de bor? och hur den bästa lösningen är ur ett barnperspektiv, är att gå händelserna i förväg. Därför föreslås att dessa medel motsvarande 2,5 mnkr läggs i omställningsreserven i avvaktan på svar på behovet och analysen.

Resursskola

Alliansen har under en längre tid gjort genomlysningar och tagit del av andra kommuners erfarenheter av resursskolor. Vi anser att tillskapandet av en resursskola skulle stärka Härryda kommun i arbetet med Sveriges bästa skola. Därför har vi skapat ett reformutrymme i vår budget med helt nya medel på 15 miljoner kronor till en resursskola i budgetramen för utbildning, kultur och fritidsnämnden.

Vad är en resursskola?

En resursskola är en skola som begränsar sitt mottagande till elever som behöver särskilt stöd. Resursskolor är ofta små skolenheter som vanligen kännetecknas av anpassade lärmiljöer med små elevgrupper och hög personaltäthet.

Källor: 9 kapitlet 17 §, 10 kapitlet 31 a och 35 §§, 11 kapitlet 30 a och 34 §§ och 15 kapitlet 33 § skollagen samt proposition 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd, sidan 37 och 125-126.

Vilka elever kan få gå i en resursskola?

Resursskolor är endast inriktade mot elever som behöver sådant särskilt stöd som den specifika resursskolan erbjuder för att kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, eller för att undvika svårigheter i sin skolsituation. Elever som inte behöver särskilt stöd får inte gå i en resursskola.

De allra flesta elever kan och ska kunna få den ledning och stimulans och det stöd de behöver i sitt lärande och i sin utveckling i en ordinarie skola och inom den elevgrupp som eleven tillhör där. Det är skolans ansvar att anpassa lärmiljöerna för att kunna möta elevernas olika förutsättningar och behov. Huvudmannen och rektorn har ett långtgående ansvar att vidta åtgärder för att tillgodose en elevs stödbehov inom ramen för en ordinarie placering i en kommunal skola eller ett ordinarie mottagande i en fristående skola. Men trots detta kan det för vissa elever vara positivt att få gå i en resursskola, där det finns särskild kompetens för just de behov av särskilt stöd som eleven har.

Källor: 1 kapitlet 4 §, 3 kapitlet 2 och 8 §§, 9 kapitlet 17 §, 10 kapitlet 31 a och 35 §§, 11 kapitlet 30 a och 34 §§ och 15 kapitlet 33 § skollagen samt proposition 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd, sidan 43-44 och 125-126.

Fler kuratorer

I Alliansens arbete med att stärka trygghet, studiero och kunskapsresultaten i skolan, och vad som ger resultat i klassrummet för eleverna, ser vi att vi behöver fler resurser med högre kompetenser för att våra skolor ska få likvärdiga förutsättningar att hjälpa våra elever att nå bättre resultat. Därför har vi skapat reformutrymme på 3 mnkr i nämndramen för utbildning, kultur och fritid, i syfte att anställa fler kuratorer. Detta skulle göra att vi förstärker elevernas tillgång till kuratorer på flera skolor.

Förstärkning aktivitetsbidrag inom fritid

Kommunfullmäktige beslutade för ett par år sedan, om ett nytt system och fördelning av aktivitetsbidrag som stimulerar och riktar sig till de föreningar som har aktiviteter, främst till unga, personer med funktionsvariationer och äldre, samt med en viss fördelningsmodell för föreningars olika förutsättningar. Alliansen anser att med en förstärkning på motsvarande 1-2 mnkr för aktivitetsbidrag förbättrar vi förutsättningarna för föreningarnas fortsatta aktiviteter. Därför har vi skapat ett reformutrymme för detta inom nämndramen för utbildning, kultur och fritid.

Omfördelning inom nämndsramen till omställningsreserv

Med de fullfinansierade tillskott till förstärkningar och kompetenssatsningar som Alliansen har inom socialnämnden och utbildning, kultur och fritidsnämnden i vårt budgetförslag, skapas förutsättningar till att inom planperioden kunna överföra medel inom nämndramen till omställningsreserven motsvarande 4 mnkr och 8 mnkr för åren 2026 och 2027. Detta är medräknat i vårt budgetförslag och syns i ökningen av omställningsreserven.

Nya ishallen/träningsrink/idrottshall ska vara klar 2026

Bygget av den planerade is- och idrottshallen i Härryda skjuts inte fram ytterligare ett år, och anläggningen förväntar vi oss i Alliansen vara färdigställd under hösten 2026. Detta är justerat i Alliansens budget.

6.4 Socialnämnden

Anslaget har justerats med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader. Inflationskompensation uppgår till 0,5 mnkr för sektorn.

Utifrån en förändrad demografi justeras nämndens ramar utifrån att antalet äldre i kommunen ökar mer än tidigare prognostiserat. Detta får effekt under hela planperioden.

Åtgärder som vidtogs inför 2024 om 0,9 mnkr återförs till nämnden ram år 2025.

Budget för ett generellt statsbidrag gällande kommuner mot brott flyttas från sektorn för teknik och förvaltningsstöd till socialtjänsten. Statsbidraget används till att anställa en årsarbetare i syfte att arbeta med brottsförebyggande åtgärder inom hela förvaltningen.

I enlighet med de ekonomiska planeringsförutsättningarna erhöll verksamheten ett nytt generellt statsbidrag år 2024 för stöd till äldreomsorgen om 10,4 mnkr. Statsbidraget var ettårigt och upphör 2025.

Enligt tidigare plan och i enlighet med de ekonomiska planeringsförutsättningarna minskar det generella statsbidraget för kommunalt åtagande inom personlig assistans med 1,5 mnkr år 2025 samt 2,2 mnkr åren därefter.

För att utöka antalet feriearbete inom kommunen så ingår en förstärkning av nämndens budget om 0,5 mnkr.

Habiliteringsersättning för daglig verksamhet

Härryda har under många år haft en Habiliteringsersättning för daglig verksamhet, där deltagare fått 45kr/heldag och 22,5kr/halvdag. För ett antal år sedan beslutades från regeringshåll att genom statsbidrag möjliggöra att detta skulle finnas i alla kommuner i Sverige, då flera kommuner inte hade detta. Inför statsbidragets införande hade vi en politisk diskussion om hur vi skulle förhålla oss till just detta statsbidrag, och valde att så länge statsbidragen finns, låta statsbidraget bidra till tillfällig höjning av habiliteringsersättningen för daglig verksamhet till 90kr/heldag och 45kr/halvdag. Efter ett antal år aviseras nu att detta statsbidrag eventuellt ska tas bort.

Vi anser att det är rimligt utifrån att vi nu tillskapat ett visst reformutrymme i budgeten, att ersättningsnivån 90kr/heldag och 45kr/halvdag blir permanentad oavsett statsbidrag. Därför har detta utrymme getts i budgetförslaget. Viktigt att notera, är att om statsbidrag fortsatt kan sökas, ska detta göras och motsvarande belopp föras över till socialnämndens omställningsreserv. På detta sätt garanteras deltagarna alltid en fast ersättning på 90kr/heldag och 45kr/halvdag, med eller utan statsbidrag.

Förstärkning av ungdomsbehandlare till arbetet i SSPF

Härryda har många resurser i det förebyggande arbetet för ungdomar. Liksom regeringen vill vi i Alliansen förstärka arbetet. Vi har från förvaltningen uppfattat att en ungdomsbehandlare som kan stärka upp fältarbetet och ha en behandlande kompetens, samt vara en del i det viktiga arbetet i samverkan SSPF, d.v.s. mellan skola, socialtjänst, polis och fritid, skulle öka effekten i det förebyggande arbetet.

En ungdomsbehandlare är utbildad socionom, socialpedagog eller har annan relevant utbildning som i kombination med erfarenhet från området bedöms som likvärdig.

Vi har i vårt budgetförslag skapat utrymme för att tillskapa denna tjänst i stället för att omvandla en annan tjänst, alltså en utökning av det förebyggande arbetet.

Förstärkning av kompetensutveckling inom Demens

I Härryda liksom övriga Sverige förändras vår befolkningsstruktur och allt fler blir äldre och antalet äldre blir fler. Detta är i grunden positivt, men samtidigt drabbas också fler av demens. Att kommunen fortsätter och stärker kompetensutvecklingen kring demens är viktigt och blir ännu viktigare i framtiden. Därför har vi skapat utrymme i budgeten för socialnämnden med ytterligare 500tkr för kompetensutveckling riktat inom demens.

6.5 Åtgärder som ingår i vårt budgetförslag

Kommunstyrelsen

Under 2024 pågår en genomlysning av kommunstyrelsens verksamheter i syfte att se över effektivitet, ändamålsenlighet och organisering.

Inom sektor samhällsbyggnad har ett omfattande analysarbete av sektorns intäkter och kostnadsutveckling år 2013-2023 gjorts. För att återskapa en ekonomi i balans utifrån fastställd ram för 2024-2026, bedömer sektorn att åtgärder i form av personalminskningar och generell driftbudgetminskning är nödvändiga.

För att se till att sektorn kvarstår med en förmåga till framdrift i alla skeden inom samhällsbyggnadsprocessen, utan risk för flaskhalsar där resurserna blir alltför begränsade, sker en omfördelning av resurser och arbetsuppgifter inom och mellan verksamheterna.

För sektor teknik och förvaltningsstöd fortsätter arbetet med åtgärder för några av sektorns funktioner. Inom måltidsservice sker ett arbete med kombinationstjänster mellan städ- och måltidspersonal. För servicefunktionen budgeteras lägre kapitalkostnader, till följd av fördelaktiga upphandlingar och långsammare investeringstakt.

Utbildning kultur och fritidsnämnden

Sektorns målsättning är att erbjuda likvärdig utbildning av hög kvalitet till alla barn och elever. En stor utmaning framåt är det minskade barn- och elevantalet de kommande åren. Sektorns åtgärder för att nå budget i balans finns övervägande inom förskole- och grundskoleverksamheten.

Sektorn är i behov av att kartlägga lokalerna inom förskola, grundskola och gymnasieskola. Barn- och elevtalen i förskola och grundskola minskar och behovet av lokaler behöver ses över. Gymnasiet har däremot behov av att utöka lokaler. En lokalutredning kommer att göras och olika perspektiv kommer att tas hänsyn till som renoveringsbehov, anpassningar mm.

Förskolor och grundskolor behöver anpassas efter minskat barn- och elevtal. Det handlar om både personal på enheterna och rektorer men omfattar inte alla enheter.

En anpassning av Centrum för flerspråkigt lärande, CFL, har redan påbörjats för att minska organisationen efter lägre bidrag från Migrationsverket till följd av lägre antal nyanlända elever.

Översyn av central organisation behöver göras för att anpassa organisationen efter verksamheternas ram. Det kan till exempel innebära att vakanser inte tillsätts.

Socialnämnden

En sektorsövergripande genomlysning av verksamheterna påbörjas under 2024. Syftet är att genomlysna befintliga samverkansstrukturer och interna processer som ska till mellan verksamheterna där de myndighetsutövande enheterna fattar beslut och de verkställande enheterna genomför insatserna. Genomlysningen tar sikte på att skapa en röd tråd där riktlinjer, rutiner, verksamhetssystem, ansvar och roller etcetera bildar en enhetlighet som landar i ”en samlad socialtjänst”.

Redan framkomna brister och avsaknad av enhetlighet i vissa delar, bland annat hemtjänst och boendeinsatser, kommer prioriteras. Genomlysningen ska ytterst leda till att skapa bättre förutsättningar att införa nya arbetssätt som till viss del förväntas bli konsekvensen av införandet av den nya socialtjänstlagen 2025.

6.6 Nämndsramar

Utifrån ovan beskrivet visar nedanstående tabell budgetramarna för respektive nämnd.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunstyrelsen	309 135	403 469	413 198	420 416
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	1 428 181	1 421 571	1 437 042	1 461 164
Socialnämnden	807 181	821 155	830 578	840 200
Politisk organisation	14 221	14 050	14 900	14 850
Finansförvaltningen	-2 589 261	2 763 537	2 826 325	2 882 734
Resultat	30 543	103 292	130 607	146 104

6.7 Budget för revisorerna

Frågan om budget för revisorerna bereds av kommunfullmäktiges presidium. Fullmäktige föreslås fastställa revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025 vilket innebär en ökning med 219 tkr.

7 Investeringsbudget

Det bedömda investeringsbehovet för perioden 2025–2029 är netto sammanlagt 1 354 mnkr, varav 299 mnkr föreslås 2025. Med stor sannolikhet kommer dock ett flertal objekt som budgeterats för år 2024 att utföras under år 2025. Bedömningen är att det fortsättningsvis kommer att utföras investeringar för under 300 mkr per år då det sannolikt kommer att inträffa flera fördröjningar. Investeringsbehovet har reviderats i enlighet med lokalresursplaneringen, och med ytterligare justeringar i Alliansens budget.

Ny förskola i Mölnlycke centrum utgår

De nya befolkningsprognoserna visar ett stort antal minskade barn inom förskoleåldern, vilket påvisar att det kommer finnas överskott på platser och avdelningar i ganska stor omfattning. Med de prioriteringar som vi då behöver göra finner vi det olämpligt utan djupare analys av behovet, att bygga en ny förskola i Mölnlycke centrum. Därför stryker vi den investeringen i budgeten.

Ej senareläggning av ny ishall med träningsrink och idrottshall.

I förvaltningens bedömning har den nya ishallen med träningsrink och idrottshall åter igen förskjutits ett år framåt i tiden. Vi i Alliansen anser att denna satsning nu måste skyndas på istället för att förflyttas bortåt i tiden. Därför återför vi investeringen till färdigställande 2026 istf förvaltningens förslag på 2027.

Genomlysning av hur investeringar planeras, prioriteras och finansieras

Med de stora investeringsvolymerna vi har framför oss, i framför allt nybyggnation och renovering av förskolor och skolor, samt beslutade investeringar i ny ishall m.m. behöver vi göra en genomlysning och analys av hur vi i Härryda kommun arbetar med investeringar. Det är viktigt att vi ser de ekonomiska konsekvenserna och påverkan av redan fattade beslut under en längre tidsperiod. Därför föreslås senareläggning av investeringsprojekt (ej ishallen), motsvarande 65 mnkr till 2026-2027 så att investeringsvolymerna håller sig under de 300 mnkr som är taket för investeringar per år.

Tidsplaneringen och omfattningen av andra projekt förändras i enlighet med politiska uppdrag eller andra förutsättningar. Utifrån kommunens ambition att inte ha några banklån så kommer förvaltningen att behöva utveckla investeringsplaneringen kopplat till likvidhanteringen i framtiden.

Utöver egna investeringsprojekt ansvarar förvaltningen för projektering och upphandling i genomförandet av detaljplaner (exploatering). I planen ligger 15 genomförandeprojekt som helt eller delvis finansieras av markförsäljning och gatukostnadsersättning. Under perioden bedöms ca 268 mnkr investeras i projekt som finansieras av egna exploateringar eller externa avgifter och bidrag.

Kommunstyrelsen

Under planperioden 2025-2029 uppgår kommunstyrelsens investeringsbehov till 1 258 mnkr och de största investeringsprojekten är ny skola i norra Landvetter samt en ny ishall/träningsrink/idrottshall i Härryda.

Under planperioden 2025-2029 uppgår sektor samhällsbyggnads samlade investeringsbudget till 192 mnkr. Förutom pågående projekt, som återfinns i bilagan, finns det projekt som ligger kvar i trafikverksamhetens planering men som är pausade/uppskjutna och som leder till årliga ombudgeteringar. Totalt prognostiseras ombudgeteringar från 2023 omfatta cirka 120 mnkr. Jämfört sektorns förslag till investeringsbudget för perioden 2024-2028 finns det inga större förändringar mot liggande budget/plan.

Sektorn för Teknik och förvaltningsstöds investeringar styrs bland annat av verksamhetens behov av lokaler vilka omfattas av lokalresursplanen och budgetjusteringar. Sektorns budget omfattar investeringar motsvarande 1 059 mnkr under femårsperioden, jämfört med 1 215 mnkr i gällande plan. Huvuddelen av investeringarna, 969 mnkr, avser fastighetsfunktionen. Det största projektet under planperioden är en ny grundskola i norra Landvetter, vars investeringsutgifter beräknas till 300 mnkr. Dessutom ingår bland annat investeringsmedel för nybyggnad av en förskola, gruppbostad, ersättningslokal för driftpersonal och den nya ishallen i Härryda som även omfattar träningsrink och idrottshall.

Därutöver omfattar planen ett flertal investeringsprojekt inom fastighetsfunktionen, bland annat omfattande reoveringar, installation av reservkraftverk samt hållbar teknikomställning. Investeringsanslag för kommunens fritidsanläggningar ingår också, exempelvis upprustning och byte av konstgräs på en plan i Rävlanda, samt nyanläggning på Furuhallspan. Årliga budgetanslag ingår för IT-funktionen, måltidsservice, servicefunktionen, ledning och städservice. Sammantaget innebär investeringsplanen höga investeringsnivåer, framför allt år 2025 och 2026 då totalbeloppet uppgår till nästan 300 mnkr.

Kommunledning och stödfunktionerna budgeterar för konstnärlig utsmyckning. Anslaget uppgår till 0,5% av kommunens samlade investeringsbudget, dock max 2 mnkr.

Beredskap

Under 2024 kommer installation av stationär reservkraft att slutföras på våra särskilda boenden för äldre. Investeringsbudgeten för stationär reservkraft föreslås utökas med 8,1 mnkr. Utökningen behövs för att kunna slutföra installation av stationär reservkraft på samtliga trygghetspunkter. De främsta orsakerna till att investeringsbudgeten behöver utökas är prisutvecklingen för reservkraftverk men även ökade kostnader för etablering av reservkraftverken. Om budgeten inte utökas kommer 3 av 5 trygghetspunkter att sakna stationär reservkraft. För att hantera det kan troligtvis kommunens mobila reservkraftverk användas men kapacitet och driftstatus behöver utredas.

Nämnden för utbildning kultur och fritid

Den sammanlagda investeringsvolymen under planperiodens fem år uppgår till 84 mnkr. Huvuddelen av investeringarna består av ny konstgräsplan, utbyte av möbler och andra inventarier samt satsningar på idrottshallar och utemiljö. Under år 2026 vill vi i Alliansen att den nya is- och idrottshallen i Härryda står klar. Till den budgeteras en investeringsbudget om 9 mnkr.

Socialnämnden

I sektorns bedömning av investeringsbudget finns anslag för reinvesteringar inom alla verksamhetsområden och uppgår totalt till 2,4 mnkr.

7.1 Nämndsramar - Investeringar

Nedanstående tabell visar investeringsramarna för respektive nämnd.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Kommunstyrelsen	306 135	269 415	271 751	177 499	255 195	284 215
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	16 430	27 300	20 900	11 800	11 800	11 800
Socialnämnden	4 817	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Summa investeringar	327 382	299 115	295 051	191 699	269 395	298 415

8 Exploateringar/betalningsplan

Exploateringsverksamheten följer produktionsplan för bostäder och verksamheter med byggnation av bostäder i kommunens tätorter samt exploatering av framtida verksamhetsmark. Betalningsplanen visar exploateringsverksamhetens bedömda likviditetspåverkan per kalenderår under kommande femårsperiod och innefattar inkomster från markförsäljning och gatukostnadsersättning samt utgifter avseende genomförandet av detaljplaner. I betalningsplanen ingår även detaljplaner utan kommunalt markinnehav där kommunens insatser finansieras löpande genom plan- och exploateringsavtal innevarande år. Totalt under kommande femårsperiod bedöms utgifterna uppgå till 517 mnkr och inkomsterna till 1 312 mnkr. Tabell över samtliga exploateringsprojekt finns som bilaga till förvaltningens underlag för budget. Projekten är uppdelade i exploatering på kommunägd och exploatering på privatägd mark. Projektens totala projektkalkyl summerar inkomster och utgifter som redan bokförts på projekten samt kommande inkomster och utgifter i enlighet med aktuell exploateringskalkyl.

Del- och slutredovisningar sker när inkomster och förväntade utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när det inte finns några framtida åtaganden. När exploateringsprojekten del- och slutredovisas bokförs kostnader och intäkter på resultaträkningen. Resultateffekterna uppstår inte regelbundet, varför de specificeras som jämförelsestörande poster i kommunens uppföljning och bokslut. Resultatet är svårt att förutsäga, inte minst på grund av den allmänna konjunkturutvecklingen och budgeteras därför till ett nollresultat i kommunens driftredovisning.

Exploatering på kommunägd mark

Verksamhetsmark

Detaljplanerna för verksamhetsmark för Ishall och verksamheter i Härryda samt Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult planeras för ett antagande 2024. Projekt som kräver en infrastrukturbyggnad under planperioden bedöms vara Mölnlyckemotet (överklagad), Företagsparken etapp 3, Is- och idrottshall i Härryda och Logistik och bostäder (Link40). Under planperioden planeras försäljning av verksamhetsmark att ske vid Mölnlyckemotet (vid laga kraft), Logistik och bostäder (Link40), Ishall och verksamheter i Härryda samt Företagsparken etapp 3.

Bostäder

Mark för bostäder innefattar framförallt projekt med bostäder men vissa projekt kan även omfatta lokaler och olika typer av service såsom förskola, skola och särskilda boenden. Under planperioden är det planerat pågå detaljplaner för bostäder på kommunal mark vid P-hustomten i Mölnlycke, Landvetter Södra etapp 1 och vid Lunnavägen i Landvetter.

Utbyggnad av infrastruktur för bostadsområden pågår eller planeras starta vid Landvetter centrum kvarter 2-3, Landvetters Backa västra och Bocköhalvön (överklagad).

Utbyggnad av Magasinsvägen vid Backa Västra/Landvetter Södra har startat och kommer fortsätta till år 2025. Markförsäljningar planeras ske under planperioden vid bland annat Landvetters Backa västra, Älmhultsvägen, P-hustomten i Mölnlycke, Bocköhalvön (överklagad) och Lunnavägen.

Landvetter södra

I projektet Landvetter södra pågår flera parallella processer, bland annat har ett arbete med den första detaljplanen för projektet (detaljplan 1A) påbörjats. I projektets övergripande utgifter ingår genomförda markköp och väginvesteringar, såsom Magasinsvägens förlängning, samt personal- och processkostnader för kommunen. Däremot ingår inte för närvarande, kommande väginvesteringar utanför projektområdet, utöver Magasinsvägens förlängning. Under planperioden bedöms en ny strukturplan kunna tas fram och en första detaljplan antas, samt att markförsäljning och utbyggnad av infrastruktur i detaljplaneprojektet påbörjas i slutet av planperioden. Projektet arbetar utifrån en ekonomi i balans med succesiv kalkylering, där intäkter ska täcka kostnaderna.

Exploatering på privatägd mark

Det pågår tre exploatörsdrivna detaljplaner för verksamhetsmark; Fläskebo avfallsanläggning, Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult och Airport City etapp 5. Detaljplan för verksamheter och logistik i Fäxhult avses påbörjas under planperioden. Under planperioden pågår detaljplanearbeten för mark för bostäder i de exploatörsdrivna projekten Växthusen, Slamby, Link40 och projektet Älmhultsvägen. Utbyggnad av infrastruktur pågår och/eller slutförs i de tre exploatörsdrivna planerna för bostadsområden vid Alberts väg i Björrod, Wendelstrand och Säteriet. Under planperioden bedöms utbyggnad av kommunal infrastruktur påbörjas för Link40, Älmhultsvägen, Växthusen och Airport City etapp 5.

Nedanstående tabell visar betalningsplan avseende exploateringsverksamheten.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Inkomst	5 218	59 100	54 100	308 700	228 200	661 500
Utgift	13 570	55 000	63 000	135 300	128 600	135 100
Netto	-8 352	4 100	-8 900	173 400	99 600	526 400

9 Långfristig upplåning

Med Alliansens i Härryda ansvarfulla politik som förts de senaste mandatperioderna har vi skapat en stabil och bra ekonomisk grund.

Sedan 2014 har Härryda investerat >2 miljarder i nya för- och grundskolor, äldreboenden, kulturhus, idrottsanläggningar, gång- och cykelvägar, parker och vägar. Ekonomin till verksamheterna i skolan, vården och omsorgen har förstärkts, skatten har sänkts, friskvårdsbidrag på 3 000kr/år till all personal är infört. Planarbeten för bostäder och spännande företagsetableringar finns i hela Härryda kommun. Från Hindås, Rävlanda och Hällingsjö i öster, till Härryda, Landvetter och Mölnlycke i väster. Allt detta, plus att kommunen betalade av alla sina banklån under 2022, vilket gjort att vi istället för räntekostnader har haft och kommer få ränteintäkter 2023 och 2024.

Kommunen har alltså inga lån på några skolor, boenden eller kultur- och fritidsanläggningar o.s.v.

Vår politik använder inte ”engångspengar” eller tar lån för att skapa löpande drift. Ekonomiskt utrymme skapas innan vi investerar, och utveckling sker tillsammans med näringslivet för att inte belasta skattebetalarna. Förvaltningens ständiga uppdrag är att förbättra, utveckla och effektivisera verksamheten och minska administrationen. Foldern ”Dina pengar” som medborgarna fått i brevlådan, redogör för kommunens årsredovisning 2023 som tydligt visar att vår finansiella politik levererar goda resultat som gynnar kommunens invånare.

Vi fokuserar på kommunens kärnverksamheter och står starka i jämförelse med många andra kommuner, men det kräver att vi fortsätter vara ansvarsfulla. Det är inte utan anledning vi blivit finalister till årets superkommun igen 2024.

Tack vare detta så är förvaltningens ekonomiska bedömning att kassaflödet i kommunen bör täcka de planerade investeringsutgifterna. Kommunen kan alltså fortsätta investera i dessa tuffa ekonomiska tider utan att behöva låna pengar, vilket innebär att skattepengarna kan läggas på kärnverksamheter i stället för räntor.

Alliansen tycker det är viktigt att fortsatt hålla kommunen banklånefri, och att koncernen som helhet minskar sin upplåning. Detta för att trygga kommunens framtida ekonomiska läge, och att vi inte ska behöva använda invånarnas skattepengar till att betala räntor, utan i stället kunna fortsätta satsa på barnen och de äldre, samt trygga, trivsamma och säkra boende- och livsmiljöer.

Enligt vår ekonomiska bedömning bör kassaflödet i kommunen täcka de planerade höga investeringsutgifterna, förutsatt att inte pågående bygg- och utvecklingsprojekt stoppas och att politiken förblindas av positiva resultat och spenderar engångspengar (exempelvis enskilda årsresultat och tillfälliga statsbidrag), på att skapa nya årligen återkommande kostnader som inte har finansierats.

För att ha en marginal att möta eventuella betalningstoppar samt finansiera eventuella utgifter kopplade till markaffärer och exploateringsverksamhet medger vi i Alliansen, i linje med förvaltningens bedömning, att det ska finnas ett utrymme att låna upp till 100 mnkr under perioden, men målsättningen är att fortsatt vara en skuldfri kommun.

10 Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden

Med utgångspunkt i detta budgetdokument uppdrar kommunfullmäktige till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde.

Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde.

Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerrevision.

11 Koncernen

Den 25 oktober 2023 fattade riksdagen beslut om ett nytt regelverk för kommuner och regioner utifrån propositionen "En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner". Reglerna började gälla den 1 januari 2024.

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomi under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Detta är första gången lagen tillämpas och det finns ingen praxis ännu

Kommunen har därför begärt in underlag bolagen som återges här.

RESULTATSAMMANSTÄLLNING

Mnkr	Landvetter Södra utvecklings AB			Härryda vatten och avfall AB			Härryda Energi AB		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Intäkter	4,9	4,9	4,9	182,5	200,8	200,0	157,9	161,5	165,8
Kostnader	-4,9	-4,9	-4,9	-186,6	-195,0	-199,9	-139,4	-142,7	-147,2
Resultat	0	0	0	-4,0	5,8	0,1	18,5	18,8	18,6

Alla bolag har inte antagna driftbudgetar för hela planperioden, däremot är värden för 2027 prognostiserade. Landvetter Södra och utvecklings AB redovisar ett nollresultat medan Härryda vatten och avfall AB budgeterar ett underskott under 2025. Härryda Energi AB budgeterat ett årligt överskott om ca 18 mnkr.

Bolagen behöver arbeta för att minska belåningen och stärka kapitalet för att klara framtida investeringar och hålla nere taxeökningar. Bolagen ska också förhålla sig till den utveckling som kommunen bestämmer enligt ägardirektiv, och noga säkerställa att man ser sig som en del av kommunens gemensamma verksamhet men som bedrivs i bolagsform.

Under 2025 kommer styrningen och uppföljningen av koncernen fortsätta utvecklas tillsammans.

12 Förslag till beslut i kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.
- Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.
- Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploatering/Betalningsplan.
- Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.
- Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.

Detta är vår gemensamt förhandlade och överenskomna budget för 2025, med plan 2026 – 2027 (-2029).

Mölnlycke 2024-05-26

.....
för Moderaterna

.....
för Centerpartiet

.....
för Liberalerna

.....
för Kristdemokraterna

.....
för Sportpartiet

.....
för Kommunpartiet*

* Kommunpartiet har deltagit i utarbetande av förslaget till budget för 2025, med plan 2026 – 2027 (-2029) och stödjer därför detsamma utan att för den delen bejaka utvecklingen av Landvetter Södra etapp 1.

Budget 2025
med plan för perioden 2026 - 2029
samt mål och inriktningar
En budget för ett hållbart
och medmänskligt Härryda

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Vision och förhållningssätt - en utgångspunkt för styrningen.....	6
3	Mål för god ekonomisk hushållning	7
4	Prioriterade mål och inriktningar för 2025 på en kommunövergripande nivå	11
5	Skattesats.....	12
6	Driftbudget.....	13
7	Investeringsbudget.....	16
8	Exploateringar/betalningsplan.....	19
9	Långfristig upplåning	21
10	Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden	22
11	Koncernen	24
12	Förslag till beslut i kommunfullmäktige.....	25

1 Inledning

1.1 Rödgrön samverkans utgångspunkter

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de Gröna och Vänsterpartiet har sedan valet 2022 tillsammans tagit ansvar för att ta fram en ansvarsfull och framåtsyftande budget för att bygga ett hållbart Härryda. Vår gemensamma budget för 2025 utgår från de olika perspektiven i Agenda 2030 och genomsyras av satsningar för att alla ska vara med i omställningen till ett hållbart Härryda.

För de tre partierna i Rödgrön samverkan är det självklart att vårt hållbara Härryda är tryggt, jämlikt och medmänskligt.

1.1.1 Budget för ett hållbart Härryda

Omställningen till ett hållbart samhälle behöver ske nu. Om vi ställer om nu bygger vi ett Härryda som är hållbart för vår gemensamma framtid. Genom att växla upp och utveckla arbetet med Agenda 2030 kan vi ta fram de åtgärder som gör det möjligt att uppfylla vår del av Parisavtalet. Satsningar behövs för att underlätta och påskynda omställningen för alla som bor och verkar inom vår kommun. I arbetet med att nå social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet behöver vi konkreta mål som leder till ett hållbart Härryda.

1.1.2 Budget för ett tryggare Härryda

Satsningar på ökad trygghet handlar om att bygga ett tryggt samhälle från grunden. Vi behöver skapa trygghet här och nu och vi behöver göra satsningar på förebyggande arbete för att skapa trygghet på längre sikt. Satsningar på förebyggande arbete är viktigt för att ta ansvar för kommunens ekonomi i framtiden. Förebyggande arbete nu genererar mindre kostnader i framtiden. Förebyggande insatser minskar utanförskap, ökar integration och jämlikhet. Det skapar trygghet på både kort och lång sikt.

1.1.3 Budget för ett jämlikt Härryda

Ett jämlikt samhälle bygger på att alla människor får bästa möjliga förutsättningar att leva ett långt, lyckligt och innehållsrikt liv. I ett jämlikt samhälle känner sig ingen person utanför och diskriminering förekommer inte. För att bygga en jämlik kommun är arbetet med att ta in och redovisa åsikter från kommuninvånare oavsett ålder viktigt. Det gäller naturligtvis för våra barn, den generation som bygger framtidens Härryda. I ett jämlikt Härryda har ett rikt kultur- och föreningsliv en självklar plats.

1.1.4 Budget för ett mer medmänskligt Härryda

Ett mer medmänskligt samhälle har plats för alla. Dagens politiska vindar ställer grupp mot grupp i ett samhälle där individens egen styrka ska avgöra dess möjlighet till framgång. Det leder till polarisering och utanförskap. Det är politikens skyldighet att motverka ett sådant samhälle. Det är vårt uppdrag att fatta beslut som leder till ett samhälle som har plats för alla och skapar ett medmänskligt Härryda. Det är - och kommer alltid att vara - ett kännetecken på en budget från Rödgrön samverkan och för målet att skapa ett socialt hållbart samhälle.

1.1.5 Budget för en hållbar ekonomi

Det här är en ansvarstagande budget. Vi genomför förbättringar för våra kommuninvånare utan att riskera kommunens ekonomi. Den skatt som vi invånare tillför kommunens verksamhet ska användas klokt. Att rendera stora överskott och samtidigt ha stora brister i verksamheten är inte acceptabelt. Samtidigt ska anslagen till verksamheten inte hota kommunens framtida ekonomi. Balansen mellan dessa två aspekter är central i en hållbar ekonomi. Det är det vi i Rödgrön samverkan menar är att ta ansvar för kommunens ekonomi, samtidigt som vi säkerställer att kommuninvånarnas skattepengar kommer till användning där de bäst behövs.

1.2 Allmän inledning

Detta dokument; *Budget 2025 med plan för perioden 2026–2029 samt mål och inriktningar*, är en del i kommunens styrmodell, se bild nedan. Dokumentet är årligt, utarbetas av politiken och fastställs av kommunfullmäktige. Här anges kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar för kommande år samt ekonomiska ramar för respektive nämnd.

Budgetdokumentet utgår från den av fullmäktige fastställda strategiska planen för mandatperioden, ska ge konkretiseringar och lyfta fram det som är särskilt viktigt för 2024. Den strategiska planen beskriver det som politiken vill åstadkomma (den förflyttning/förändring som ska skapas) under mandatperioden som helhet.

En viktig övergripande del i styrmodellen är vision och förhållningssätt. Visionen utgör en gemensam ledstjärna och pekar ut riktningen för kommunen. En annan bärande del i styrmodellen är att tydliggöra verksamheternas grunduppdrag och att säkerställa kvaliteten i grunduppdraget.

Bild: Kommunens styrmodell

Bild: Dokument i styrmodellen

Styrmodellens dokument för planering

2 Vision och förhållningssätt - en utgångspunkt för styrningen

Viktiga delar i kommunens styrmodell är vision och förhållningssätt. Dessa ger styrning på övergripande nivå, pekar ut riktning och ramar för verksamheterna och ersätter därigenom mer detaljerad styrning.

2.1 Vision

Härryda – här vågar vi!

I Härryda kommun bygger vi framtiden. Här har människor och företag möjlighet att växa och blomstra. Här lyfter idéer och landar lösningar som håller för kommande generationer.

Våra ledord: mod, nytänkande, handlingskraft

2.2 Förhållningssätt

Varje dag gör vi mötet med Härryda kommun enkelt. Vi är engagerade, ser möjligheter och skapar lösningar. Vi är kompetenta, professionella och öppna för olika perspektiv. Vi prövar nya idéer och vill alltid bli bättre.

Tillsammans åstadkommer vi mer.

3 Mål för god ekonomisk hushållning

Målen för god ekonomisk hushållning, såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål, fastställdes av kommunfullmäktige den 15 juni 2023 i samband med beslut om budget för perioden 2024-2026.

3.1 Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

De finansiella målen för god ekonomisk hushållning föreslås fortsätta gälla för 2025. De finansiella målen mäts och analyseras årligen samt i rullande fyraårsperspektiv.

- **Soliditeten ökar med en procentenhet per år**
- **Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag**

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver. Målen har som utgångspunkt att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

Detta innebär att ingen generation bör behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Överskottet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation utan att den ska behöva uttaxeras en högre skatt.

Nedan redovisas de finansiella målen utifrån budgetförslaget och hur måluppfyllelsen bedöms bli för enskilda år.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning	2025	2026	2027
Resultat i mnkr	72,7	74,7	89,5
Soliditeten ökar med en procentenhet per år	5	2	3
Resultatet är 2,5% av skatter och generella statsbidrag	2,5%	2,5%	2,9%

3.1.1 Resultat- och balansbudget

Resultatbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivningar	2 271,2	2 517,5	2 617,2	2 726,9	2 834,4
Avskrivningar	130,6	144,3	145,7	150,0	157,6
Verksamhetens nettokostnader	2 401,8	2 661,7	2 762,8	2 876,9	2 992,0
Skatteintäkter	2 395,7	2 479,7	2 644,0	2 753,2	2 866,0
Generella statsbidrag och utjämning	315,4	276,3	235,8	225,0	246,0
Verksamhetens resultat	309,3	94,2	117,0	101,2	120,0
Finansiella intäkter	30,7	11,0	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-0,6	-1,5	-4,0	-4,0	-4,0
Finansiella kostnader för pensioner	-71,2	-73,2	-43,3	-25,5	-29,5
Resultat	268,2	30,5	72,7	74,7	89,5
<i>Blandfondsresultat</i>	<i>277,3</i>	<i>48,0</i>	<i>55,0</i>	<i>48,7</i>	<i>65,6</i>
Finansiellt mål	9,9%	1,1%	2,5%	2,5%	2,9%

Balansbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Materiella anläggningstillgångar	2 420,1	2 461,3	2 664,3	2 805,9	2 929,5
Finansiella anläggningstillgångar	220,9	217,3	220,9	220,9	220,9
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>2 641,3</i>	<i>2 679,0</i>	<i>2 885,5</i>	<i>3 027,0</i>	<i>3 150,6</i>
Omsättningstillgångar					
Tomtmark för försäljning	249,8	206,1	254,1	263,0	89,6
Fordringar	389,4	285,1	389,4	389,4	389,4
Likvida medel	315,2	319,3	234,6	122,3	97,8
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>954,5</i>	<i>810,5</i>	<i>878,1</i>	<i>774,7</i>	<i>576,8</i>
Summa tillgångar	3 595,8	3 489,5	3 763,6	3 801,7	3 727,5
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	2 053,0	1 823,6	2 156,2	2 231,0	2 320,5
varav årets resultat	268,2	30,5	72,7	74,7	89,5
Skulder					
Avsättningar för pensioner	890,8	1 012,1	1 040,2	1 014,0	993,0
varav avsättning pensionsskuld intjänat före 1998	543,6	560,0	537,5	511,4	487,5
Övriga avsättningar	136,0	147,0	136,0	136,0	136,0
Långfristiga skulder	54,0	153,1	154,0	154,0	154,0
varav lån i banker och kreditinstitut	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kortfristiga skulder	462,0	353,7	277,2	266,8	124,0
Summa skulder	1 542,8	1 665,9	1 607,4	1 570,8	1 407,0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	3 595,8	3 489,5	3 763,6	3 801,7	3 727,5
SOLIDITET	57%	52%	57%	59%	62%

3.2 Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

Verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning föreslås fortsätta gälla för 2025.

- *Bostadsbyggandet utformas så att en befolkningsökning på 1,5 % kan mötas med bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer.*
- *Full behovstäckning inom förskoleverksamheten och föräldrar kan välja verksamhetsform.*
- *Alla elever har efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier.*
- *Det finns bostäder av god kvalitet och god tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov.*

4 Prioriterade mål och inriktningar för 2025 på en kommunövergripande nivå

4.1.1 Nästa steg i Agenda 2030 arbetet

Under 2025 ska den strategiska planen för Agenda 2030 uppdateras. Genom att tydliggöra problem, utmaningar och möjligheter runt alla de 17 globala målen är målsättningen att strategierna förtydligas och konkretiseras så att kommunens insatsområden utökas och omfattar alla verksamheter. En kommun med Härrydas ekonomiska möjligheter borde ligga i framkant och inte bland de sista. En utveckling av den strategiska planen för Agenda 2030 kommer att leda till att vi stärker såväl den ekonomiska och sociala som den ekologiska hållbarheten inom kommunen och dess verksamheter.

4.1.2 Öka tryggheten för våra invånare

Arbetet med att öka tryggheten ska fortsätta och prioriteras än högre i kommunen framöver.

4.1.3 Stärka beredskapsförmågan i kommunen

Kommunens beredskapsförmåga ska stärkas.

4.1.4 Minska barngruppernas storlek

Barngruppernas storlek på förskolan ska minskas under året. Detta ska ske utan att minska mängden personal i varje barngrupp.

4.1.5 Förbättra skolresultaten i kommunens skolor

Vi måste arbeta mer aktivt för att minska antalet barn och unga med problematisk skolfrånvaro. Vi måste tillsätta resurser som ger rektorer möjligheten att stärka personalgruppen för att öka skolresultaten i skolan.

5 Skattesats

Med denna budget fastställs oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.

6 Driftbudget

6.1 Kommunstyrelsen

Inom sektorn för samhällsbyggnad ser vi behov att kompensera i budgeten för det av kommunfullmäktige tagna beslutet att införa seniorkort från 65 års ålder, dygnet runt där det är möjligt och valfrihet av zon för senioren.

Våra barn och unga är ytterligare en grupp som ska erbjudas busskort enligt principen skolkort och fritidskort till alla elever från årskurs 7 till årskurs 3 på gymnasiet. Detta ska upphandlas under 2025 för att kunna lanseras 1 januari 2026.

För invånare som använder sig av färdtjänst ska det införas ett maxtak som motsvarar kostnaden för månadskort i den allmänna kollektivtrafiken. Att möjliggöra resande för dessa invånare handlar om social och ekonomisk hållbarhet både nu och i framtiden. Det är dessutom en självklarhet i ett jämlikt och medmänskligt samhälle.

Under 2025 ska den strategiska planen för Agenda 2030 uppdateras. Genom att tydliggöra problem, utmaningar och möjligheter runt alla de 17 globala målen är målsättningen att strategierna förtydligas och konkretiseras så att kommunens insatsområden utökas och omfattar alla verksamheter. En kommun med Härrydas ekonomiska möjligheter borde ligga i framkant och inte bland de sista. En utveckling av den strategiska planen för Agenda 2030 kommer att leda till att vi stärker såväl den ekonomiska och sociala som den ekologiska hållbarheten inom kommunen och dess verksamheter.

6.2 Utbildning-, kultur- och fritidsnämnden

Inom nämndens verksamhet beslutas ett antal satsningar för året 2025. En höjning av elevpengen är central för att förbättra skolresultaten. Elevpengen behöver höjas gradvis under flera år för att nå Rödgrön samverkans högt satta mål för skolan och skolresultaten. Under 2025 höjs elevpengen med 2500 kronor per elev och år. Under 2026 respektive 2027 ska den höjas med ytterligare 1500 kronor per år.

Grundskolans höjning av elevpengen ska användas med utgångspunkt i att stärka elever och deras skolresultat. Utöver detta ska en central enhet för elevassistenter skapas. Medel till den centrala enheten tas från skolans budget. Utöver detta tillsätts medel för anställning av ytterligare fem elevassistenter. Den centrala enheten ska startas omgående och vara i drift 1 januari 2025.

Höjningen av medel till förskolan ska göras i samma utsträckning som inom grundskolan med 2500 kronor per barn för år 2025 samt med en uppräknings på ytterligare 1500 kronor per år 2026 och 2027. Dessa tillskott ska användas för att minska barngruppernas storlek med bibehållen personal. Målsättningen är att på sikt nå Skolverkets måltal för antalet barn per barngrupp.

Satsningar på skolan är ett av politiken prioriterat område. Denna satsning skapar möjligheter att uppnå social och ekonomisk hållbarhet både nu och på sikt. Det är också en central satsning för ett jämlikt och medmänskligt Härryda.

Potten för aktivitetsbidraget höjs med tre miljoner och förvaltningen ges i uppdrag att justera taket till föreningarna. Taket ska ligga på 15 prisbasbelopp. Förvaltningen ges vidare uppdraget att omgående plocka bort regeln om maximalt 30 aktivitetsbidrag per aktivitet. Föreningslivet är viktigt i det förebyggande arbetet inom kommunen och bidrar till att skapa ett jämlikt och ett mer medmänskligt samhälle. Det är också en viktig grund för att möjliggöra ett samhälle med social och ekonomisk hållbarhet både nu och i framtiden.

Medel tillsätts i budgeten för att höja bidraget till folkbildningsförbund och folkhögskolor verksamma inom kommunen. Satsningar inom detta område möjliggör ett livslångt lärande vilket är en viktig ingrediens för att uppnå ett jämlikt och medmänskligt Härryda. Det stärker såväl den ekonomiska som den sociala hållbarheten.

6.3 Socialnämnden

Inom socialnämndens verksamhetsområde tillsätts medel för att stärka fältarbetet med motsvarande fyra (4) tjänster. Vilken typ av tjänst som ska tillsättas för att stärka fältarbetet avgörs av verksamheten själv. Målsättningen är att de extra resurserna ska arbeta med barn och unga. Det här ser vi som en viktig satsning ur flera perspektiv. Det handlar både om att bygga ett tryggare samhälle, ta ansvar för den sociala hållbarheten och prioritera den ekonomiska hållbarheten både nu och i framtiden.

6.4 Förändring jämfört med förvaltningens bedömning

Kommunstyrelsen	2025	2026	2027
Kostnaden för seniorkorten	1000	1500	1500
Busskort för ungdomar		19000	19000
Maxtak inom färdtjänsten	400	400	400
Totalt i nämnd	1400	20900	20900

Nämnden för utbildning, kultur och fritid	2025	2026	2027
Utökning av elevpengen	20400	32600	44800
Utökning av föreningsbidraget	3000	3000	3000
Utökning av antalet elevassistenter	2400	2400	2400
Utökning av stöd till folkbildning och folkhögskolor	1000	1000	1000
Totalt i nämnd	26800	39000	51200

Socialnämnden	2025	2026	2027
Utökat fältarbete	2400	2400	2400
Totalt i nämnd	2400	2400	2400

Totalt	30600	62300	74500
---------------	--------------	--------------	--------------

6.5 Nämndramar

Nedanstående tabell visar ramarna för respektive nämnd.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunstyrelsen	309 135	399 869	428 918	436 136
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	1 428 181	1 448 371	1 469 782	1 494 614
Socialnämnden	807 181	828 555	837 978	847 600
Politisk organisation	14 221	14 050	14 900	14 850
Finansförvaltningen	-2 589 261	2 763 537	2 826 325	2 882 734
Resultat	30 543	72 692	74 747	89 534

6.6 Budget för revisorerna

Frågan om budget för revisorerna bereds av kommunfullmäktiges presidium. Fullmäktige föreslås fastställa revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025 vilket innebär en ökning med 219 tkr.

7 Investeringsbudget

Det bedömda investeringsbehovet för perioden 2025–2029 är netto sammanlagt 1 386 mnkr, varav 234 mnkr föreslås år 2025. Med stor sannolikhet kommer dock ett flertal objekt som budgeterats för år 2024 att utföras under år 2025. Förvaltningens bedömning är att det fortsättningsvis kommer att utföras investeringar för under 300 mkr per år då det sannolikt kommer att inträffa flera fördröjningar. Investeringsbehovet har reviderats i enlighet med lokalresursplaneringen och tidsplaneringen och omfattningen av andra projekt förändras i enlighet med politiska uppdrag eller andra förutsättningar. Utifrån kommunens ambition att inte ha några banklån så kommer förvaltningen att behöva utveckla investeringsplaneringen kopplat till likvidhanteringen i framtiden.

Utöver egna investeringsprojekt ansvarar förvaltningen för projektering och upphandling i genomförandet av detaljplaner (exploatering). I planen ligger 15 genomförandeprojekt som helt eller delvis finansieras av markförsäljning och gatukostnadsersättning. Under perioden bedöms ca 268 mnkr investeras i projekt som finansieras av egna exploateringar eller externa avgifter och bidrag.

7.1 Kommunstyrelsen

Under planperioden 2025-2029 uppgår kommunstyrelsens investeringsbehov till 1 290 mnkr och de största investeringsprojekten är ny skola i norra Landvetter samt en ny ishall/idrottshall i Härryda.

Under planperioden 2025-2029 uppgår sektor samhällsbyggnads samlade investeringsbudget till 192 mnkr. Förutom pågående projekt, som återfinns i bilagan, finns det projekt som ligger kvar i trafikverksamhetens planering men som är pausade/uppskjutna och som leder till årliga ombudgeteringar. Totalt prognostiseras ombudgeteringar från 2023 omfatta cirka 120 mnkr. Jämfört sektorns förslag till investeringsbudget för perioden 2024 - 2028 finns det inga större förändringar mot liggande budget/plan.

Sektorn för Teknik och förvaltningsstöds investeringar styrs bland annat av verksamhetens behov av lokaler vilka omfattas av lokalresursplanen. Sektorns bedömning omfattar investeringar motsvarande 1 091 mnkr under femårsperioden, jämfört med 1 215 mnkr i gällande plan. Huvuddelen av investeringarna, 1 001 mnkr, avser fastighetsfunktionen. Det största projektet under planperioden är en ny grundskola i norra Landvetter, vars investeringsutgifter beräknas till 300 mnkr. Dessutom ingår bland annat investeringsmedel för nybyggnad av två förskolor, ett särskilt boende, gruppbostad, ersättningslokal för driftpersonal och den nya ishallen i Härryda som även omfattar träningsrink och idrottshall. Därutöver omfattar planen ett flertal investeringsprojekt inom fastighetsfunktionen, bland annat omfattande renoveringar, installation av reservkraftverk samt hållbar teknikomställning. Investeringsanslag för kommunens fritidsanläggningar ingår också, exempelvis upprustning och byte av konstgräs på en plan i Rävlanda. Årliga budgetanslag ingår för IT-funktionen,

måltidsservice, servicefunktionen, ledning och städservice. Sammantaget innebär investeringsplanen höga investeringsnivåer, framför allt år 2026 då totalbeloppet uppgår till 236,3 mnkr.

Kommunledning och stödfunktionerna budgeterar för konstnärlig utsmyckning. Anslaget uppgår till 0,5% av kommunens samlade investeringsbudget, maxtaget för dessa investeringar tas bort.

7.1.1 Beredskap

Under 2024 kommer installation av stationär reservkraft att slutföras på våra särskilda boenden för äldre. Investeringsbudgeten för stationär reservkraft föreslås utökas med 8,1 mnkr. Utökningen behövs för att kunna slutföra installation av stationär reservkraft på samtliga trygghetspunkter. De främsta orsakerna till att investeringsbudgeten behöver utökas är prisutvecklingen för reservkraftverk men även ökade kostnader för etablering av reservkraftverken. Om budgeten inte utökas kommer 3 av 5 trygghetspunkter att sakna stationär reservkraft. För att hantera det kan troligtvis kommunens mobila reservkraftverk användas men kapacitet och driftstatus behöver utredas.

7.2 Nämnden för utbildning kultur och fritid

Den sammanlagda investeringsvolymen under planperiodens fem år uppgår till 84 mnkr. Huvuddelen av investeringarna består av ny konstgräsplan, utbyte av möbler och andra inventarier samt satsningar på idrottshallar och utemiljö. Under år 2027 väntas den nya is- och idrottshallen i Härryda stå klar. Till den budgeteras en investeringsbudget om 9 mnkr.

7.3 Socialnämnden

I sektorns bedömning av investeringsbudget finns anslag för reinvesteringar inom alla verksamhetsområden och uppgår totalt till 2,4 mnkr.

7.4 Nämndramar

Nedanstående tabell visar ramarna för respektive nämnd.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Kommunstyrelsen	306 135	204 415	277 251	257 999	266 195	284 215
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	16 430	27 300	11 900	20 800	11 800	11 800
Socialnämnden	4 817	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Summa investeringar	327 382	234 115	291 551	281 199	280 395	298 415

8 Exploateringar/betalningsplan

Exploateringsverksamheten följer produktionsplan för bostäder och verksamheter med byggnation av bostäder i kommunens tätorter samt exploatering av framtida verksamhetsmark. Finansieringsplanen visar exploateringsverksamhetens bedömda likviditetspåverkan per kalenderår under kommande femårsperiod och innefattar inkomster från markförsäljning och gatukostnadsersättning samt utgifter avseende genomförandet av detaljplaner. I finansieringsplanen ingår även detaljplaner utan kommunalt markinnehav där kommunens insatser finansieras löpande genom plan- och exploateringsavtal innevarande år. Totalt under kommande femårsperiod bedöms utgifterna uppgå till 517 mnkr och inkomsterna till 1 312 mnkr. Tabell över samtliga exploateringsprojekt finns som bilaga till förvaltningens underlag för budget. Projekten är uppdelade i exploatering på kommunägd och exploatering på privatägd mark. Projektens totala projektkalkyl summerar inkomster och utgifter som redan bokförts på projekten samt kommande inkomster och utgifter i enlighet med aktuell exploateringskalkyl.

Del- och slutredovisningar sker när inkomster och förväntade utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när det inte finns några framtida åtaganden. När exploateringsprojekten del- och slutredovisas bokförs kostnader och intäkter på resultaträkningen. Resultateffekterna uppstår inte regelbundet, varför de specificeras som jämförelsestörande poster i kommunens uppföljning och bokslut. Resultatet är svårt att förutsäga, inte minst på grund av den allmänna konjunkturutvecklingen och budgeteras därför till ett nollresultat i kommunens driftredovisning.

Denna exploateringsbudget bygger på redan tagna beslut i kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen. För några av nedanstående exploateringsprojekt råder delade meningar mellan partierna. Framtida beslut i kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen kommer att avgöra vad som blir genomfört.

8.1 Exploatering på kommunägd mark

8.1.1 Verksamhetsmark

Detaljplanerna för verksamhetsmark för Ishall och verksamheter i Härryda samt Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult planeras för ett antagande 2024. Projekt som kräver en infrastrukturbyggnad under planperioden bedöms vara Mölnlyckemotet (överklagad), Företagsparken etapp 3, Is- och idrottshall i Härryda och Logistik och bostäder (Link40). Under planperioden planeras försäljning av verksamhetsmark att ske vid Mölnlyckemotet (vid laga kraft), Logistik och bostäder (Link40), Ishall och verksamheter i Härryda samt Företagsparken etapp 3.

8.1.2 Bostäder

Mark för bostäder innefattar framförallt projekt med bostäder men vissa projekt kan även omfatta lokaler och olika typer av service såsom förskola, skola och särskilda boenden. Under planperioden kommer det pågå detaljplaner för bostäder på kommunal mark Landvetter Södra etapp 1 och vid Lunnavägen i Landvetter.

Utbyggnad av infrastruktur för bostadsområden pågår eller planeras starta vid Landvetter centrum kvarter 2-3, Landvetters Backa västra och Bocköhalvön (överklagad). Utbyggnad av Magasinsvägen vid Backa Västra/Landvetter Södra har startat och kommer fortsätta till år 2025. Markförsäljningar planeras ske under planperioden vid bland annat Landvetters Backa västra, Älmhultsvägen, Bocköhalvön (överklagad) och Lunnavägen.

8.1.3 Landvetter södra

I projektet Landvetter södra pågår flera parallella processer, bland annat har ett arbete med den första detaljplanen för projektet (detaljplan 1A) påbörjats. I projektets övergripande utgifter ingår genomförda markköp och väginvesteringar, såsom Magasinsvägens förlängning, samt personal- och processkostnader för kommunen. Däremot ingår inte kommande väginvesteringar utanför projektområdet, utöver Magasinsvägens förlängning. Under planperioden bedöms en ny strukturplan kunna tas fram och en första detaljplan antas, samt att markförsäljning och utbyggnad av infrastruktur i detaljplaneprojektet påbörjas i slutet av planperioden.

8.2 Exploatering på privatägd mark

Det pågår tre exploatörsdrivna detaljplaner för verksamhetsmark; Fläskebo avfallsanläggning, Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult och Airport City etapp 5. Detaljplan för verksamheter och logistik i Fäxhult avses påbörjas under planperioden. Under planperioden pågår detaljplanarbeten för mark för bostäder i de exploatörsdrivna projekten Växthusen, Slamby, Link40 och projektet Älmhultsvägen. Utbyggnad av infrastruktur pågår och/eller slutförs i de tre exploatörsdrivna pilotprojekten för bostadsområden vid Alberts väg i Björröd, Wendelstrand och Säteriet och under planperioden bedöms utbyggnad av kommunal infrastruktur påbörjas för Link40, Älmhultsvägen, Växthusen och Airport City etapp 5.

Belopp i tkr	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan	Plan
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomst	5 218	59 100	54 100	308 700	228 200	661 500
Utgift	13 570	55 000	63 000	135 300	128 600	135 100
Netto	-8 352	4 100	-8 900	173 400	99 600	526 400

9 Långfristig upplåning

Enligt den ekonomiska bedömningen bör kassaflödet i kommunen täcka de planerade investeringsutgifterna. För att ha en marginal att möta eventuella betalningstoppar samt finansiera eventuella utgifter kopplade till markaffärer och exploateringsverksamhet bedömer förvaltningen att det bör finnas ett utrymme att låna upp till 100 mnkr under perioden.

10 Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden

Med utgångspunkt i detta budgetdokument uppdrar kommunfullmäktige till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde.

Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.

10.1 Uppdrag till kommunstyrelsen

10.1.1 Uppdatering av den strategiska planen för Agenda 2030

Kommunfullmäktige i Härryda kommun ger kommunstyrelsen i uppdrag att ge förvaltningen i uppdrag att uppdatera den strategiska planen för Agenda 2030 i enlighet med budgetens intentioner.

10.1.2 Uppdrag om kompensation för seniorkorten

Kommunfullmäktige i Härryda kommun ger kommunstyrelsen i uppdrag att kompensera trafikverksamheten för den ökade kostnaden som det politiska beslutet om seniorkorten medför.

10.1.3 Uppdrag om upphandling av busskort för barn och unga

Kommunfullmäktige i Härryda beslutar att införa busskort för barn och unga från och med 1 januari 2026, samt ger kommunstyrelsen i uppdrag att upphandla busskort för barn och unga enligt budgetens intentioner under 2025 för att lanseras 1 januari 2026.

10.1.4 Uppdrag gällande införande av maxtaxa inom färdtjänsten

Kommunfullmäktige i Härryda beslutar att införa maxtaxa inom färdtjänst enligt budgetens intentioner, samt ger kommunstyrelsen i uppgift att använda det extra anslaget för att hantera kostnaden.

10.2 Uppdrag till nämnden för utbildning, kultur och fritid

10.2.1 Uppdrag gällande höjd elevpeng

Kommunfullmäktige i Härryda beslutar att höja elevpengen enligt budgetens intentioner, samt ger nämnden i uppdrag att använda de extra medlen för att finansiera uppdraget.

10.2.2 Uppdrag gällande höjt föreningsbidrag

Kommunfullmäktige i Härryda beslutar att höja föreningsbidraget, ändra förutsättningarna för föreningsbidraget enligt budgetens intentioner, samt ge nämnden i uppdrag att använda de extra medlen för att finansiera uppdraget.

10.2.3 Uppdrag gällande elevassistenter

Kommunfullmäktige i Härryda beslutar att göra förändring av elevassistenternas antal och anställningar enligt budgetens intentioner, samt ger nämnden i uppdrag att använda de extra medlen för att finansiera uppdraget.

10.2.4 Uppdrag gällande ökning av anslag till folkbildning och folkhögskolor

Kommunfullmäktige i Härryda beslutar att öka anslaget till folkbildning och folkhögskolor enligt budgetens intentioner, samt ger nämnden i uppdrag att använda de extra medlen för att finansiera uppdraget.

10.3 Uppdrag till Socialnämnden

10.3.1 Uppdrag gällande utökning av fältarbetet

Kommunfullmäktige i Härryda beslutar att utöka fältarbetet enligt budgetens intentioner, samt ger nämnden i uppdrag att använda de extra medlen för att finansiera uppdraget.

11 Koncernen

Den 25 oktober 2023 fattade riksdagen beslut om ett nytt regelverk för kommuner och regioner utifrån propositionen "En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner". Reglerna började gälla den 1 januari 2024.

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomi under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Detta är första gången lagen tillämpas och det finns ingen praxis ännu

Kommunen har därför begärt in underlag bolagen som återges här.

RESULTATSAMMANSTÄLLNING

Mnkr	Landvetter Södra och utvecklings AB			Härryda vatten och avfall AB			Härryda Energi AB		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Intäkter	4,9	4,9	4,9	182,5	200,8	200,0	157,9	161,5	165,8
Kostnader	-4,9	-4,9	-4,9	186,6	195,0	199,9	-139,4	-142,7	-147,2
Resultat	0	0	0	-4,0	5,8	0,1	18,5	18,8	18,6

Alla bolag har inte antagna driftbudgetar för hela planperioden, däremot är värden för 2027 prognostiserade. Landvetter Södra och utvecklings AB redovisar ett nollresultat medan Härryda vatten och avfall AB budgeterar ett underskott under 2025. Härryda Energi AB budgeterat ett årligt överskott om ca 18 mnkr.

12 Förslag till beslut i kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.
- Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.
- Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploateringar.
- Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.
- Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.
- Kommunfullmäktige beslutar enligt texten i uppdrag 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.2.1, 10.2.2, 10.2.3, 10.2.4 och 10.3.1.

Mölnlycke 27 maj 2024

För Socialdemokraterna:

För Miljöpartiet de gröna:

För Vänsterpartiet:

Patrik Linde

Marie Strid

Sven-Åke Hallgren

Kommunals Synpunkter på förslag till budget 2025-2027

Sektorn för utbildning, kultur och fritid

Förskola:

Kommunal saknar en tydlig satsning som minskar antal barn i barngrupperna.

Så vi kan nå Skolverkets riktlinjer för barngruppernas storlek.

Grundskola:

Kommunal anser att grundskolans budget ska innefatta elevassistenter.

Elevassistenterna behövs så lärare kan undervisa och att eleverna får en bättre möjlighet att nå målen.

Och då kanske Härryda kommun kan nå målet att bli Sveriges bästa skola.

För Kommunal Härryda 23/5 2024

Lena Gustavsson och Monica Bengtsson

Synpunkter på förslag till budget 2025-2027

Sacorådet i Härryda är en sammanslutning mellan 11 fackförbund för akademiker, som verkar i Härryda Kommun: Akademikerförbundet SSR, Akavia, DIK, Sveriges Arbetsterapeuter, Fysioterapeuterna, Naturvetarna, Sveriges Arkitekter, Sveriges Ingenjörer, Sveriges Lärare, Sveriges Psykologförbund samt Sveriges Skolledarförbund.

Generellt angående budgeterat löneutrymme

Sacorådet anser att 3 % löneutrymme är för lågt. Reallönesänkningar är ett faktum med tanke på inflationen, men också relativt märket inom den konkurrensutsatta sektorn förra året 4,1% som Härryda kommun inte har hängt med i.

I tider av stora kompetensförsörjningsutmaningar behöver olika åtgärder vidtas för att locka till sig utbildad, kompetent samt erfaren personal. Men också för att behålla den personal som finns på plats som innehar både erfarenhet och kvalificerad kompetens i yrket men också specifik kunskap om, och upparbetade samarbeten och kontakter inom Härryda Kommun. Hur lyckas en attraktiv kommun och arbetsgivare att rekrytera och behålla personal? Jo, genom konkurrenskraftig löneutveckling, god arbetsmiljö = friska arbetsplatser, samt ett bra ledarskap. Lägg därtill möjligheter till fortbildning och utbildning så har vi kommit långt.

I löneutrymmet behöver rymmas inte bara ordinarie årlig lönerevision, utan också de Härryda-specifika särskilda satsningarna på strategisk kompetensförsörjning och jämställda löner. 2023 tycks utrymmet för dessa potter bli knappt 0,15% av lönesumman, och Sacorådet menar att det behövs ett större utrymme för sådana nödvändiga och strategiska satsningar.

Sektorn för samhällsbyggnad

Härryda kommun har antagit ett ambitiöst klimat- och hållbarhetsstrategiskt program där det beslutats att Härrydans arbete ska koncentreras kring fem insatsområden. Inom flera av dessa områden, bland annat Klimatsmart och resurseffektiv, Robusta ekosystem och biologisk mångfald och Trygghet, hälsa och livsvillkor spelar planeringen av den fysiska miljön en central roll för att nå kommunens målsättning.

Utifrån den fastställda ramen för 2024–2026 och de personalminskningar och resursminskningar de medför, bedömer Sacorådet att det saknas förutsättningar för att uppnå målsättningarna i det hållbarhetsstrategiska programmet via fysisk planering. Det som saknas är resurser att arbeta strategiskt och i den takt som krävs för att uppnå de uppsatta målen. Exempelvis har det tidigare

funnits en ambition att arbeta mer systematiskt med klimatanpassning, men idag finns inte resurser för sådana satsningar. Den enda särskilda satsningen inom klimatanpassning i sektorsplanen för sektorn för samhällsbyggnad för 2024 är en allmän kompetenshöjning för alla verksamheter inom området. Sacorådet anser att det inte är brist på kompetens som är problemet, utan att det behövs tid och resurser för att arbeta systematiskt med dessa frågor.

Sacorådet noterar även brist på ekonomiska förutsättningar att arbeta med ekosystemtjänster och biologisk mångfald på kommunens egen mark då trafikenhetens driftbudget sedan 2017 har sänkts med cirka 16% om man tar hänsyn till inflationen. Detta trots att kommunen växt kraftigt vilket medför fler allmänna platser som behöver skötas. Konsekvensen blir en återhållsam skötsel av kommunens mark. Lösningar utanför ordinarie drift som hade kunnat gynna den biologiska mångfalden eller ekosystemtjänster måste prioriteras bort. Till exempel har bekämpning av invasiva växter pausats helt för att det saknas medel till detta.

Även om punktinsatser fortsatt kommer att göras i samband med pågående projekt, exempelvis i detaljplaner där sektorn idag arbetar med hållbarhetsstrategiska frågor, är dessa långt ifrån de omfattande satsningar som efterfrågas i den strategiska planen för mandatperioden 2023–2026, antagen av kommunfullmäktige den 30 mars 2023 kopplat till agenda 2030.

Sacorådet vill också trycka på att den efterfrågade förmågan till framdrift i alla skeden inom samhällsbyggnadsprocessen kommer bli lidande i och med den 2024 fastlagda budgeten och dess konsekvenser. Beslutsfattare behöver vara medvetna om att nuvarande rambudget kommer att minska sektorns robusthet och flexibilitet, med reella konsekvenser såsom längre handläggningstider och en sämre förmåga att skala upp när konjunkturen vänder. Sektorn har historiskt haft svårt att rekrytera personal och den pågående personalminskningen på sektorn kommer sannolikt försämra kommunens arbetsgivarvarumärke. Dessutom kommer förmågan att vara serviceorganisation för medborgare och näringsliv att minska, eftersom färre anställda måste hantera fler uppgifter. Fokus kommer i högre grad att behöva läggas på den absolut oundgängliga kärnverksamheten, där antalet uppdrag kommer att behöva stå i proportion till de minskade resurser som finns inom förvaltningen.

Sektorn för socialtjänst

I nationell och kommunal befolkningsprognos visas att både andelen och antalet personer över 85 år kommer att öka dramatiskt fram till 2033. Med stigande ålder ökar behov av vård och omsorg samt hälso- och sjukvård.

Vi har samtidigt en pågående omställning till god och nära vård som innebär en vårdförskjutning där många fler personer med komplexa behov och omfattande insatser behöver få hälso- och sjukvård i hemmet, i stället för som tidigare inom regionens slutenvård. Utvecklingsarbete som pågår runt om i landets kommuner och regioner visar på flera framgångsfaktorer för den nära vården. Det handlar bland annat om användning av ny teknik för att utveckla arbetssätt i hälso- och sjukvård och omsorg, att personal kan medverka i utveckling av e-tjänster, har digital kompetens och börjar arbeta på nya sätt samt satsning på kompetensförsörjning som stödjer omställningen mot nära vård. Förmåga att arbeta över traditionella gränser, kommunicera och jobba preventivt och proaktivt är viktiga delar.

Den nya socialtjänstlagen som väntas träda i kraft i juli 2025 betonar även den vikten av förebyggande, tillgängliga, tillitsskapande, jämställda och kunskapsbaserade arbetssätt – både utifrån lagstiftning och för att möta samhällets utmaningar.

Den nya socialtjänstlagen måste antas innebära ökade kostnader. Det förebyggande arbetet är essentiellt och kommer med kostnader som inte enbart kan lösas inom ram eller med förhoppningar om statliga bidrag.

Utifrån dessa aspekter ser Sacorådet att det behövs - förutom ökade hemtjänstinsatser och fler platser på särskilt boende - även utökade resurser för kommunal hälso- och sjukvård inklusive rehabiliteringspersonal som arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Enligt Socialstyrelsen är de vanligaste utredande åtgärderna inom kommunal primärvård just bedömning av hjälpmedelsbehov samt uppföljning av hjälpmedelsförskrivning, som framförallt utförs av legitimerad rehabpersonal.

Sacorådet yrkar därför på att kommunen i sin budget tar höjd för ökade kostnader för legitimerade arbetsterapeuter och fysioterapeuter samt för tekniska hjälpmedel.

Sektorn för utbildning, kultur och fritid

I "Förvaltningens bedömning och underlag till budgeten 2025-2027" under Resultat står det: "2024 är ett tufft år ekonomiskt sett medan det ser ljusare ut för 2025-2027 på en övergripande nivå.[...] Förvaltningens underlag till budget innehåller ett resultat om 103 mnkr för 2025 [...] Även om det på kommunnivå ser bättre ut framöver så finns det på nämnds- och sektornivå stora ekonomiska utmaningar med att anpassa verksamheterna till såväl demografi som konjunktur. [...] För att nå det finansiella målet 'resultatets andel av skatter och generella statsbidrag är lägst 2,5%' behövs ett årligt positivt resultat om mellan 72-78 mnkr."

Vad man alltså kan utläsa ur denna text är att anpassningar UKF måste göra handlar om demografi och/eller konjunktur. Men enligt analysen om konjunktur kan vi utläsa att "det ser ljusare ut" och utifrån målet 72-78mnkr anser Sacorådet att neddragningarna inom UKF inte är nödvändig. Det som kvarstår är demografi. Det vi befarar är att man återigen skapar en alldeles för snäv ram för verksamheten. Konsekvenserna av detta kan förväntas bli: större klasser, ökad arbetsbörda för lärare, sjukskrivningar och försämrade resultat för skolbarnen.

Sacorådet saknar satsningar som syftar till att minska barngruppernas storlek i förskolan. Vi anser att en kommun som går ut med satsningen Sveriges Bästa Skola ska följa Skolverkets riktmärke. Sveriges Bästa Skola börjar i förskolan!

Prognosen visar att elevunderlaget minskar på flera grundskolor, det innebär en tightare budget. Detta slår väldigt hårt mot skolorna som trots det vikande elevunderlaget har lika stora kostnader för skolan, då antalet klasser och grupper kan vara oförändrade även om elevantalet minskar. Kostnaden för lärarna kvarstår därmed. Sacorådet anser att grundskolan är underfinansierad och har varit det i flera år. Lägg därtill att det redan saknas marginaler för att tillgodose elevers behov av anpassningar och särskilt stöd. Sacorådet saknar också satsningar på Sveriges Bästa Skola.

Befolkningsprognosen visar att antal studenter åldrarna 16-19 år ökar. Detta tenderar att göra så att kostnaden ökar för gymnasieelever eftersom kommunen då måste köpa plats på utbildningar i andra kommuner och fristående skolor. Sacorådet anser att gymnasieverksamheten bör kompenseras för den ökade volymförändringen.

Sacorådet konstaterar och vill betona att det är viktigt med en fungerande och långsiktigt elevhälsoarbete för våra barn och ungdomars utveckling och välmående. Mycket av

elevhälsoarbetet är just långsiktigt och det är viktigt att det arbete för ökad trygghet och studiero som pågår får fortsätta utvecklas. Vi ser med oro på att "anpassningar" inom utbildningsverksamheterna realiserar som nedskärningar, och riskerar att drabba det förebyggande och främjande arbetet som är så viktigt för att alla elever ska lyckas i skolan.

Sacorådet vill också uppmärksamma kulturhusens och bibliotekens ökade kostnader, som vi lyft tidigare och som inte räknats upp på flera år, och som blir ännu mer aktuell i år med tanke på kompensation för ökad inflation. Det gäller exempelvis

E-böcker: Lånen av e-böcker och e-ljudböcker ökar stadigt och i takt med detta ökar också bibliotekens kostnader i och med att det innebär en kostnad om 13 kr (!) för varje bok som lånas ut. Utan erforderlig budget medför e-böckerna paradoxalt nog en försämring för låntagarna då biblioteken exempelvis behöver begränsa antalet lån för att hålla kostnaderna nere.

Mediainköp: Biblioteken har inte fått någon uppskrivning i budget på många år, trots att kostnaderna ökar med inflationen. Utgivningen av böcker ökar och det gör också inköpsförslag från kommuninvånare, som biblioteket försöker att tillgodose i den mån det är möjligt och rimligt. Efterfrågan är dock långt större än vad som kan tillgodoses inom hittills budget.

Programverksamhet: Även kostnader för att boka författare, musiker, teater mm ökar med inflationen. Budget för detta har inte uppräknats på många år, det skulle behöva göras årligen.

Digitalisering: Digitalisering är ett brett område och våra kulturhus och bibliotek bör ligga i framkant med fungerande teknik. Så är inte fallet idag. Målgruppen är alla invånare i kommunen och det är många som kommer till våra hus för att de behöver hjälp med det digitala - hjälp som de inte får på annat håll i kommunen. Det handlar om allt från att skriva ut kontoutdrag till att hitta rätt blankett på Försäkringskassans hemsida. Tekniken ska fungera och personalen ska ha relevanta redskap för att kunna utföra sitt arbete. I nuläget är mycket hårdvara (skrivare, kopiator etc.) utdaterad och behöver bytas ut för att hålla standard.

En annan del av digitaliseringen är att då biblioteken genomför fler och fler programpunkter där personalen medverkar i exempelvis scensamtal och håller i presentationer behöver det finnas fungerade teknik såsom ljudsystem som inte kräver att ljudtekniker närvarar.

Närvaron på sociala medier kräver relevant innehåll, och för att kunna åstadkomma det behövs viss utrustning och tillgång till en del bild- och redigeringsprogram samt aktuella appar.

Sammantaget ser Sacorådet många goda skäl till att räkna upp kulturhusens och bibliotekens budget, åtminstone i takt med inflationen, för bibehållen kvalitet.

För SACO-rådet i Härryda, 2024-05-22

Anna Carlsson, ordförande

Lova Hillarp Katz, vice ordförande

Förvaltningens bedömning och underlag för budget 2025-2027 (-2029)

Innehållsförteckning

1	Förvaltningens arbetsätt	3
2	Driftbudget/plan 2025-2027	4
3	Investeringsbudget/plan 2025-2029.....	10
4	Exploateringsverksamhet, finansieringsplan 2025-2029	12
5	Finansiell analys	14
6	Koncernen	19

Bilagor:

Befolkningsprognos 2024-2033

Lokalresursplan, tabeller 2025-2029

Investeringar och exploateringar 2025-2029

Produktionsplan för detaljplaner 2025-2029

1 Förvaltningens arbetssätt

Förvaltningens bedömning är anpassad till den senaste prognosen för befolkningsförändringar. Produktionsplan för bostäder och verksamheter, lokalresursplanering, driftbudget, utdebitering, investeringar och upplåning hänger ihop med varandra och ska ses som en helhet. Det innebär att nya förutsättningar för exempelvis befolkningsutvecklingen kommer att påverka såväl intäkterna i form av skatteintäkter och utjämning som kostnaderna. I budgeten ingår ett utrymme för en löneökning om 3 % 2025-2027. Investeringsförändringar påverkar också driftbudgeten.

Förvaltningens budgetarbete utgår från det av kommunfullmäktige noterade dokumentet "Ekonomiska planeringsförutsättningar inför budget/plan 2025-2027 (2029)" som huvudsakligen utgår från den av kommunfullmäktige fastställda budgeten för åren 2024-2026 (2028). De ekonomiska planeringsförutsättningarna behandlades vid kommunfullmäktiges sammanträde den 27 mars 2024. Där beskrivs långtidsplaneringen i Härryda kommun och anger att förvaltningen ska lämna ett underlag som utgår från gällande budget/plan och som uppnår kommunens mål för god ekonomisk hushållning.

Utifrån de av fullmäktige beslutade planeringsförutsättningarna för åren 2025-2027 har sektorerna arbetat fram sina bedömningar för förvaltningen ska nå de finansiella målen. Dessa redovisades till förvaltningsledningen den 30 april.

Ledningsgruppen har i arbetet med förvaltningens bedömning utgått från respektive sektors bedömning och gjort prioriteringar och avvägningar för att lämna en bedömning kring vad som bör justeras i den befintliga planen för i syfte att motsvara kommunfullmäktiges anvisningar. Den 16 maj redovisades förvaltningens bedömning för Ekonomiutskottet.

Förvaltningen bedömer att anslagsbindningen för drift, investering och exploatering kan ske netto på nämnd.

2 Driftbudget/plan 2025-2027

Förvaltningens bedömning grundar sig på kommunfullmäktiges beslut om budget för perioden 2024-2026 med justeringar för demografiska förändringar och politiska beslut för planperioden 2025-27. Resurstilldelningen till nämnderna har anpassats efter den senaste befolkningsprognosen, som visar på färre barn/elever i förskole/grundskoleålder än föregående prognos. Inom gruppen äldre invånare är tendensen motsatt med fler invånare i åldersgruppen både i förhållande till förra årets befolkningsprognos och i absoluta tal. Förvaltningen ser därför en ökad efterfrågan inom vård- och omsorg. Förvaltningens underlag till budget bygger på planeringsförutsättningarna som noterades i kommunfullmäktige 27 mars 2024. I denna framgår bland annat att löneavtalen beräknas uppgå till 3 procent.

Kompensation ökad inflation

Den senaste tiden har inneburit en ökad inflation och en ökad prisnivå inom många olika områden. För att hantera den ökade inflationen och prisnivån föreslås en kompensation på cirka 13 miljoner kronor till nämnderna. Detta för att täcka kostnadsökningar inom områden som livsmedel, datorer och mobiler, licenser, anläggningar och underhållsreparationer samt bränsle/energi/vatten. En fördelning har gjorts utifrån nyttjande 2023 samt inflationsindex.

Civilt försvar

I den strategiska planen betonas betydelsen av kommunens beredskap, och förvaltningen föreslår en satsning på cirka 4 mnkr 2025 och drygt 7 mnkr 2026-2027 inom det civila försvaret för att skapa ett beredskapslager av livsmedel och förstärka säkerhetsfunktionen. Arbetet kommer främst ske inom sektorn för teknik och förvaltningsstöd.

Digitalisering

Digitalisering kommer att bli allt viktigare både utifrån att effektivisera våra verksamheter men också utifrån rekryteringssvårigheter och framtida kompetensförsörjning inom välfärdsområdet. I den strategiska planen för kommunen framgår att arbetet med digitalisering behöver snabbas på och att tempot behöver ökas på. I Förvaltningens underlag till budget föreslås en förstärkning på 5 mnkr för att främja kommunens arbete med detta.

Reserver

I förvaltningens underlag till budget föreslås att nämndsreserverna uppgår till totalt 55 mnkr. Fördelade på Kommunstyrelsen 25 mnkr, nämnden för utbildning, kultur och fritid 20 mnkr och socialnämnden 10 mnkr. Förvaltningen föreslår att reserverna lämnas ofördelade för att kunna hantera ekonomiska risker. Reserverna för Råda Säteri samt reserv för kapitaltjänst i samband med ökade underhållskostnader är borttagna. Detta med anledning av att mangårdsbyggnaden nu är uthyrd för restaurangverksamhet, vilket säkerställer hyresintäkter samt att medel för ökad kapitaltjänst är utfördelad för planperioden. Om underskott skulle uppstå får dessa hanteras av övriga reserver.

Befolkning, likviditet och inflation

Under de senaste åren har det lägre födelsetalet och förändringar i migrationspolitiken gjort prognosarbetet mer komplext och har krävt nedrevideringar. Den svaga konjunkturen har påverkat byggtakten, vilket har ökat osäkerheterna jämfört med tidigare.

För Härryda kommun visar den senaste prognosen att antalet barn och elevtal minskar ytterligare, samtidigt som antalet äldre ökar mer än tidigare förutspått. Befolkningsprognosen är beroende av att de planerade och beslutade byggprojekten genomförs som planerat.

Med tanke på kommunens framtida investeringsplaner behöver kassaflödet stärkas för att undvika att behöva finansiera genom lån på lång sikt.

Under den senaste tiden har inflationen varit hög. Detta påverkar priserna på de varor och tjänster som kommunen köper in, men den största påverkan kommer från ökningen av pensionskostnaderna. Under både 2023 och 2024 har kommunens pensionskostnader varit rekordhöga. För de kommande åren, från 2025 och framåt, förväntas inflationen sjunka, vilket förväntas minska pensionskostnaderna avsevärt. Om inflationen inte sjunker enligt förväntningarna kommer det att utgöra en finansiell utmaning.

På det stora hela visar det finansiella läget en förbättring jämfört med tidigare år. Trots detta står kommunen inför strukturella utmaningar på grund av förändringar i demografin, vilket främst påverkar sektorerna för utbildning, kultur och fritid samt teknik och förvaltningsstöd. Sektor för samhällsbyggnad möter utmaningen att etablera en organisation som kan fungera effektivt under en lågkonjunktur med minskande intäkter. Inom sektorn för socialtjänst pågår arbetet med att anpassa sig till en ökande äldre befolkning och förändringar i lagstiftningen gällande socialtjänsten.

Nedan beskrivs de väsentligaste förslagen till förändringar av nämndsramarna i förvaltningens underlag till budget.

2.1 Politisk organisation

Den politiska organisationens budget är justerade för ökade kostnader under valår, ökade revisionskostnader samt ökade anslag för partistöd.

2.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsansvar omfattar sektorerna Samhällsbyggnad och Teknik och förvaltningsstöd samt kommunledning och stödfunktioner.

Teknik och förvaltningsstöd

Budgeten bygger i stor utsträckning på volymförändringar utifrån befolkningsprognos samt lokalresursplan. I budget/plan ingår 5,7 mnkr för att täcka upp kostnadsökningar på grund av inflation.

För att stärka det civila försvaret och säkerställa beredskap i kommunen planeras ett livsmedelslager för måltidsverksamheten. 2025 budgeteras för en månads lager

ca 3 mnkr, vilket fördubblas till tre månader från 2026. Dessutom beräknas säkerhetsfunktionen behöva utökas med ca 0,8 mnkr. Det ökade behovet beror på det försämrade säkerhetspolitiska läget. Sammantaget uppgår satsningen till ca 4,2 mnkr.

Inom fastighetsfunktionen så har budgeten anpassats efter objektsförändringar enligt lokalresursplanen. Internhyrorna och kostnader kopplade till dem har räknats upp med KPI enligt budgetmodellen. En del av kommunstyrelsens reserv för fastighetsunderhåll överförs, med successiv ökning över åren, till fastighetsfunktionen för att täcka kapitalkostnader för investeringar i planerat underhåll.

2024 års besparingsåtgärder, exempelvis avseende grönyteskötsel och filterbyten, återförs till budgeten för 2025. I syfte att renodla budgeten för husansvaret och minska administrationen överförs också internhyresbudgeten för kommunhuset och liknande administrativa lokaler till personalfunktionen från sektorerna.

I budgetförslaget upphör intäktsfinansiering från sektorn för utbildning kultur och fritid för tjänster inom ramen för det pedagogiska nätet. IT-funktionen får istället ett budgetanslag som överförs från sektorn, för att genomföra dessa tjänster.

Samhällsbyggnad

Sektorn för samhällsbyggnad kompenseras för inflationskostnader om 3,6 mnkr. Besparingsåtgärder som vidtogs inför 2024 om 2,5 mnkr återförs även till sektorns ram år 2025. En anpassning av verksamheternas personalbudget görs genom budgetförslaget och stämmer nu överens med sektorns nya organisationsutformning.

Ett beslut angående erbjudande om seniorkort som antogs i kommunfullmäktige år 2024 leder till en ökad kostnad för trafikverksamheten på 1 mnkr från och med år 2025 och 1,5 mnkr från och med år 2026. För att kompensera kostnadsökningen föreslår sektorn en generell minskning på trafiks driftbudget.

Kommunledning och stödfunktioner

Kompensationen för inflationen uppgår till 0,5 mnkr främst utifrån att många av kommunens centrala IT-system kostnadsförs här.

Under kommunledning och stödfunktioner föreslås justeringar 2025 för kostnadsökningar för räddningstjänsten 1,7 mnkr, E-arkiv 0,85 mnkr, processledare upphandling av nytt lönesystem ca 0,4 mnkr, samt säkerställa långsiktig finansiering för drift av Rävlanda trädgårdar ca 0,25 mnkr.

För 2026 och framåt beräknas en kostnadsökning för nytt lönesystem på ca 1,5 mnkr.

I bedömningen ingår också en justering inom utvecklingsfunktionen utifrån riksdagsvalet år 2026 om 0,3 mnkr.

Från och med 2025 samlas anslaget för administrativa lokaler under stödfunktionerna. Detta innebär en ramjustering från sektorerna till stödfunktionerna.

2.3 Nämnden för utbildning kultur och fritid

Anslagen har justerats med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader för bland annat idrottshallar. Inflationskompensationen för områdena livsmedel, datorer och mobiler, licenser, anläggningar och underhållsentreprenader samt Bränsle/energi/vatten uppgår till 2,6 mnkr

Årets befolkningsprognos visar att antalet barn i förskoleåldrarna beräknas minska under den kommande planperioden. Antalet barn i åldrarna 1-5 år förväntas vara 188 färre under 2025 jämfört med förra årets befolkningsprognos. Därefter väntas barnantalet försiktigt öka.

Antalet elever i grundskolan minskar med ca 130 elever till år 2025 för att därefter minska ytterligare med ca 130 elever under 2026 och ca 100 elever under 2027. Vid planperiodens slut förväntas elevantalet vara 350 elever färre än år 2024. Det är främst förskolans vikande barnantal som påverkar prognosen vilket även kommer att påverka elevantalet inom grundskola i många år framöver.

Gymnasieverksamhetens volym beräknas utifrån befolkningsprognosen för elever i åldrarna 16-19 år. Antalet elever förväntas stiga i kommunen de kommande åren; ökningen motsvarar ca 150 elever under planperioden. Elevökningen inom kommunens gymnasieverksamhet kommer framför allt att märkas på antalet köpta platser från andra kommunala och fristående skolor

Ramförändringen förklaras främst av minskat antal barn och elever i jämförelse med föregående plan, men även tidsförskjutning av verksamhetsstart för den nya ishallen i Härryda. Sektorns ram har förstärkts med 2,6 mnkr för indexuppräkningskostnader för datorer, licenser mm. Besparingsåtgärder som vidtogs inför 2024 om 2,5 mnkr återförs till sektorns ram år 2025.

Sektorn bedömer även att ett tillskott på 2,5 mnkr behövs för att finansiera omsorg på obekvämtid på en befintlig avdelning som ska erbjuda omsorg dygnet runt. Detta tillskott är inarbetat i detta underlag.

I enlighet med föregående års plan finns ett minskat generellt statsbidrag till kommunen för att istället införa ett gemensamt nationellt skolvalssystem. Uppdraget att utreda möjligheterna till ett sådant system kom till Skolverket sommaren 2022 och redovisades under hösten 2023. Trots att Skolverket bedömer att det inte är möjligt att införa ett gemensamt skolvalssystem i enlighet med den modell som föreslagits i betänkandet har kommunen och därmed sektorn fått minskat anslag om 0,3 mnkr år 2024 och 0,6 mnkr från år 2025. En heltidstjänst har finansierats av statsbidraget, vilken nu kommer att få finansieras inom ram.

Statsbidraget för grundläggande behörighet inom yrkesprogrammen utökas från 0,2 mnkr år 2024 till 0,6 mnkr från år 2025 och framåt. Budget om 1,5 mnkr för inköp av personaldatorer finns år 2026. Det tidigare aviserade generella statsbidraget för utökad undervisningstid inom grundskolan skjuts fram. Ett nytt generellt statsbidrag för att stärka skolbiblioteken införs om 1,6 mnkr per år med start halvår 2025

Bygget av den planerade is- och idrottshallen i Härryda skjuts fram ytterligare ett år och anläggningen förväntas nu vara färdigställd under hösten 2027.

2.4 Socialnämnden

Anslaget har justerats med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader. Inflationskompensation uppgår till 0,5 mnkr för sektorn.

Utifrån en förändrad demografi justeras nämndens ramar utifrån att antalet äldre i kommunen ökar mer än tidigare prognostiserat. Detta får effekt under hela planperioden.

Åtgärder som vidtogs inför 2024 om 0,9 mnkr återförs till nämnden ram år 2025.

Budget för ett generellt statsbidrag gällande kommuner mot brott flyttas från sektorn för teknik och förvaltningsstöd till socialtjänsten. Statsbidraget används till att anställa en årsarbetare i syfte att arbeta med brottsförebyggande åtgärder inom hela förvaltningen.

I enlighet med de ekonomiska planeringsförutsättningarna erhöll verksamheten ett nytt generellt statsbidrag år 2024 för stöd till äldreomsorgen om 10,4 mnkr. Statsbidraget var ettårigt och upphör 2025.

Enligt tidigare plan och i enlighet med de ekonomiska planeringsförutsättningarna minskar det generella statsbidraget för kommunalt åtagande inom personlig assistans med 1,5 mnkr år 2025 samt 2,2 mnkr åren därefter.

För att utöka antalet feriearbete inom kommunen så ingår en förstärkning av nämndens budget om 0,5 mnkr.

2.5 Nämndsramar 2025-2027

Nedanstående tabell visar ramarna för respektive nämnd.

Belopp i tkr	Budget			
	Budget 2024	2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunstyrelsen	309 135	398 469	408 018	415 236
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	1 428 181	1 421 571	1 430 782	1 443 414
Socialnämnden	807 181	826 155	835 578	845 200
Politisk organisation	14 221	14 050	14 900	14 850
Finansförvaltning	-2 589 261	-2 763 537	-2 826 325	-2 882 734
Resultat	30 543	103 292	137 047	164 034

2.6 Åtgärder som ingår i budgetförslaget

Kommunstyrelsen

Under 2024 pågår en genomlysning av kommunstyrelsens verksamheter i syfte att se över effektivitet, ändamålsenlighet och organisering.

Inom sektor samhällsbyggnad har ett omfattande analysarbete av sektorns intäkter och kostnadsutveckling år 2013-2023 gjorts. För att återskapa en ekonomi i balans utifrån fastställd ram för 2024-2026, bedömer sektorn att åtgärder i form av personalminskningar och generell driftbudgetminskning är nödvändiga.

För att se till att sektorn kvarstår med en förmåga till framdrift i alla skeden inom

samhällsbyggnadsprocessen, utan risk för flaskhalsar där resurserna blir alltför begränsade, sker en omfördelning av resurser och arbetsuppgifter inom och mellan verksamheterna.

För sektor teknik och förvaltningsstöd fortsätter arbetet med åtgärder för några av sektorns funktioner. Inom måltidsservice sker ett arbete med kombinationstjänster mellan städ- och måltidspersonal. För servicefunktionen budgeteras lägre kapitalkostnader, till följd av fördelaktiga upphandlingar och långsammare investeringstakt.

Utbildning kultur och fritidsnämnden

Sektorns målsättning är att erbjuda likvärdig utbildning av hög kvalitet till alla barn och elever. En stor utmaning framåt är det minskade barn- och elevantalet de kommande åren. Sektorns åtgärder för att nå budget i balans finns övervägande inom förskole- och grundskoleverksamheten.

Sektorn är i behov av att kartlägga lokalerna inom förskola, grundskola och gymnasieskola. Barn- och elevtalen i förskola och grundskola minskar och behovet av lokaler behöver ses över. Gymnasiet har däremot behov av att utöka lokaler. En lokalutredning kommer att göras och olika perspektiv kommer att tas hänsyn till som renoveringsbehov, anpassningar mm.

Förskolor och grundskolor behöver anpassas efter minskat barn- och elevtal. Det handlar om både personal på enheterna och rektorer men omfattar inte alla enheter.

En anpassning av Centrum för flerspråkigt lärande, CFL, har redan påbörjats för att minska organisationen efter lägre bidrag från Migrationsverket till följd av lägre antal nyanlända elever.

Översyn av central organisation behöver göras för att anpassa organisationen efter verksamheternas ram. Det kan t ex innebära att vakanser inte tillsätts.

Socialnämnden

En sektorsövergripande genomlysning av verksamheterna påbörjas under 2024. Syftet är att genomlysa befintliga samverkansstrukturer och interna processer som ska till mellan verksamheterna där de myndighetsutövande enheterna fattar beslut och de verkställande enheterna genomför insatserna. Genomlysningen tar sikte på att skapa en röd tråd där riktlinjer, rutiner, verksamhetssystem, ansvar och roller etcetera bildar en enhetlighet som landar i ”en samlad socialtjänst”.

Redan framkomna brister och avsaknad av enhetlighet i vissa delar, bland annat hemtjänst och boendeinsatser, kommer prioriteras. Genomlysningen ska ytterst leda till att skapa bättre förutsättningar att införa nya arbetssätt som till viss del förväntas bli konsekvensen av införandet av den nya socialtjänstlagen 2025.

3 Investeringsbudget/plan 2025-2029

Det bedömda investeringsbehovet för perioden 2025–2029 är netto sammanlagt 1 386 mnkr, varav 234 mnkr föreslås 2025. Med stor sannolikhet kommer dock ett flertal objekt som budgeterats för år 2024 att utföras under år 2025.

Förvaltningens bedömning är att det fortsättningsvis kommer att utföras investeringar för under 300 mkr per år då det sannolikt kommer att inträffa flera fördröjningar. Investeringsbehovet har reviderats i enlighet med lokalresursplaneringen och tidsplaneringen och omfattningen av andra projekt förändras i enlighet med politiska uppdrag eller andra förutsättningar. Utifrån kommunens ambition att inte ha några banklån så kommer förvaltningen att behöva utveckla investeringsplaneringen kopplat till likvidhanteringen i framtiden.

Utöver egna investeringsprojekt ansvarar förvaltningen för projektering och upphandling i genomförandet av detaljplaner (exploatering). I planen ligger 15 genomförandeprojekt som helt eller delvis finansieras av markförsäljning och gatukostnadsersättning. Under perioden bedöms ca 268 mnkr investeras i projekt som finansieras av egna exploateringar eller externa avgifter och bidrag.

3.1 Kommunstyrelsen

Under planperioden 2025-2029 uppgår kommunstyrelsens investeringsbehov till 1 290 mnkr och de största investeringsprojekten är ny skola i norra Landvetter samt en ny ishall/idrottshall i Härryda.

Under planperioden 2025-2029 uppgår sektor samhällsbyggnads samlade investeringsbudget till 192 mnkr. Förutom pågående projekt, som återfinns i bilagan, finns det projekt som ligger kvar i trafikverksamhetens planering men som är pausade/uppskjutna och som leder till årliga ombudgeteringar. Totalt prognostiserade ombudgeteringar från 2023 omfattar cirka 120 mnkr. Jämfört sektorns förslag till investeringsbudget för perioden 2024-2028 finns det inga större förändringar mot liggande budget/plan.

Sektorn för teknik och förvaltningsstöds investeringar styrs bland annat av verksamhetens behov av lokaler vilka omfattas av lokalresursplanen. Sektorns bedömning omfattar investeringar motsvarande 1 091 mnkr under femårsperioden, jämfört med 1 215 mnkr i gällande plan. Huvuddelen av investeringarna, 1 001 mnkr, avser fastighetsfunktionen. Det största projektet under planperioden är en ny grundskola i norra Landvetter, vars investeringsutgifter beräknas till 300 mnkr. Dessutom ingår bland annat investeringsmedel för nybyggnad av två förskolor, ett särskilt boende, gruppboende, ersättningslokal för driftpersonal och den nya ishallen i Härryda som även omfattar träningsrink och idrottshall. Därutöver omfattar planen ett flertal investeringsprojekt inom fastighetsfunktionen, bland annat omfattande renoveringar, installation av reservkraftverk samt hållbar teknikomställning. Investeringsanslag för kommunens fritidsanläggningar ingår också, exempelvis upprustning och byte av konstgräs på en plan i Rävlanda. Årliga budgetanslag ingår för IT-funktionen, måltidsservice, servicefunktionen, ledning och

städservice. Sammantaget innebär investeringsplanen höga investeringsnivåer, framför allt år 2026 då totalbeloppet uppgår till 236,3 mnkr.

Kommunledning och stödfunktionerna budgeterar för konstnärlig utsmyckning. Anslaget uppgår till 0,5% av kommunens samlade investeringsbudget, dock max 2 mnkr.

Beredskap

Under 2024 kommer installation av stationär reservkraft att slutföras på våra särskilda boenden för äldre. Investeringsbudgeten för stationär reservkraft föreslås utökas med 8,1 mnkr. Utökningen behövs för att kunna slutföra installation av stationär reservkraft på samtliga trygghetspunkter. De främsta orsakerna till att investeringsbudgeten behöver utökas är prisutvecklingen för reservkraftverk men även ökade kostnader för etablering av reservkraftverken. Om budgeten inte utökas kommer 3 av 5 trygghetspunkter att sakna stationär reservkraft. För att hantera det kan troligtvis kommunens mobila reservkraftverk användas men kapacitet och driftstatus behöver utredas.

3.2 Nämnden för utbildning kultur och fritid

Den sammanlagda investeringsvolymen under planperiodens fem år uppgår till 84 mnkr. Huvuddelen av investeringarna består av ny konstgräsplan, utbyte av möbler och andra inventarier samt satsningar på idrottshallar och utemiljö. Under år 2027 väntas den nya is- och idrottshallen i Härryda stå klar. Till den budgeteras en investeringsbudget om 9 mnkr.

3.3 Socialnämnden

I sektorns bedömning av investeringsbudget finns anslag för reinvesteringar inom alla verksamhetsområden och uppgår totalt till 2,4 mnkr.

Belopp i tkr	Budget					
	Budget 2024	2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Kommunstyrelsen	306 135	204 415	277 251	257 999	266 195	284 215
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	16 430	27 300	11 900	20 800	11 800	11 800
Socialnämnden	4 817	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Summa investeringar	327 382	234 115	291 551	281 199	280 395	298 415

4 Exploateringsverksamhet, finansieringsplan 2025-2029

Exploateringsverksamheten följer produktionsplan för bostäder och verksamheter med byggnation av bostäder i kommunens tätorter samt exploatering av framtida verksamhetsmark. Finansieringsplanen visar exploateringsverksamhetens bedömda likviditetspåverkan per kalenderår under kommande femårsperiod och innefattar inkomster från markförsäljning och gatukostnadsersättning samt utgifter avseende genomförandet av detaljplaner. I finansieringsplanen ingår även detaljplaner utan kommunalt markinnehav där kommunens insatser finansieras löpande genom plan- och exploateringsavtal innevarande år. Totalt under kommande femårsperiod bedöms utgifterna uppgå till 517 mnkr och inkomsterna till 1 312 mnkr. Tabell över samtliga exploateringsprojekt finns som bilaga till förvaltningens underlag för budget. Projekten är uppdelade i exploatering på kommunägd och exploatering på privatägd mark. Projektens totala projektkalkyl summerar inkomster och utgifter som redan bokförts på projekten samt kommande inkomster och utgifter i enlighet med aktuell exploateringskalkyl.

Del- och slutredovisningar sker när inkomster och förväntade utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när det inte finns några framtida åtaganden. När exploateringsprojekten del- och slutredovisas bokförs kostnader och intäkter på resultaträkningen. Resultateffekterna uppstår inte regelbundet, varför de specificeras som jämförelsestörande poster i kommunens uppföljning och bokslut. Resultatet är svårt att förutsäga, inte minst på grund av den allmänna konjunkturutvecklingen och budgeteras därför till ett nollresultat i kommunens driftredovisning.

4.1 Exploatering på kommunägd mark

Verksamhetsmark

Detaljplanerna för verksamhetsmark för Ishall och verksamheter i Härryda samt Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult planeras för ett antagande 2024. Projekt som kräver en infrastrukturbyggnad under planperioden bedöms vara Mölnlyckemotet (överklagad), Företagsparken etapp 3, Is- och idrottshall i Härryda och Logistik och bostäder (Link40). Under planperioden planeras försäljning av verksamhetsmark att ske vid Mölnlyckemotet (vid laga kraft), Logistik och bostäder (Link40), Ishall och verksamheter i Härryda samt Företagsparken etapp 3.

Bostäder

Mark för bostäder innefattar framförallt projekt med bostäder men vissa projekt kan även omfatta lokaler och olika typer av service såsom förskola, skola och särskilda boenden. Under planperioden kommer det pågå detaljplaner för bostäder på kommunal mark vid P-hustomten i Mölnlycke, Landvetter Södra etapp 1 och vid Lunnavägen i Landvetter.

Utbyggnad av infrastruktur för bostadsområden pågår eller planeras starta vid

Landvetter centrum kvarter 2-3, Landvetters Backa västra och Bocköhalvön (överklagad). Utbyggnad av Magasinsvägen vid Backa Västra/Landvetter Södra har startat och kommer fortsätta till år 2025. Markförsäljningar planeras ske under planperioden vid bland annat Landvetters Backa västra, Älmhultsvägen, P-hustomten i Mölnlycke, Bocköhalvön (överklagad) och Lunnavägen.

Landvetter södra

I projektet Landvetter södra pågår flera parallella processer, bland annat har ett arbete med den första detaljplanen för projektet (detaljplan 1A) påbörjats. I projektets övergripande utgifter ingår genomförda markköp och väginvesteringar, såsom Magasinsvägens förlängning, samt personal- och processkostnader för kommunen. Däremot ingår inte kommande väginvesteringar utanför projektområdet, utöver Magasinsvägens förlängning. Under planperioden bedöms en ny strukturplan kunna tas fram och en första detaljplan antas, samt att markförsäljning och utbyggnad av infrastruktur i detaljplaneprojektet påbörjas i slutet av planperioden.

4.2 Exploatering på privatägd mark

Det pågår tre exploatörsdrivna detaljplaner för verksamhetsmark; Fläskebo avfallsanläggning, Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult och Airport City etapp 5. Detaljplan för verksamheter och logistik i Fäxhult avses påbörjas under planperioden. Under planperioden pågår detaljplanarbeten för mark för bostäder i de exploatörsdrivna projekten Växthusen, Slamby, Link40 och projektet Älmhultsvägen. Utbyggnad av infrastruktur pågår och/eller slutförs i de tre exploatörsdrivna pilotprojekten för bostadsområden vid Alberts väg i Björöd, Wendelstrand och Säteriet och under planperioden bedöms utbyggnad av kommunal infrastruktur påbörjas för Link40, Älmhultsvägen, Växthusen och Airport City etapp 5.

4.3 Finansieringsplan exploatering, totalt

Belopp i tkr	Kalkyl					
	Kalkyl 2024	2025	Kalkyl 2026	Kalkyl 2027	Kalkyl 2028	Kalkyl 2029
Inkomst	5 218	59 100	54 100	308 700	228 200	661 500
Utgift	13 570	55 000	63 000	135 300	128 600	135 100
Netto	-8 352	4 100	-8 900	173 400	99 600	526 400

5 Finansiell analys

5.1 Resultat

Förvaltningens bedömning innebär resultatnivåer mellan 103-164 mnkr och det är över de antagna målen för god ekonomisk hushållning. 2024 är ett tufft år ekonomiskt sett medan det ser ljusare ut för 2025-2027 på en övergripande nivå. Tack vare att inflationen prognostiseras sjunka de närmsta åren kommer kommunens kostnader för pensioner att minska kraftigt. Under 2024 prognostiseras pensionskostnaderna till ca 320 mnkr och till följd av sjunkande inflation beräknas kostnaderna sänkas till ca 150 mnkr 2026. Det innebär en kostnadsminskning om 170 mnkr. Detta är den enskilt största förklaringen till att resultatnivåerna ökar 2025-2027 jämfört med 2024. Förvaltningens underlag till budget innehåller ett resultat om 103 mnkr för 2025 i syfte att stabil grund utifrån risker främst avseende inflation, befolkning, likviditet och konjunktur. Dessutom kommer det att krävas utrymme för framtida avskrivningskostnader.

Även om det på kommunnivå ser bättre ut framöver så finns det på nämnds- och sektorsnivå stora ekonomiska utmaningar med att anpassa verksamheterna till såväl demografi som konjunktur.

Jämfört med de ekonomiska planeringsförutsättningar som KF noterade i mars har resultatet för 2025-2027 försämrats med drygt 40 mnkr per år. Detta beror främst på att senaste befolkningsprognosen indikerade en lägre takt för befolkningsökning vilket medför lägre skatteintäkter. Förvaltningen har också gjort bedömningen att verksamheterna behöver justera sina ramar med viss kompensation för kostnadsökningar till följd av inflationen. Nämndernas reserver har också höjts.

För att nå det finansiella målet "resultatets andel av skatter och generella statsbidrag är lägst 2,5%" behövs ett årligt positivt resultat om mellan 72-78 mnkr. Målet ska mätas årligen samt sett över en rullande fyraårsperiod. Med nuvarande och tidigare resultatnivåer nås målet under hela planperioden, både sett till varje enskilt år men även ur ett rullande fyraårsperspektiv.

På grund av goda resultat under 2020-2021 samt bolagisering av Va-verksamheten har soliditeten stigit kraftigt de senaste åren. Kommunen har amorterat på sina lån och Va-bolaget har tagit över sin andel av kommunens lån. Det finansiella målet "soliditeten ska öka med en procentenhet per år" nås, sett ur ett rullande fyraårsperspektiv, för alla åren. Även sett till det enskilda året nås målen alla år.

Enligt kommunal redovisningslag ska kommuner redovisa pensionsskulden enligt blandfundsmodellen. Härryda kommun tillämpar fullfundsmodell och ska därför vid bokslut justera resultatet enligt blandfond vilket påverkar resultatet med mellan 18-24 mkr beroende på vilket år som avses. Blandfondsresultatet, budgeterat resultat justerat till blandfundsmodell, uppgår till mellan 86-140 mnkr.

5.2 Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och kommunal fastighetsavgift

Förvaltningens bedömning innehåller inga förändringar av utdebiteringen. Enligt Sveriges Kommuner och Regioners skatteprognos i april 2024 (cirkulär 24:27) ökar skatter och bidrag med 4,5 procent 2025 jämfört budgeterade intäkter för 2024, 3,4 procent för år 2026 jämfört med 2025 och ytterligare 4,5 procent för 2027.

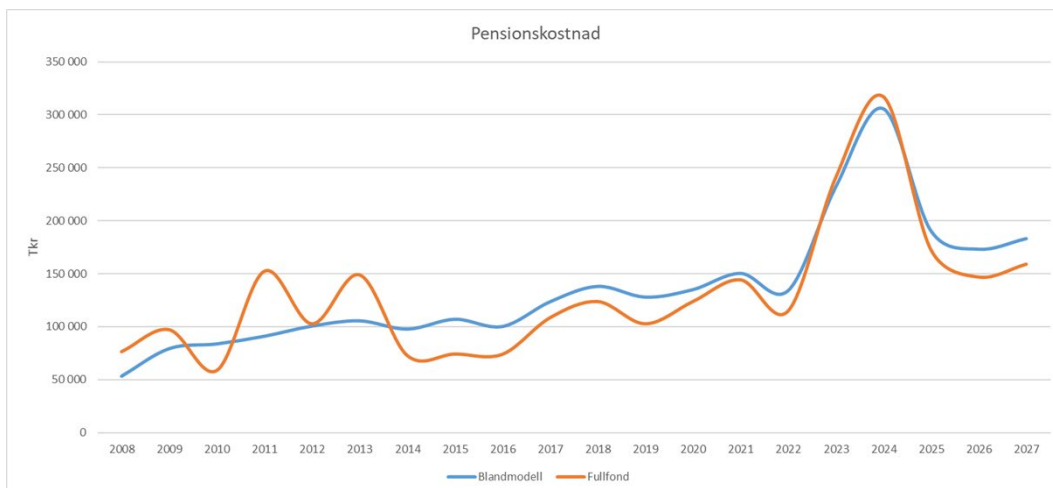
Även om skatteintäkterna ökar i nominella tal så innebär den nya skatteprognosen, jämfört med tidigare budgeterade skatteintäkter, lägre intäkter om mellan 21 till 42 mnkr per år. Minskningen beror på att antalet invånare i den nya befolkningsprognosen är lägre än tidigare prognoser. Minskat invånarantal har direkt påverkan på skatteintäkternas storlek.

Ökningen av skatteintäkter ska täcka lönehöjningar i befintlig verksamhet, övrig inflation, befolkningsförändringar och eventuella ambitionshöjningar.

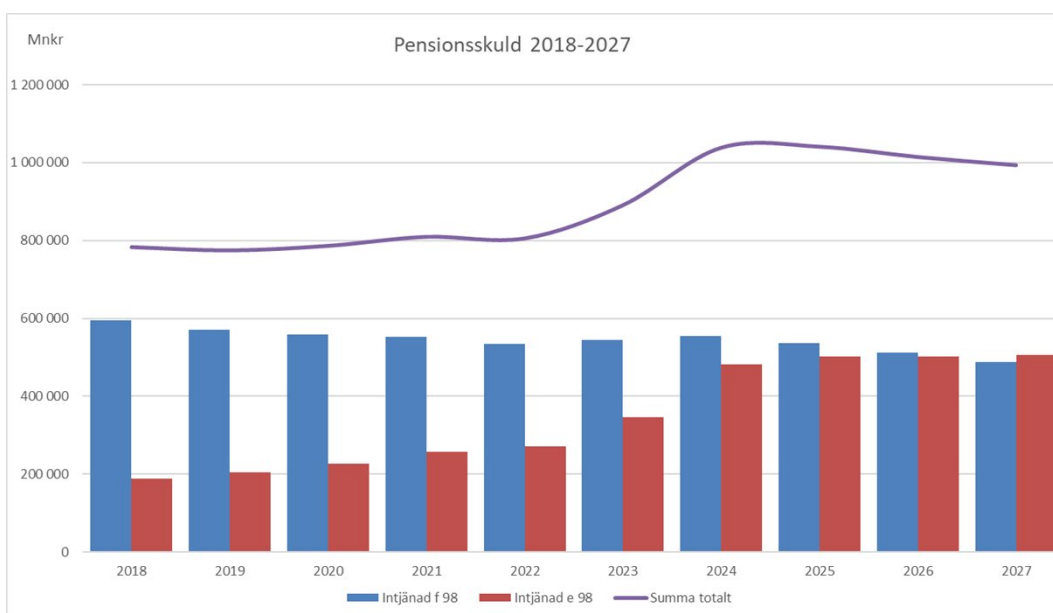
5.3 Pensionsskulden

Pensionsskulden redovisas och budgeteras enligt den så kallade fullfonderingsmodellen. Det innebär att resultatet, utöver kostnader för uppräknings, påverkas av förändringar i beräkningssätt för det aktuella åtagandet och att soliditeten blir väsentligt lägre än med blandmodellen som tillämpas av de flesta kommuner. Uppräkningen av skulden bokförs som kostnader i resultaträkningen och utbetalningarna från skulden bokförs direkt mot balansräkningen. I slutet av planperioden uppgår den totala skulden till ca 993 mnkr. Ränta och basbeloppsuppräknings redovisas som finansiell kostnad. Utbetalningarna prognostiseras till 52 mnkr år 2025.

Sedan ett antal år tillbaka är kostnaderna vid tillämpning av fullfondering lägre än med blandmodellen men under 2023 och 2024 är kostnaden för fullfond högre än med blandmodellen. Det beror på att den del av pensionsskulden som är intjänad före 1998 i fullfundsmodellen värdesäkras. Skulden räknas upp med inflationen och under dessa år har inflationen varit mycket hög, därför är också kostnaden för värdesäkringen hög. Bilden nedan visar hur pensionskostnaden har utvecklats de senaste åren och prognosen för kommande år. Även skillnaden i kostnader mellan fullfond- och blandfundsmodellen åskådliggörs. Man kan också se den kraftiga ökningen av pensionskostnader under 2023-2024 som orsakas av hög inflation.

Bilden nedan beskriver utvecklingen av pensionsskulden mellan 2018 och 2027 fördelat på pension intjänad före 1998 (ansvarsförbindelsen) och efter 1998.

5.4 Långfristig upplåning

Kassaflödet i kommunen bör täcka de planerade investeringsutgifterna. För att ha en marginal att möta eventuella betalningstoppar samt finansiera eventuella utgifter kopplade till markaffärer och exploateringsverksamhet bedömer förvaltningen att det bör finnas ett utrymme att låna upp till 100 mnkr under perioden.

5.5 Borgensåtaganden

I bokslut 2023 uppgick det samlade borgensåtagandet till 1 055 mnkr. Kommunens borgensåtagande bestod till 95 procent av förpliktelser mot egna eller delägda bolag. Åtaganden för föreningar som verkar inom kommunen uppgick 2023 till cirka 5 procent. Kommunens borgenspolicy öppnar för fler möjliga borgensåtaganden till föreningar. Utöver dessa åtaganden finns ett

åtagande för Kommuninvest AB:s förpliktelser. Kommunens borgensåtaganden bedöms i dagsläget inte innebära någon avsevärd finansiell risk.

5.6 Balanskravet och god ekonomisk hushållning

Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå som innebär att kommunerna med vissa undantag måste redovisa ett positivt resultat.

Kommunallagen anger också att mål och riktlinjer för verksamheten ska beaktas och att finansiella mål ska anges. De finansiella målen utgör ett verktyg för att kunna bedöma den finansiella situationen och utvecklingen och därmed fastslå om kommunen har en god ekonomisk hushållning. Det syftar till att stödja kommunerna i deras strävan att uppnå och säkerställa en god ekonomisk hushållning. Då är det viktigt att målen och riktlinjerna uttrycker realism och handlingsberedskap samt kontinuerligt utvärderas och omprövas. En ekonomi i balans samt en välfungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet är nödvändiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige antog i juni 2023 följande finansiella mål som mäts och analyseras årligen samt i rullande fyraårsperioder:

- **Soliditeten ökar med en procentenhet per år**
- **Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag**

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver. Målen har som utgångspunkt att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation bör behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Överskottet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation utan att den ska behöva uttaxeras en högre skatt.

Nedan redovisas de finansiella målen utifrån budgetförslaget och hur måluppfyllelsen bedöms bli för enskilda år.

Som framgår av tabellen nedan bedömer förvaltningen de finansiella målen uppnås för vart och ett av åren. Målen nås även sett ur ett rullande ett rullande fyraårsperspektiv.

	2025	2026	2027
Soliditeten ökar med en procentenhet per år	6 %	2 %	4 %
Resultat i mnkr	103,3	137,0	164,0
Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag	3,6 %	4,6 %	5,3 %

5.7 Resultat- och balansbudget

Resultatbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivningar	2 271,2	2 517,5	2 586,6	2 664,6	2 759,9
Avskrivningar	130,6	144,3	145,7	150,0	157,6
Verksamhetens nettokostnader	2 401,8	2 661,7	2 732,2	2 814,6	2 917,5
Skatteintäkter	2 395,7	2 479,7	2 644,0	2 753,2	2 866,0
Generella statsbidrag och utjämning	315,4	276,3	235,8	225,0	246,0
Verksamhetens resultat	309,3	94,2	147,6	163,5	194,5
Finansiella intäkter	30,7	11,0	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-0,6	-1,5	-4,0	-4,0	-4,0
Finansiella kostnader för pensioner	-71,2	-73,2	-43,3	-25,5	-29,5
Resultat	268,2	30,5	103,3	137,0	164,0
<i>Blandfondsresultat</i>	<i>277,3</i>	<i>48,0</i>	<i>85,6</i>	<i>111,0</i>	<i>140,1</i>
Finansiellt mål	9,9%	1,1%	3,6%	4,6%	5,3%

Balansbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Materiella anläggningstillgångar	2 420,1	2 461,3	2 664,3	2 805,9	2 929,5
Finansiella anläggningstillgångar	220,9	217,3	220,9	220,9	220,9
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>2 641,3</i>	<i>2 679,0</i>	<i>2 885,5</i>	<i>3 027,0</i>	<i>3 150,6</i>
Omsättningstillgångar					
Tomtmark för försäljning	249,8	206,1	254,1	263,0	89,6
Fordringar	389,4	285,1	389,4	389,4	389,4
Likvida medel	315,2	319,3	265,2	215,2	265,2
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>954,5</i>	<i>810,5</i>	<i>908,7</i>	<i>867,6</i>	<i>744,2</i>
Summa tillgångar	3 595,8	3 489,5	3 794,2	3 894,6	3 894,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	2 053,0	1 823,6	2 186,8	2 323,9	2 487,9
varav årets resultat	268,2	30,5	103,3	137,0	164,0
Skulder					
Avsättningar för pensioner	890,8	1 012,1	1 040,2	1 014,0	993,0
varav avsättning pensionsskuld intjänat före 1998	543,6	560,0	537,5	511,4	487,5
Övriga avsättningar	136,0	147,0	136,0	136,0	136,0
Långfristiga skulder	54,0	153,1	154,0	154,0	154,0
varav lån i banker och kreditinstitut	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kortfristiga skulder	462,0	353,7	277,2	266,8	124,0
<i>Summa skulder</i>	<i>1 542,8</i>	<i>1 665,9</i>	<i>1 607,4</i>	<i>1 570,8</i>	<i>1 407,0</i>
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	3 595,8	3 489,5	3 794,2	3 894,6	3 894,9
SOLIDITET	57%	52%	58%	60%	64%

6 Koncernen

Den 25 oktober 2023 fattade riksdagen beslut om ett nytt regelverk för kommuner och regioner utifrån propositionen "En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner". Reglerna började gälla den 1 januari 2024.

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomi under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Detta är första gången lagen tillämpas och det finns ingen praxis ännu

Kommunen har därför begärt in underlag bolagen som återges här.

RESULTATSAMMANSTÄLLNING

Mnkr	Landvetter Södra och utvecklings AB			Härryda vatten och avfall AB			Härryda Energi AB		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Intäkter	4,9	4,9	4,9	182,5	200,8	200,0	157,9	161,5	165,8
Kostnader	-4,9	-4,9	-4,9	186,6	195,0	199,9	-139,4	-142,7	-147,2
Resultat	0	0	0	-4,0	5,8	0,1	18,5	18,8	18,6

Alla bolag har inte antagna driftbudgetar för hela planperioden, däremot är värden för 2027 prognostiserade. Landvetter Södra och utvecklings AB redovisar ett nollresultat medan Härryda vatten och avfall AB budgeterar ett underskott under 2025. Härryda Energi AB budgeterat ett årligt överskott om ca 18 mnkr.

Befolkningsprognos 2024–2033

Innehåll

Sammanfattning av prognosen	3
Inledning.....	4
Prognos.....	5
Prognos och utfall 2023	5
Kommunprognos 2024–2033	6
Delområdesprognos 2024–2033	7
Råda distrikt	8
Landvetter distrikt.....	8
Härryda distrikt	9
Björketorp distrikt.....	9
Prognos för åldersgrupperna.....	10
Förskola	10
Grundskola	10
Gymnasiet	11
65–84 år	12
85 år och äldre	12
Metod och förutsättningar	14
Födelsenetto	14
In- och utflyttning	15
Osäkerheter i årets prognos	17

Sammanfattning av prognosen

I prognosen för 2023 beräknades folkmängden att uppgå till 40 194 invånare vid slutet av 2023. Utfallet blev dock lägre än förväntat och stannade på 39 875.

Takten i årets prognos på folkmängdsökningen är något lägre än i prognosen från 2023.

Kommunen beräknas uppnå en folkmängd på 46 037 personer i slutet av prognosperioden 2033. Den totala folkmängdsökningen under 2024–2033 förväntas bli ca 6 200 personer, vilket är en ökning med ca 15 %.

En svag minskning av antalet barn i förskoleålder, 1–5 år, förväntas ske under de första två prognosåren. Under perioden 2026–2029 förväntas gruppen växa med ca 220 barn och år 2033 förväntas antalet barn i gruppen att vara 2 639.

Antalet barn i grundskoleålder, 6–15 år, förväntas minska under prognosperioden med ca 700 barn och i slutet av 2033 beräknas det vara 5 490 barn i grundskoleålder.

Antalet barn och ungdomar i gymnasieålder, 16–18 år, förväntas att öka fram till år 2026. Från år 2027 minskar antal barn i gruppen och 2033 förväntas det vara 1 728 barn i gruppen, vilket är 49 barn färre än 2023.

Antalet kommuninvånare i åldern 65–84 år beräknas öka med ca 1 437 personer fram till 2033 och i slutet av 2033 förväntas det vara ca 7 350 personer i åldersgruppen.

Antalet kommuninvånare 85 år och äldre beräknas öka med ca 700 personer fram till 2033 då det förväntas varar ca 1 550 personer i åldersgruppen.

Inledning

Befolkningsprognosen är en central del i kommunens långsiktiga planering och revideras årligen i samband med budgetprocessen. Den utgör ett värdefullt verktyg för att dimensionera olika samhällstjänster såsom skola, omsorg, vård och samhällsplanering.

Grunden för befolkningsprognosen är en framskrivning av den befintliga befolkningen, som sedan justeras för in- och utflyttningar samt förväntad dödlighet och antal födda. Produktionsplan för bostäder innehåller detaljer om det planerade bostadsbyggandet de kommande sex åren, med ytterligare information om framtida utbyggnadsmöjligheter. Denna information utgör också en viktig faktor i befolkningsprognosen.

Prognosen tar hänsyn till när bostäderna förväntas stå klara och använder sig av historiska data för att bedöma folkmängden per nyproducerad lägenhet. Under den senaste tioårsperioden har genomsnittet av folkökningen per nyproducerad lägenhet varit 1,9 personer.

För perioden 2024–2029 tar prognosen hänsyn till det förväntade antalet födda och avlidna samt det planerade antalet nyproducerade bostäder. Utifrån dessa faktorer beräknas en nettoinflyttning på mellan cirka 70 och 1 000 personer per år. Denna beräkning tar hänsyn till både naturlig befolkningsökning (födda minus avlidna) och nettoinflyttning till följd av nybyggnationen.

För perioden 2030–2033 görs en uppskattning på en nettoinflyttning på ungefär 500 personer per år, baserat på ett genomsnitt över en tioårsperiod. Denna uppskattning tar hänsyn till långsiktiga trender och förväntas ge en mer stabil indikation på nettoinflyttningens omfattning under dessa år. Det genomsnittliga antalet under en tioårsperiod hjälper till att jämna ut eventuella variationer och ger en mer pålitlig prognos för denna senare period.

Prognos

Prognos och utfall 2023

I föregående års prognos beräknades folkmängden att uppgå till 40 194 invånare vid slutet av 2023. Utfallet blev dock lägre än förväntat och stannade på 39 875. Befolkningen ökade med 113 personer under 2023, motsvarande 0,3 %, vilket var den lägsta folkökningen i kommunen sedan 1996. Det lägre utfallet kan förklaras av flera faktorer. Det färdigställdes färre bostäder under året, endast 227 jämfört med 496 och 389 under 2022 och 2021. Dessutom var det fler som flyttade ut från kommunen än de som flyttade in. Trots att kommunen hade ett positivt födelsenetto under samma period, med 360 nyfödda och 242 dödsfall, var det inte tillräckligt för att kompensera utflyttningen och den lägre tillväxten i bostäder.

Ålder	Prognos 2023	Utfall 2023	Differens
0	413	362	-51
1-5	2 445	2 365	-80
6-15	6 128	6 117	-11
16-19	2 310	2 314	4
20-64	22 151	21 946	-205
65-84	5 907	5 928	21
85-	840	843	3
Totalt	40 194	39 875	-319

Tabell 1, jämförelse mellan befolkningsprognos och utfall 2023

Kommunprognos 2024–2033

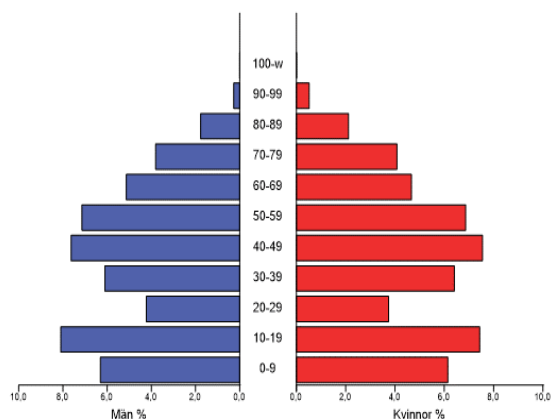
Under prognosperioden 2024–2033 förutspås kommunens befolkning att öka med 6 162 invånare, från 39 875 till 46 037 personer. Det innebär en total procentuell ökning på cirka 15,4 %. På grund av en lågkonjunktur och förseningar i bostadsprojekt förväntas den initiala befolkningsökningen vara svag under de första två prognosåren, med endast cirka 360 personer.

Den största ökningen i befolkningen förväntas ske mellan 2026 och 2029, då det prognostiseras att befolkningen kommer att öka med cirka 2 400 personer. Detta kan troligen bero på förväntade återhämtningar i ekonomin och en ökad tillgång på bostäder under denna period.

Ålder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0	362	380	374	382	389	401	419	426	433	443	455
1–5	2 365	2 319	2 296	2 322	2 337	2 416	2 513	2 544	2 574	2 605	2 639
6–15	6 117	5 961	5 862	5 705	5 665	5 578	5 505	5 458	5 470	5 418	5 490
16–19	2 314	2 422	2 484	2 630	2 619	2 595	2 630	2 520	2 465	2 456	2 327
20–64	21 946	22 045	22 173	22 711	23 260	23 923	24 687	25 142	25 488	25 893	26 241
65–84	5 928	6 010	6 103	6 245	6 362	6 575	6 749	6 886	7 065	7 172	7 344
85-	843	899	941	970	1 054	1 131	1 219	1 322	1 381	1 467	1 541
Summa	39 875	40 036	40 233	40 965	41 686	42 619	43 722	44 298	44 876	45 454	46 037

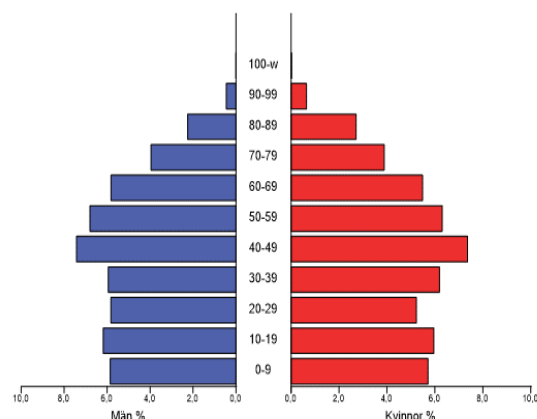
Tabell 2, befolkningsprognos fördelat på åldersgrupper och år mellan 2023 och 2033

Befolkning år 2023

Figur 1, befolkningspyramid 2023

Befolkning år 2033

Figur 2, befolkningspyramid 2033

Antalet barn och ungdomar i åldern 0 till 19 år förväntas minska något fram till år 2033 och därmed kommer de att utgöra en lägre andel av kommunens totala folkmängd jämfört med dagens nivå. Samtidigt förväntas både antalet och andelen personer i åldersgruppen 80 år och äldre öka kraftigt i kommunen under samma period. Dessa demografiska förändringar kommer att påverka sammansättningen av befolkningen i kommunen under prognosperioden.

Delområdesprognos 2024–2033

Befolkningsutvecklingen i olika delområden påverkas av både det befintliga fastighetsbeståndets karaktär och nyproducerade bostäder. I områden med nybyggnation görs antaganden om inflyttarnas antal och åldersfördelning baserat på bostädernas karaktär. För att befolkningsutvecklingen ska följa prognosen förutsätts att den nybyggnation som redovisas i produktionsplanen genomförs.

Under prognosperioden förväntas befolkningen öka i alla kommundelar, dock i varierande omfattning. Kommundelarna är uppdelade i fyra distrikt: Råda, Landvetter, Härryda och Björketorp. I Råda distrikt ingår Mölnlycke, Pixbo och Benareby, medan Landvetter distrikt innefattar Landvetter, Eskilsby och Snugga. Härryda distrikt består av Härryda och Rya, medan Björketorps distrikt inkluderar Hindås, Rävlanda, Hällingsjö och Stora Bugärde.

I Råda distrikt förväntas en initial nedgång i antalet invånare under 2024 och 2025 jämfört med 2023, följt av en gradvis ökning för att nå en total befolkning på 21 365 invånare år 2029, vilket motsvarar en ökning med 1 751 personer, eller 9 %. I Landvetter distrikt förväntas en stadig ökning i antalet invånare varje år under prognosperioden och förväntas nå en total befolkning på 11 826 personer, vilket innebär en ökning med totalt 1 127 personer, eller 11 %. I Härryda distrikt förväntas befolkningen öka med ett fåtal personer varje år, och år 2029 förväntas distriktet ha en total befolkning på 2 526 personer, en ökning med 3 %.

Björketorps distrikt förväntas ha en initial ökning i befolkningen med i genomsnitt 1,5 % under de första åren av prognosperioden, följt av en ökning på nästan det dubbla under de sista två åren. Det förväntas nå en total befolkning på 7 939 personer, vilket är en ökning med närmare 13 %.

Prognosen för distrikten sträcker sig enbart till år 2029, då det är säkrare att förutsäga var kommande bostäder kommer att byggas utifrån produktionsplanen för den perioden.

Råda distrikt

Ålder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0	165	176	172	178	183	188	197
1-5	1 093	1 045	1 013	1 025	1 047	1 069	1 122
6-15	2 946	2 862	2 805	2 728	2 643	2 563	2 493
16-19	1 183	1 219	1 220	1 286	1 302	1 294	1 304
20-64	10 801	10 789	10 828	11 155	11 418	11 683	12 040
65-84	2 928	2 972	3 012	3 111	3 210	3 367	3 502
85-	498	533	555	559	617	655	707
Summa	19 614	19 596	19 605	20 042	20 420	20 818	21 365

Tabell 3, befolkningsprognos för Råda distrikt, fördelat på åldersgrupper och år mellan 2023 och 2029

Landvetter distrikt

Ålder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0	102	102	99	99	100	107	113
1-5	705	691	684	671	657	680	701
6-15	1 783	1 722	1 687	1 639	1 676	1 674	1 661
16-19	667	711	741	775	753	725	742
20-64	5 793	5 866	5 920	6 046	6 227	6 488	6 740
65-84	1 478	1 478	1 510	1 556	1 569	1 602	1 606
85-	171	184	194	208	224	245	263
Summa	10 699	10 754	10 835	10 994	11 206	11 521	11 826

Tabell 4, befolkningsprognos för Landvetter distrikt, fördelat på åldersgrupper och år mellan 2023 och 2029

Härryda distrikt

Ålder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0	26	25	26	26	26	25	24
1-5	139	143	151	160	157	157	153
6-15	289	293	295	291	293	301	308
16-19	110	110	111	113	115	110	110
20-64	1 484	1 483	1 491	1 496	1 503	1 494	1 491
65-84	362	368	372	371	377	381	381
85-	36	45	51	53	53	54	59
Summa	2 446	2 467	2 497	2 510	2 524	2 522	2 526

Tabell 5, befolkningsprognos för Härryda distrikt, fördelat på åldersgrupper och år mellan 2023 och 2029

Björketorp distrikt

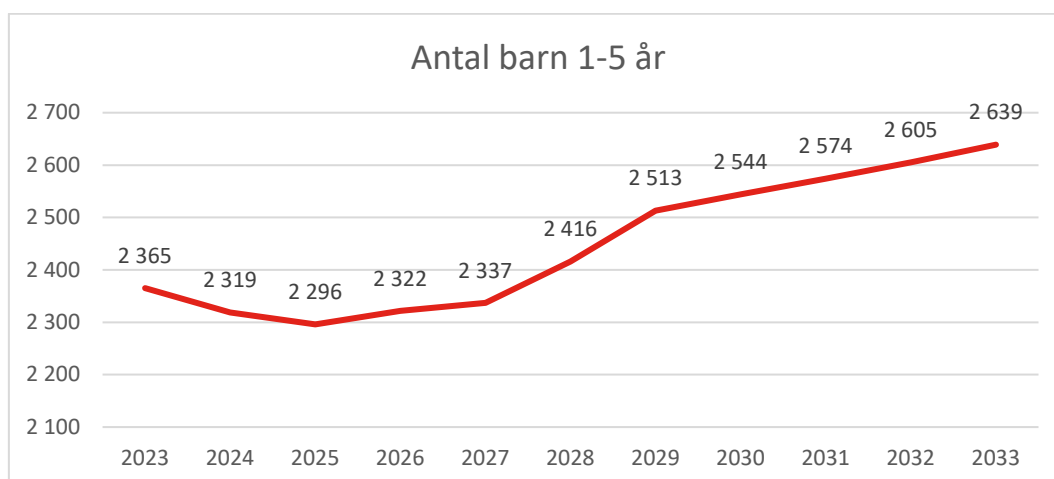
Ålder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0	69	77	78	79	80	82	86
1-5	423	435	444	461	471	505	532
6-15	1 084	1 068	1 060	1 033	1 039	1 024	1 029
16-19	350	379	408	453	445	463	469
20-64	3 829	3 868	3 895	3 974	4 073	4 219	4 376
65-84	1 157	1 188	1 205	1 204	1 202	1 222	1 257
85-	138	138	142	149	159	178	190
Summa	7 050	7 153	7 232	7 353	7 469	7 693	7 939

Tabell 5, befolkningsprognos för Björketorps distrikt, fördelat på åldersgrupper och år mellan 2023 och 2029

Prognos för åldersgrupperna

Förskola

Under prognosperioden förväntas antalet barn i åldrarna 1 till 5 år öka med cirka 320 barn. Dock förväntas antalet barn minska med ungefär 70 barn under de två första prognosåren, 2024 och 2025. Denna nedgång kan tillskrivas ett lågt antal färdigställda bostäder och en minskning av flyttnettot för barn i denna åldersgrupp under denna period. Under perioden 2026–2029 förväntas gruppen sedan växa med cirka 220 barn. Detta förklaras av att antalet färdigställda bostäder förväntas öka under denna tid och att flyttnettot inom gruppen förväntas öka i och med detta. I slutet av prognosperioden beräknas det finnas 2 639 barn i åldersgruppen. Detta visar på en total nettoökning av antalet barn inom åldersgruppen under prognosperioden.

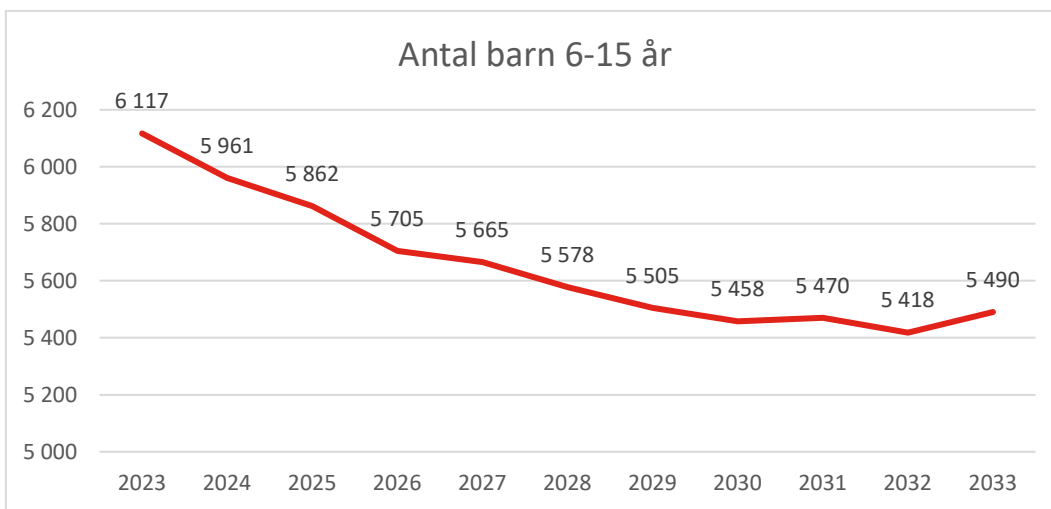
Figur 3, graf över antal barn i åldern 1–5 år under perioden 2023–2033

Grundskola

Under prognosperioden 2024–2033 förväntas gruppen barn i grundskoleåldern, 6 till 15 år, minska kraftigt med cirka 700 barn. Denna minskning beror på att mindre födelsekullar, födda 2017 och senare, tillkommer i gruppen samtidigt som större födelsekullar, födda mellan 2008 och 2016, lämnar gruppen när de blir äldre och övergår till nästa ålderskategori.

Denna demografiska förändring medför att antalet barn i gruppen förväntas minska markant jämfört med starten av prognosperioden. Dock förväntas antalet barn i gruppen öka något år 2033. I slutet av prognosperioden förväntas antalet

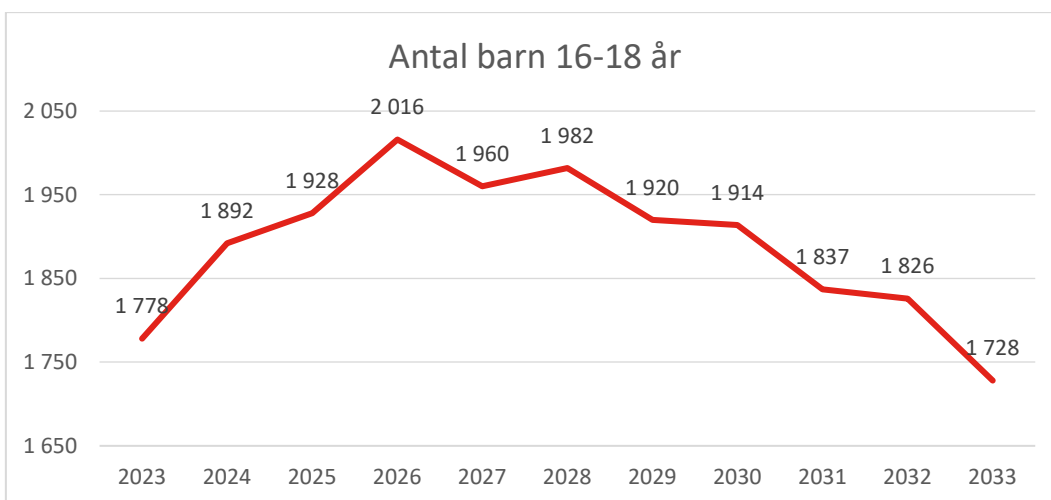
barn i gruppen ligga strax under 5 500, vilket innebär en minskning med ca 630 barn jämfört med starten av prognosperioden.

Figur 4, graf över antal barn i åldrarna 6–15 år under perioden 2023–2033

Gymnasiet

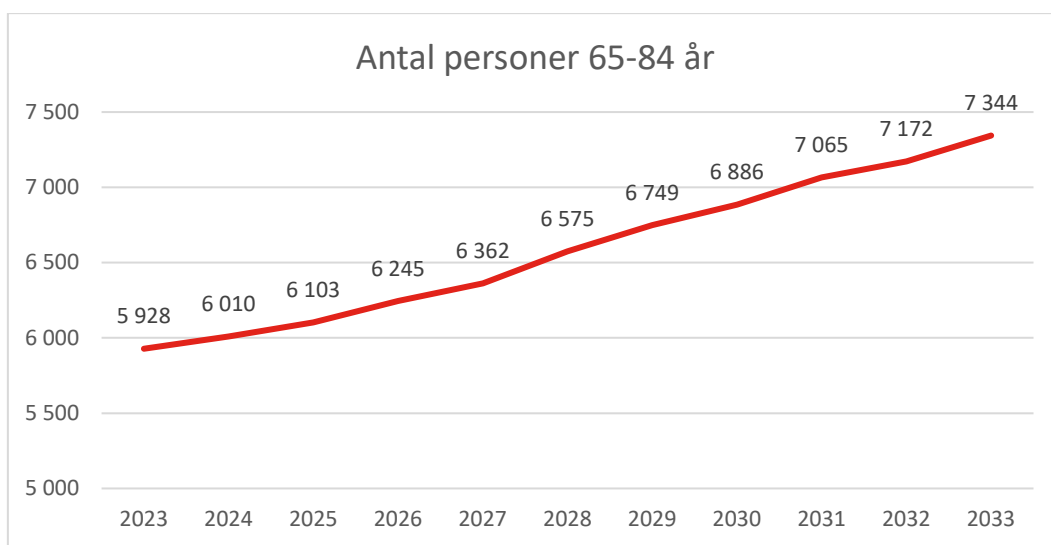
Antalet barn och ungdomar i gymnasieålder, 16–18 år, förväntas öka fram till år 2026 med 240 barn, vilket motsvarar en ökning på 14 %. Från år 2027 förväntas antalet barn och ungdomar i gymnasieålder minska då de stora årskullarna, födda mellan 2009 och 2014, lämnar gymnasieåldern. I slutet av prognosperioden väntas antalet barn i gruppen vara något lägre än antalet barn år 2023.

Figur 5, graf över antal barn i åldersgruppen 16–18 år under perioden 2023–2033

65–84 år

Antalet kommuninvånare i åldern 65–84 år förväntas öka med cirka 1 334 personer fram till 2033. År 2033 förväntas åldersgruppen bestå av cirka 7 350 personer. Detta innebär en ökning med cirka 22 % jämfört med det ursprungliga antalet. Denna ökning beror på flera faktorer, inklusive åldrande av befolkningen, där en större del av befolkningen når åldersgruppen 65–84 år till följd av en ökad medellivslängd och en generell åldrande befolkning. Dessutom kan en ökning av antalet nytillkomna bostäder i kommunen under perioden bidra till att fler äldre personer flyttar till kommunen. Detta skapar en större befolkningsbas inom åldersgruppen 65–84 år.

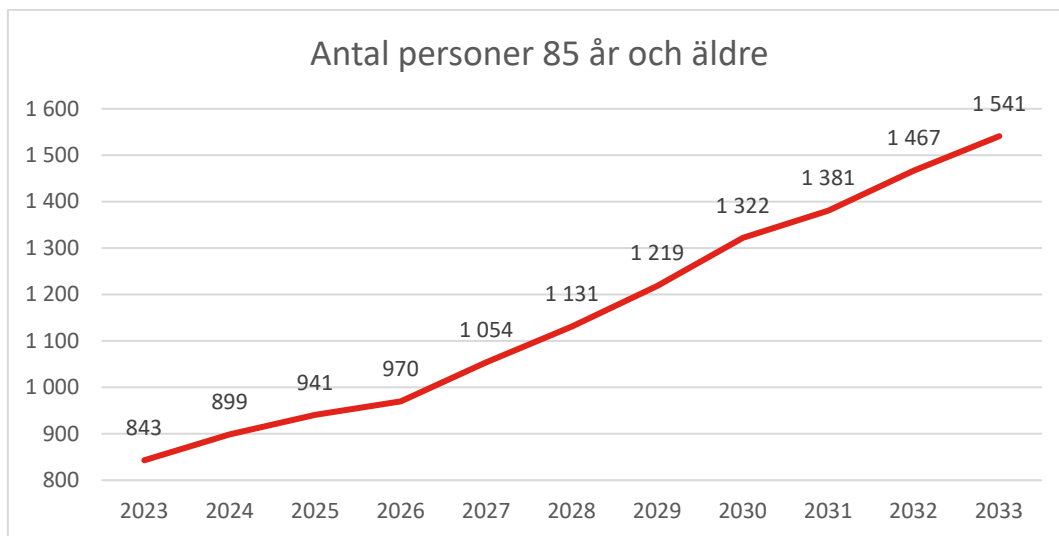

Figur 6, graf över antal kommuninvånare i åldern 65–84 år under perioden 2023–2033

85 år och äldre

Under prognosperioden förväntas antalet kommuninvånare som är 85 år och äldre öka med ungefär 700 personer, och år 2033 förväntas åldersgruppen bestå av cirka 1 550 personer. Detta innebär en ökning med ungefär 83 % jämfört med 2023.

Denna ökning beror främst på förekomsten av stora årskullar inom denna åldersgrupp. Dessutom är denna åldersgrupp generellt sett mindre benägen att flytta från sina hem eller kommunen jämfört med yngre åldersgrupper. Detta innebär att även om det sker förändringar i befolkningsstrukturen och nybyggnationen i kommunen, påverkar det inte i lika hög grad denna specifika åldersgrupp. Därför förblir antalet personer i åldern 85 år och äldre relativt stabilt och ökar till följd av naturliga demografiska faktorer.

Figur 7, graf över antal kommuninvånare i åldern 85 år och äldre under perioden 2023–2033

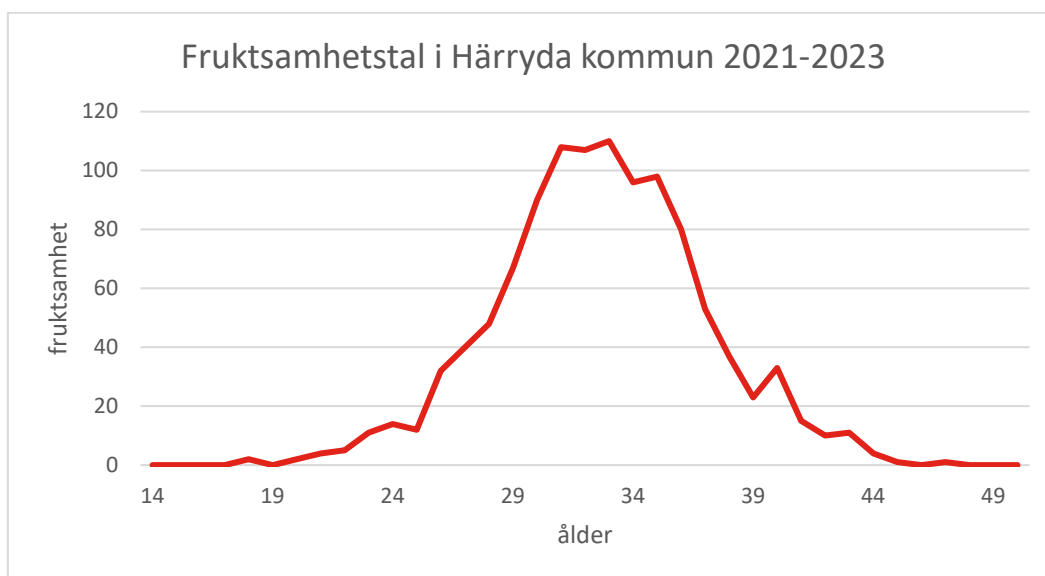

Metod och förutsättningar

Befolkningsprognosen utgår ifrån den befintliga befolkningen i kommunen den 31 december 2023 och bygger sen på en framskrivning som har justerats utifrån att befolkningen åldrats, uppgifter om planerat bostadsbygge utifrån produktionsplanen, prognos av födelsenetto och flyttnetto. Utveckling av befolkningsökningen som antagits i prognosen förutsätter att den nybyggnation som redovisas i produktionsplanen genomförs.

Födelsenetto

Födelsenetto är differensen mellan antalet födda och döda under kalenderåret. Antalet födda har beräknats utifrån antal kvinnor i fruktsam ålder samt de senaste årens fruktsamhetstal (antal födda per 1 000 kvinnor i respektive åldersklass). För att det senaste årets värde inte ska få för stor inverkan på prognosen har utjämnade värden för det senaste tre årens fruktsamhet använts vid prognosberäkningen.

Figur 8, graf över fruktsamhetstal (antal födda barn per 1 000 kvinnor efter kvinnans ålder) utjämnade värden, Härryda kommun 2021–2023

För det första året i prognosen har antalet födda barn beräknats utifrån uppgifter från kommuninvånarregistret om antalet födda barn i kommunen under första kvartalet. Därefter används fruktsamhetstal för perioden 2021–2023 för att uppskatta antalet födda barn under resten av perioden.

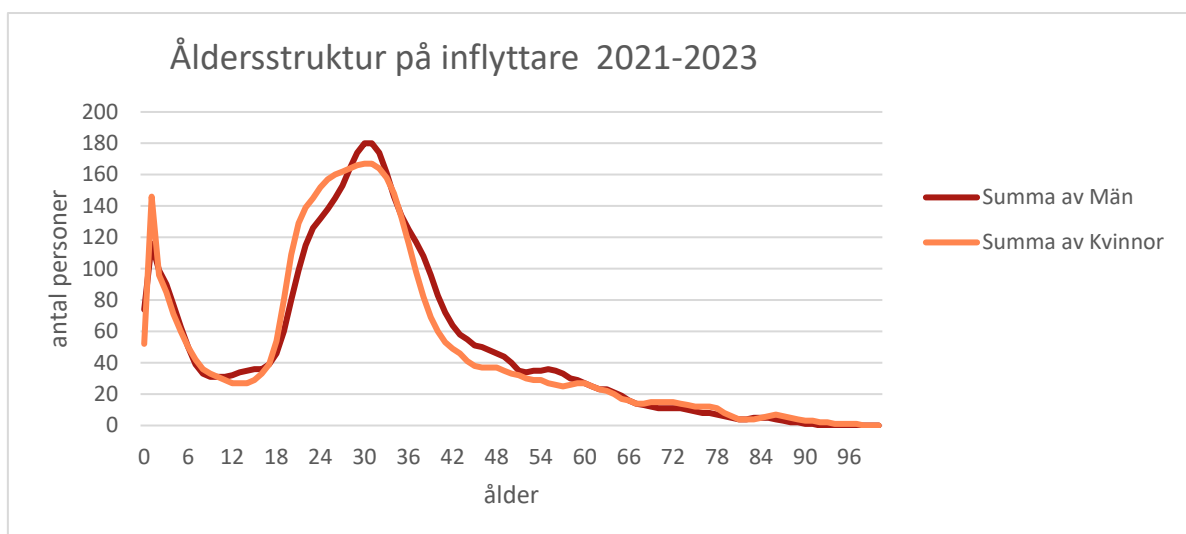
Antalet avlidna i prognosen har beräknats med hjälp av de senaste årens utjämnade indextal för dödsrisker. Dessa indextal anger hur dödsriskerna i den

egna kommunen förhåller sig till rikets risktal, där hela riket har ett index på 100. För perioden 2021–2023 är dödlighetsindexet i kommunen nio procent lägre än för riket som helhet. Samtidigt är medellivslängden i kommunen bland de högsta i landet. Dessa faktorer har tagits i beaktande vid beräkningen av antalet avlidna under prognosperioden.

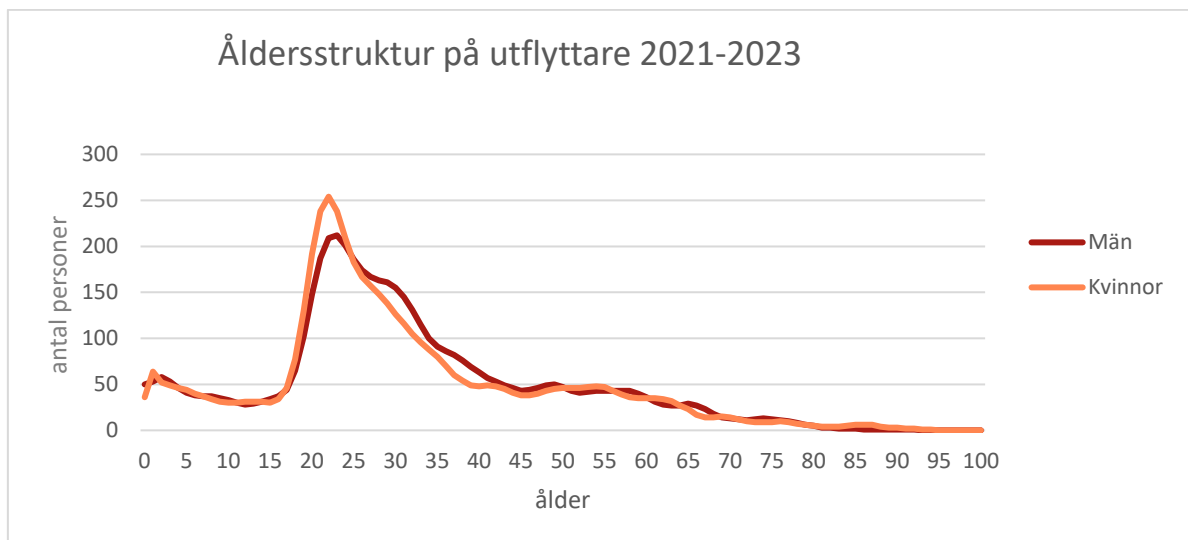
In- och utflyttning

Antagandet om den förväntade in- och utflyttningen till kommunen har grundats på historisk statistik samt en bedömning av samhällsutvecklingen. Dessutom har antalet nyproducerade bostäder spelat en betydande roll i att bedöma tillströmningen av nya invånare till kommunen.

För att uppskatta ålders- och könsfördelningen av inflyttarna har man tittat på tidigare års statistik för att identifiera mönster och trender. Denna analys har gett insikt om hur fördelningen av åldrar och kön bland inflyttarna har sett ut under de senaste åren. Därigenom har man kunnat göra antaganden om hur denna fördelning förväntas se ut under prognosperioden.

Figur 9, graf över åldersstruktur på inflyttare, 2021–2023 med tre års utjämnade värden

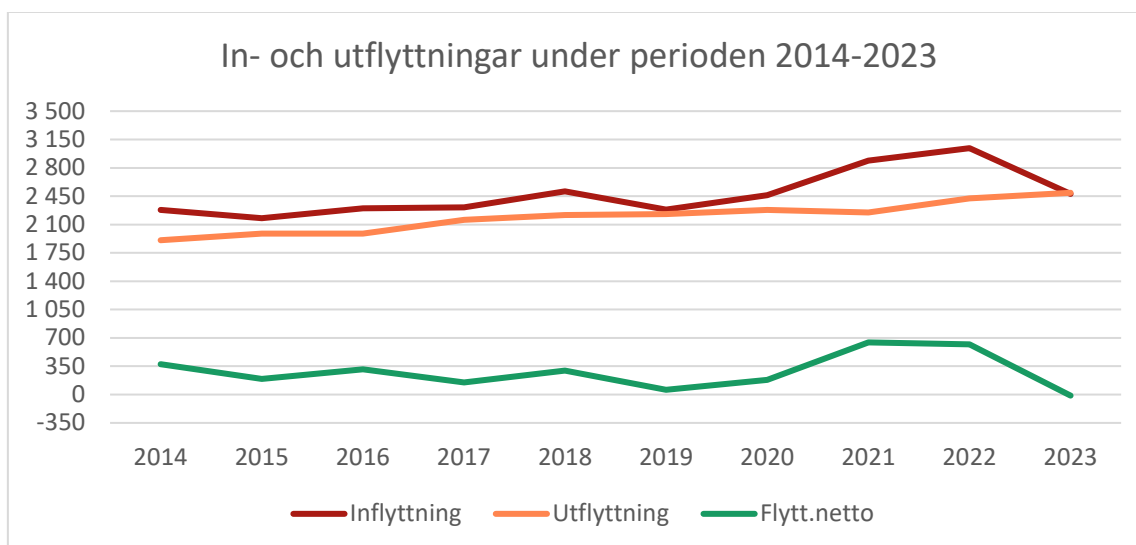

Figur 10, graf över åldersstruktur på utflyttare 2021–2023 med tre års utjämnande värden

Under de senaste tio åren har inflyttningen till kommunen varierat mellan cirka 2 200 och cirka 3 100 personer per år. Utflyttningen från kommunen har under samma tid varierat mellan cirka 1 900 och cirka 2 500 personer per år.

Flyttningsnettot har som mest varit cirka 650 personer och som minst minus 13 personer.

Under 2021 och 2022 har det skett en nettoinflyttning till kommunen på 644 respektive 622 personer. Detta indikerar en fortsatt trend av positiv nettoinflyttning under dessa år, vilket innebär att fler personer har flyttat in i kommunen än de som har flyttat ut. Dock uppstod ett avbrott i denna trend under 2023, då kommunen hade ett flyttningsunderskott på 13 personer.

Figur 10, graf över in- och utflyttningar under perioden 2014–2023

Osäkerheter i årets prognos

Den svenska ekonomin befinner sig i en lågkonjunktur enligt Konjunkturinstitutet, och denna förväntas fördjupas under 2024 och fortsätta under de kommande två åren. Höga nivåer av inflation och ökade räntor har särskilt påverkat hushåll med känslighet för ränteförändringar och bostadsbyggandet, vilket har resulterat i en markant nedgång i antalet bostadsförsäljningar. Denna situation skapar en utmanande miljö för ekonomisk tillväxt och påverkar direkt både hushållens ekonomi och byggsektorn.

Prognosen för befolkningsutvecklingen bygger på antagandet att den nybyggnation som redovisas i produktionsplanen faktiskt genomförs. Dock medför detta en osäkerhet, särskilt med tanke på den rådande ekonomiska nedgången och dess påverkan på bostadsmarknaden. Osäkerheten i prognoserna ökar generellt sett med prognosperiodens längd. Fel och osäkerheter som uppstår i början av prognosen kan följa med och förstärkas över tid. Ju längre fram i tiden prognosen sträcker sig, desto större blir osäkerheten kring dess exakthet och tillförlitlighet.

Tabeller till:

Lokalresursplan 2025-2029

Förvaltningens ekonomiska bedömning och
underlag för budget 2025-2027 (-2029)

Innehållsförteckning

Projektportfölj Lokalresursplan 2025-2029 (2030-2034)	3
Boenden och beläggning inom socialtjänsten.....	4
Vård och omsorg.....	4
Funktionsstöd	4
Elever inom grundskolan	6
Mölnlycke.....	6
Landvetter.....	6
Östra delarna	6

Projektportfölj Lokalresursplan 2025-2029 (2030-2034)

Projektportfölj LRP 2025-2029 (2030-2034)

Senast reviderad: 2024-04-29

Verksamhet	Ort	Mark	Volym	2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030-2034	Kommentar
				vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht		
Förskola			Avd														
<u>Utbyggnad</u>																	
Enebacken II	Mölnlycke	K	6														Detaljplanearbetet föreslås avbrytas hösten 2024
Bråta Ångar	Mölnlycke	P	6														Planerat antagande 2024 kv4. Tornstaden och Källtorpsbygg är exploaterar.
Ny förskola Mke Centrum	Mölnlycke	K	4														Ny förskola på Hulelyckans tomt
Björrod	Landvetter	P	6														Detaljplan antagen med möjlighet att bygga förskola. Obos och BoKlok är exploaterar
Slamby	Landvetter	P															Antagande kv 3 2025, Hökerums bygg är exploaterar
Landvetter Södra	Landvetter	K															Detaljplanearbetet är påbörjat och behov av förskolelokaler behöver utredas.
<u>Avveckling</u>																	
Hulelyckans förskola	Mölnlycke	K	2														Ersätts av nya förskolan på Hulelyckans tomt
Grundskola			Elever														
<u>Utbyggnad</u>																	
Ny skola i norra Landvetter	Landvetter	P/K	600 (P) 450 (K)														Ansökan om planbesked, NCC. Planstart 2024 F-9 (P) F-3 (K). Placering vid Härkeshultsvägen (P) eller annan plats (K). Verksamhetsstart 2030
Ny skola i Lunna	Landvetter	K	550														Ersätter befintlig skola (Lunnaskolan) F-6
Ny skola i Landvetter centrum	Landvetter	K	550														Ersätter befintlig skola (Landvetterskolan) 4-9
Landvetter Södra	Landvetter	K															Detaljplanearbetet är påbörjat och behov av grundskolelokaler behöver utredas.
<u>Avveckling</u>																	
Lunnaskolan	Landvetter	K	-400														A Awecklas innan nyskola börjar byggas.
Gymnasieskola			Elever														
<u>Utbyggnad</u>																	
<u>Avveckling</u>																	
Idrottsanläggningar																	
<u>Utbyggnad</u>																	
Omklädningsbyggn, klubblokal	Mölnlycke	K															Aver aktivitetstytan vid Djupeal, erätter planerad klubblokal vid Mölnlycke IP.
Fridaskolan Idrottshall (Valborgskulle)	Mölnlycke	P															Fridaskolan behöver en idrottshall för att kunna bedriva gymnasium. Området ligger inom prioriterad jämvägskorridor. Antagen 2024.
Ishall och idrottshall	Härreda	K															Detaljplan planeras antas 2024 kv 4.
<u>Avveckling</u>																	
Tillf omklädningsb, klubblokal	Mölnlycke																Aweckling av tillfällig omklädningsbyggnad. Klubblokal
Ishall	Landvetter	K															Aweckling av befintlig ishall i Landvetter
Provisorisk omklädningsbyggnad, ishall	Landvetter	K															Aweckling av provisorisk omklädningsbyggnad, ishall
Särskilt boende			lägenh														
<u>Utbyggnad</u>																	
Ökat behov av Säboplatser	Mölnlycke		60														Ej budgeterad (investeringsbudget), placering av boendet kommer utredas under kommande år
Planbesked Grönhultsvägen (Bårekulla 1:3/Hälsans hus)	Landvetter	P	60														Altura har fått planbesked för att möjliggöra äldreboende.
Härkeshultsvägen (Tahult 4:2)	Landvetter	P															NCC har fått planbesked för att möjliggöra äldreboende. Planstart 2024.
Bostad med särskild service funktionsnedsättning			lägenh														
<u>Utbyggnad</u>																	
Gruppboend	Mölnlycke	K	6														Gruppboend för 6 personer inkl. personalutrymmen, tvättstuga, gemensamhetsutrymmen osv. HT 2029
Övrigt																	
Lokal för driftpersonal TOF	Landvetter	K															Lokal för driftpersonal inom TOF i Landvetter
Hemtjänstlokal	Landvetter	K															Landvetter Södra etapp 1
Hemtjänstlokal	Rävlanda																Ny lokal för hemtjänst Björketorp för att möjliggöra familjecentral i Rävlanda vårdcentral.

Boenden och beläggning inom socialtjänsten

Vård och omsorg

Särskilt boende	Antal lägenheter	Boende per 2024-05-06
Mölnlycke		
Attendo Säteriet	60	51
Ekdalagården	66	65
Hönekulla gård	20	20
Rådahemmet	46	45
Säterigården	24	24
Landvetter		
Bygården	31	31
Östra Bygården	12	12
Rävlanda		
Björkelid	45	45
Summa	304	293

Korttidsboende	Antal platser	Boende per 2024-05-06
Mölnlycke		
Ekdalagården	7	3
Hönekulla gård	20	15
Summa	27	18

Funktionsstöd

Boende med särskild service Gruppboendestäder	Antal lägenheter	Boende per 2024-05-06
Mölnlycke		
Båtsmanstorpet	6	5
Hjorten	5	5
Orrekullen	6	5
Solsten	5	5
Landvetter		
Önneröds sand	6	6
Östra Backa	6	6
Hindås		
Älmhult	6	6
Rävlanda		
Hedegården	6	5
Summa	46	43

Boende med särskild service Servicebostäder	Antal lägenheter	Boende per 2024-05-06
<i>Mönlycke</i>		
Biblioteksgatan	9	7
Enebacken	12	12
Lindbacken	12	12
Lindska	8	6
Stenbrottet	8	6
<i>Landvetter</i>		
Landevi	12	7
Landvetter	7	5
Summa	68	55

Elever inom grundskolan

Mölnlycke

Mölnlycke	Båtsman	Djupedal	Furuhäll	Ekdala	Högadal	Skinnefjäl	Säteriet	Vällsjön	Frida
VT 24									
Årskurs	7-9	4-9	F-6	7-9	F-6	F-3	F-6	F-6	F-9
Antal elever	184	458	359	356	334	229	287	193	573
HT 24									
Årskurs	7-9	4-9	F-6	7-9	F-6	F-3	F-6	F-6	F-9
Antal elever	184	435	351	337	326	232	297	192	568
Kapacitet	180	450	380	375	350	320	350	210	589

Landvetter

Landvetter	Backa	Eskilsby	Härryda	Landvetter	Lunna	Önneröd
VT 24						
Årskurs	F-3	F-2	F-6	2-9	F-3	4-9
Antal elever	245	13	119	787	372	454
HT 24						
Årskurs	F-3	F-2	F-6	3-9	F-3	4-9
Antal elever	238	14	115	730	371	454
Kapacitet	320	30	189	900	400	450

Östra delarna

Östra delarna	Hindås	Fagerhult	Rävlanda	Hällingsjö
VT 24				
Årskurs	F-3	4-9	F-9	F-6
Antal elever	216	370	347	143
HT 24				
Årskurs	F-3	4-9	F-9	F-6
Antal elever	213	368	341	144
Kapacitet	300	450	450	175

Investering och exploatering 2025-2029

Förvaltningens bedömning och underlag för budget
2025-2027(-2029)

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029
KOMMUNLEDNING OCH STÖDFUNKTIONERNA
SB=Starboked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i t	Projektbudget		Budget 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028		Plan 2029	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Konstnärlig utsmäckning Robotgräsklippare Rada Säteri				1 165 400		1 451		1 399		1 395		1 485
	Summa inkomster/utgifter			0	1 565	0	1 451	0	1 399	0	1 395	0	1 485
	Summa netto				1 565	1 451		1 399		1 395		1 485	

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029
SEKTOR FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
S=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028		Plan 2029	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Trafik projekt												
IR83	Mölnlycke fabriker inom plan		56 000		5 000								
IR65	Mölnlycke fabriker utanför plan		27 000		5 000		5 000						
IR87	Hällingsjö Rävlanda GC-väg		30 000		5 000		5 000						
IR51	Wendelsv Gärdesområdet GC-väg	1 500	20 000		2 000								7 000
IR96	ME.Biblioteksvägen upprustning		16 000				3 000						4 000
IR06	Cirkulation Boråsvägen/Råda Portar/Metallvägen		10 000										
IR07	Wendelstrand-Solsten GC -väg	2 500	11 500										
IR72	Abborrtjärn	22 000	22 000		3 000			22 000					
IR94	Bro Konstruktionsvägen		11 000		3 000								
IR20	Bocköhalvön		18 600				5 000						8 600
IR09	Härkeshultsvägen, dagvattenåtgärd		4 000		4 000								
IR45	Solviksbron - Hindås		8 000										
IR08	Bro Stationsgatan, Landvetter		8 000		3 000		3 000						
IR10	GC tunnel under Allen, Kyrkvägen												6 000
IR11	GC tunnel under Musikvägen												
IR12	GC bro över Mölndalsån Björrodsmotet												6 000
	Löpande åtgärder komponentbyte												
IR46	Kollektivtrafikåtgärder		500		500		500						500
IR81	Trafiksäkra Cykel- O Skolvägar		1 500		1 500		1 500						1 500
IR39	Trafikmiljöåtgärder		4 000		4 000		4 000						4 000
IR90	Reinvesteringar, underhåll verksamhet gata		8 000		8 000		8 000						8 000
IR30	Konstruktioner		2 000		2 000		2 000						2 000
IR05	Dagvattenåtgärder		2 000		2 000		2 000						2 000
IR99	Etableringsskötsel		500		500		500						500
	Summa egna projekt, Trafik			0	41 500	0	39 500	22 000	41 100	8 600	33 500	0	31 500

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029
SEKTOR FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
 S=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028		Plan 2029	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Trafik, projekt anslutna till exploaterings- projekt												
	Trafik, extra i anslutning till exploaterings- projekt												
IR36	Mölnlyckemotet-Kollektivtrafik		43 000										
	Summa nya detalplaner, Trafik			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Summa för Trafik totalt			0	41 500	0	39 500	22 000	46 100	8 600	43 500	0	51 560
	Summa netto Trafik			41 500		39 500		24 100		34 900		51 560	
	Summa inkomster/utgifter för sektorn			0	41 500	0	39 500	22 000	46 100	8 600	43 500	0	51 560
	Summa netto för sektorn			41 500		39 500		24 100		34 900		51 560	

INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029

SEKTOR FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD

Samtliga projekt är trafikprojekt som ingår i exploateringsprojekt i bilaga 2 (Slutredovisningar exploatering, ej likvid)

Proj nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget		Budget 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028		Plan 2029	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
IT61	Mölnlyckemotet (EU67)	11 900	11 900	-2 000	2 000	-4 950	4 950	-4 950	4 950	-7 600	7 600		
IT50	Landvetters backa - västra (EU26)	17 900	17 900	-1 500	1 500	-9 200	9 200	-7 700	7 700				
IT66	Landvetter centrum kv 2-3 (EU27)	14 000	14 000	-12 000	12 000								
IT67	Landvetter Södra (Magasinsvägens förlängning) (EU70)	76 000	76 000										
IT68	Säteriet Särskilt boende (EU72)	1 800	1 800					-1 000	1 000				
IT70	Enebacken II (EU76)	55 400	55 400					-40 000	40 000	-38 000	38 000	-8 000	8 000
IT71	Bocköhalvön (EU35)	8 600	8 600			-1 000	1 000	-3 800	3 800	-3 800	3 800		
IT63	Valborgskulle - (kommun och PEAB)	11 300	11 300									-11 300	11 300
IT35	Säteriet Förbo (EU73)	7 000	7 000	-3 000	3 000								
IT37	Björrod - Alberts väg (EU75)	22 500	22 500										
IT44	Bråta, Wendelstrand (EU74)	20 000	20 000	-7 000	7 000								
IT08	Åimhult 1:66 m.fl. (Hindås, Trädgårdstad)	20 000	20 000							-10 000	10 000	-10 000	10 000
IT81	Företagsparken III (EU81)	35 000	35 000					-5 000	5 000	-10 000	10 000	-20 000	20 000
IT01	Slamby 1:27 mfl (EU10)	1 600	1 600					-1 600	1 600				
IT79	Växhusen (EU79)	45 000	45 000									-45 000	45 000
Summa inkomster/utgifter för sektorn				-25 500	25 500	-15 150	15 150	-64 050	64 050	-69 400	69 400	-94 300	94 300
Summa netto för sektorn				0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029
SEKTOR FÖR TEKNIK OCH FÖRVALTNINGSSTÖD
SB=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget totalt		Budget 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028		Plan 2029	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Fastighet												
	<i>LRP</i>												
IC40	Förskola Bråta ängar		49 280								5 000		24 820
IC41	Ny förskola Mölinycke centrum		32 000			4 000		17 000			11 000		
IC35	Ny skola Norra Landvetter		300 000					5 000			100 000		100 000
IC89	Ishall, nybyggnad - Isrink med läktare samt träningsrink och idrottshall.		279 000		50 000	130 000		90 500					
IC55	Gruppbostad 6 lägenheter		30 000					2 000			18 000		10 000
IC75	Lokal för driftpersonal TOF		28 000		5 000	16 000		7 000					
	<i>Övrigt inom fastighet</i>												
IC10	Maskiner/redskap				250	250		250			250		250
IC15	Traktorer				300	700		300			500		500
IC20	Komponentbyten planerat underhåll				58 000	58 000		58 000			58 000		58 000
IC30	Anpassningar inom miljö				5 100	5 100		5 565			5 565		5 565
IC31	Anpassningar utemiljö				4 550	4 550		4 635			4 635		4 635
IC32	Storkök				2 500	2 500		2 650			2 650		2 650
IC33	Hållbar teknikomställning				3 000	3 000		3 450			4 000		4 000
IC34	Råda säteri				2 500	2 500		2 500			2 500		2 500
IC53	Bostadsrätter renovering				1 000	1 000		1 000			1 000		0
IC85	Garantiarbeten				500	500		300			300		300
IC97	Installation av reservkraftverk		26 300		13 500								
IC98	Utbyte server kameraövervakning							50					
	Summa Fastighet			0	146 200	0 228 100		0 200 200		0 213 400		0 213 220	
	Ledning												
IC01	Kontorsinventarier TOF				100	100		100			100		100
	Summa Ledning			0	100	0 100		0 100		0 100		0 100	
	IT												
IB02	Infrastruktur				5 100	3 600		8 450			10 100		7 550
	Summa IT			0	5 100	0 3 600		0 8 450		0 10 100		0 7 550	

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029
SEKTOR FÖR TEKNIK OCH FÖRVALTNINGSSTÖD
SB=Startbesked krävs

Proj SB nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget totalt		Budget 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028		Plan 2029	
		Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	Service												
IC02	Inventarier husansvarig			100	100		100		100		100		100
IF10	Reinvesteringar Solsten			600	600								
IC99	Elektrifiering fordonsflotta			1 150	1 350		1 350		250				
IF01	Maskiner, inventarier o fordon (fritidsanläggningar)			3 400	200		200		3 700		400		400
IF04	Maskiner, fordon, redskap och inventarier (trafikanläggningar)			3 200	200		200		4 100		3 600		3 200
IF21	Upprustning lekutrymmen				400		400				500		
IF30	Upprustning av badplatser				300		300				500		
IF45	Upprustning spår och ridstigar			300					400				400
IF62	Inköp av iskötselmaskiner								2 500				
IF63	Inventarier till personalrum i ny ishall								500				
IF67	Upprustning och byte av konstgräs, Rävlanda								7 000				
IF68	Nytt konstgrässystem Säters ridskolas närdrottspåsar				500		500						
IF61	Lastbil med kran och redskap (utbyte)												5 000
IF69	Nya belysningsstolpar samt LED-armaturer Hindås								4 000				
	Summa Service			0	8 750	0	3 050	0	22 550	0	5 100	0	9 100
	Städ												
IC05	Tvätt- och städmaskiner			700	700		700		700		700		700
IC08	Städmaskin ishall + idrottsbuss				250		250						
	Summa Städ			0	700	0	950	0	700	0	700	0	700
	Måltid												
IC07	Maskiner och inventarier måltidsservice			500	500		500		500		500		500
	Summa Måltid			0	500	0	500	0	500	0	500	0	500
	Summa inkomster/utgifter för sektorn			0	161 350	0	236 300	0	232 500	0	229 900	0	231 170
	Summa netto för sektorn			161 350		236 300		232 500		229 900		231 170	

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029
SEKTOR FÖR UTBILDNING, KULTUR OCH FRITID
 SB=Startbesked krävs

SB nr	Proj	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget totalt		Budget 2025		Budget 2026		Budget 2027		Budget 2028		Budget 2029	
			Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
		Ledning												
		ID01 Inventarier		100		100		100		100		100		100
		Summa ledning		100	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
		Förskola												
		ID01 Inventarier		2 400		2 400		2 400		2 400		2 400		2 400
		IG02 Inventarier, Nya Förskolor		0		0		0		0		0		0
		Summa förskola	0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400
		Grundskola												
		ID01 Inventarier		5 400		5 400		5 400		5 400		5 400		5 400
		Summa grundskola	0	5 400	0	5 400	0	5 400	0	5 400	0	5 400	0	5 400
		Gymnasium												
		ID01 Inventarier		2 050		2 050		2 050		2 050		2 050		2 050
		Summa gymnasium	0	2 050	0	2 050	0	2 050	0	2 050	0	2 050	0	2 050
		Elevhälsa och utveckling												
		ID01 Inventarier		100		100		100		100		100		100
		Summa gymnasium	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
		Kultur och fritid												
		ID01 Inventarier		1 250		1 250		1 250		1 250		1 250		1 250
		IE11 Inventarier ishall Härryda		0		0		0		9 000		0		0
		IE10 Fritid (lekplatser, vandringsleder mm)		500		500		500		500		500		500
		IE14 Omklädningspaviljong Djupedalsåsing												
		IE15 Konstgräsplan Djupedal/Furulhall		14 000										
		IE12 Djupedalsåsing aktivitetsområde		1 500		0		0						
		Summa kultur och fritid	0	17 250	0	1 850	0	1 850	0	10 750	0	1 750	0	1 750
		Summa inkomster/utgifter för sektorn	0	27 300	0	11 900	0	11 900	0	20 800	0	11 800	0	11 800
		Summa netto för sektorn		27 300		11 900		11 900		20 800		11 800		11 800

FÖRSLAG TILL INVESTERINGSBUDGET/PLAN 2025-2029
SEKTOR FÖR SOCIALTJÄNST
 SB=Startbesked krävs

SB nr	Proj nr	Projekt/beskrivning (belopp i tkr)	Projektbudget totalt		Budget 2025		Plan 2026		Plan 2027		Plan 2028		Plan 2029	
			Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift	Inkomst	Utgift
	IK 12	Reinvesteringar				2 400		2 400		2 400		2 400		2 400
Summa inkomster/utgifter för sektorn					0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400	0	2 400
Summa netto för sektorn					2 400		2 400		2 400		2 400		2 400	

Exploateringsverksamhet 2025-2029-∞
SEKTORN FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
Exploatering på kommunägd mark

Benämning	Projektkalkyl, totalt			Ingående balans 2024			Prognos 2024		Kalkyl 2025		Kalkyl 2026		Kalkyl 2027		Kalkyl 2028		Kalkyl 2029-∞		
	Ink.	Utg.	Res.	Ink.	Utg.	Netto	ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	
Verksamhetsmark																			
Hindås industriområde (vattenverk)	-10 800	11 700	900	-3 176	10 864	7 688	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ishall och verksamheter, Härryda	-10 000	15 100	5 100	-1 807	3 518	1 711	-800	1 500	-500	700	-2 600	3 100	0	3 200	-4 400	3 000	0	0	0
Mölnlyckemotet	-34 000	18 700	-15 300	0	4 777	4 777	0	0	0	2 800	-14 000	5 900	-14 000	5 100	-6 000	100	0	0	0
Mölnlycke företagspark III	-114 000	107 100	-6 900	0	2 478	2 478	0	700	0	700	0	7 200	0	25 300	-30 000	40 500	-84 000	30 200	
Summa Verksamhetsmark	-168 800	152 600	-16 200	-4 983	21 638	16 655	-800	2 200	-500	4 200	-16 600	16 200	-14 000	33 600	-40 400	43 600	-89 500	30 200	
Netto Verksamhetsmark	-16 200				16 655		1 400		3 700		-400		19 600		3 200		-59 300		
Mark för bostäder																			
Landvetters Backa (östra och västra)	-101 000	67 200	-33 800	-38	1 584	1 546	0	600	-3 400	2 000	0	9 700	0	8 200	0	7 700	-37 900	200	
Landvetter centrum kvarter 1-3	-48 300	32 600	-15 700	-23 340	9 347	-13 994	0	2 200	-12 300	12 400	0	100	0	0	0	0	0	0	0
Airport City etapp 4*	-190 600	14 300	-176 300	-495	0	-495	0	0	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0
Bocköhalvön, Hindås	-24 500	21 800	-2 700	0	3 519	3 519	0	100	0	1 000	0	2 800	0	7 900	-8 600	6 500	-15 900	0	
Lunnavägen, Landvetter	-12 800	8 000	-4 800	-340	1 258	918	-300	700	-200	1 800	-12 000	2 100	0	2 100	0	0	0	0	0
Profitsgatan, Mölnlycke	-111 200	53 700	-57 500	0	0	0	0	0	-20 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Landvetter södra	-657 400	308 600	-348 800	-22 054	199 713	177 660	-5 800	58 900	-4 500	8 800	-4 900	8 600	-154 900	8 600	-154 600	7 600	-310 700	16 200	
Säteriet (särskilt boende)	-21 900	2 800	-19 100	-9 423	1 751	-7 672	0	0	0	0	0	0	-12 500	1 000	0	0	0	0	0
Engelbacken II, Mölnlycke	-115 000	98 500	-16 500	0	8 380	8 380	0	100	0	2 000	0	2 000	0	40 000	-20 000	38 000	-95 000	8 000	
Kalborgs kulle, Mölnlycke	-28 500	18 500	-10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-28 500	15 400	
EDP P-hustomt, Mölnlycke	-41 400	26 100	-15 300	0	0	0	-200	400	-500	600	0	100	-40 000	13 500	0	10 000	0	1 200	
Summa mark för bostäder	-1 352 600	652 100	-700 500	-55 689	225 552	169 862	-6 300	63 000	-40 900	28 700	-16 900	25 500	-207 400	84 500	-183 200	69 900	-488 000	41 100	
Netto mark för bostäder	-700 500				169 862		56 700		-12 200		8 600		-122 900		-113 300		-446 900		
Summa kommunal mark brutto	-1 521 400	804 700	-716 700	-60 672	247 189	186 517	-7 100	65 200	-41 400	32 900	-33 500	41 700	-221 400	118 100	-223 600	113 500	-577 500	71 300	
Summa kommunal mark netto	-716 700				186 517		58 100		-8 500		8 200		-103 300		-110 100		-506 200		

*) Slutredovisades 2022. Medfinansieringsavtal mellan kommunen och Trafikverket har ingåtts avseende flygplatsmotet.

Exploateringsverksamhet 2025-2029-∞

SEKTORN FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD

Exploatering på privatägd mark

Benämning	Projekt kalkyl, totalt		Prognos 2024		Kalkyl 2025		Kalkyl 2026		Kalkyl 2027		Kalkyl 2028		Kalkyl 2029-∞	
	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.	Ink.	Utg.
Verksamhetsmark														
EDP Airport City etapp 5	-23 500	23 500	-800	800	-900	900	-10 400	10 400	-10 400	10 400	-400	400	-300	300
EDP Fläskebo avfallsanläggning	-3 700	3 700	-400	400	-2 100	2 100	0	0	0	0	0	0	0	0
EDP Logistik och bostäder (Link40)	-93 500	22 300	-6 700	6 300	-5 400	5 300	-6 500	6 100	-70 300	100	-100	300	0	1 200
EDP Verksamheter och logistik, Fåkhult	-3 900	3 900	0	0	0	0	-1 000	1 000	-800	800	0	0	-1 900	1 900
Summa Verksamhetsmark	-124 600	53 400	-7 900	7 500	-8 400	8 300	-17 900	17 500	-81 500	11 300	-500	700	-2 200	3 400
Netto Verksamhetsmark		-71 200		-400		-100		-400		-70 200		200		1 200
Mark för bostäder														
Älmhultsvägen, Hindås	-38 700	28 800	-1 700	1 600	-1 400	1 400	-300	1 300	0	100	0	10 300	-33 000	11 600
EDP Slambý, norr om Landvettersjön	-14 700	14 700	-700	700	-700	700	-2 200	2 200	-5 700	5 700	-4 000	4 000	0	0
EDP Bårekulla 1:3, Landvetter	-2 000	2 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-2 000	2 000
EDP Bostäder i Säteriet	-13 200	10 600	-4 200	4 200	-3 400	3 400	0	100	0	0	0	0	0	0
EDP Wendelstrand, Mölnlycke	-6 600	11 400	-500	500	-3 000	7 500	-100	100	-100	100	-100	100	-300	300
EDP Växthusen, Landvetter	-49 500	49 500	-1 000	1 000	-800	800	-100	100	0	0	0	0	-46 500	46 500
Summa mark för bostäder	-124 700	117 000	-8 100	8 000	-9 300	13 800	-2 700	3 800	-5 800	5 900	-4 100	14 400	-81 800	60 400
Netto mark för bostäder		-7 700		-100		4 500		1 100		100		10 300		-21 400
Summa privat mark brutto	-249 300	170 400	-16 000	15 500	-17 700	22 100	-20 600	21 300	-87 300	17 200	-4 600	15 100	-84 000	63 800
Summa privat mark netto		-78 900		-500		4 400		700		-70 100		10 500		-20 200

Exploateringsdrivna detaljplaner (EDP) slutredovisas årligen vilket innebär att det inte finns något belopp att balansera mellan åren.

Total exploatering brutto	-1 770 700	975 100	-23 100	80 700	-59 100	55 000	-54 100	63 000	-308 700	135 300	-228 200	128 600	-661 500	135 100
Total exploatering netto		-795 600		57 600		-4 100		8 900		-173 400		-99 600		-526 400

Produktionsplan för detaljplaner 2025–2029

Bostäder och verksamheter

Innehåll

Bostäder och verksamheter	1
Inledning.....	3
Bostäder	4
Pågående detaljplaner	4
Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner.....	5
Sammanfattning bostäder	6
Planberedskap antal nya bostäder 2025–2029	6
Planerade byggstarter för bostäder 2025–2029.....	6
Kartmaterial bostäder.....	7
Verksamheter	9
Pågående detaljplaner	9
Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner.....	10
Sammanfattning verksamheter	10
Kartmaterial verksamheter.....	11

Inledning

Produktionsplan för bostäder och verksamheter 2025–2029 omfattar alla pågående detaljplaner samt kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner. Produktionsplanen utgör ett planeringsunderlag för politikens budgetarbete och kommunens befolkningsprognos. Produktionsplanen uppdateras årligen med pågående detaljplaner för bostad- och verksamhetsutbyggnad.

Kommunfullmäktige har antagit mål för god ekonomisk hushållning där målet är att bostadsbyggandet ska utformas så att en befolkningsökning på 1,5 % kan mötas med alla bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer. För att nå tillväxtmål om 1,5 %, det vill säga 600 invånare, krävs en faktisk byggnation av minst 250 nya bostäder per år, eller 1250 bostäder 2025–2029. Det krävs en planberedskap på minst 500 nya bostäder per år, eller 2500 bostäder 2025–2029 vid normalhögkonjunktur.

Nedanstående tabeller redovisar bedömd bostads- och verksamhetsutbyggnad och inte den faktiska byggnationen. Totalt

innefattar förslaget till produktionsplan för 2025–2029 cirka 3 833 – 4 003 nya bostäder samt 1 450 780 kvadratmeter byggnadsarea för verksamheter i pågående detaljplaner och kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner.

Förklaring till tabellerna

I tabellerna finns uppgifter om ort, projektnamn, fastighetsbeteckning och vem som planerar att bygga (Exploator). När kommunen står som exploator är kommunen delvis eller helt markägaren. Därefter följer information om antalet bostäder eller mängden verksamhetsmark som projektet bedöms komma att generera. Efterföljande kolumner visar när detaljplanen förväntas antas samt förväntad byggstart och eventuell utbyggnadstakt om bostadsutbyggnaden är fördelad på flera år.

Förväntad byggstart och utbyggnadstakt uppdateras årligen efter avstämning med respektive exploator om deras planer på när och hur många bostäder som de planerar att byggstarta.

Bostäder

Pågående detaljplaner

Nr	Ort	Namn	Exploator	Antal bostäder	Preliminärt antagande	Preliminär byggstart				
						2025	2026	2027	2028	2029
1	Mölnlycke	Bråta Ängar, Bråta 2:151 m.fl.	Tornstaden Bråta AB, Haga Storby i Mölnlycke AB, Bråta Ängar Fastighets AB	550	2024	150*	200	200		
2	Mölnlycke	Enebacken II, Kullbäckstorp 1:4 m.fl.	Skanska, kommunen, privata fastighetsägare	(<i>prel. 70</i>)	Avvaktar beslut					
3	Mölnlycke	Valborgs kulle, Kullbäckstorp 2:470 m.fl.	PEAB, kommunen	(<i>prel. 200</i>)	Avvaktar beslut					
4	Mölnlycke	P-hustomt, del av Kindbogården 1:60	MAMA Mölnlycke 1 AB	150	2026				150	
5	Mölnlycke	Delning av villatomt vid Lyckevägen, Kullbäckstorp 2:274	Privatperson	1	2024		1			
6	Landvetter	Skällsjöås, Björröd 1:13 m.fl.	Privata fastighetsägare	2	2024		2			
7	Landvetter	Landvetter centrum kvarter 4–6	Kommunen	(<i>prel. 200</i>)	Avvaktar beslut					
8	Landvetter	Bostäder vid Lunnavägen, Landvetter 6:638 m.fl.	Kommunen, Hagbergs	15	2025		15*			
9	Landvetter	Bostäder norr om Landvettersjön, Slamby 1:27	Hökerum Bygg	350	2025		175*	175		
10	Landvetter	Bostäder vid Växthusen, Landvetter 6:15 m.fl.	Tornstaden	300	2025		50*	100	50	
11	Landvetter	Logistik och bostäder (Link 40), Bråta 2:153 m.fl.	Next Step Group AB	80	2024			80		
12	Landvetter	Landvetter Södra 1A	LSUAB	1 000	2026			100	200	200
13	Hindås	Bostäder vid Älmhultsvägen, Älmhult 1:4 m.fl.	Sverigehuset, kommunen	300	2025		150*	150		
14	Rävlanda	Rävlanda Sanatorium, Rävlanda 1:8 m.fl.	Kålltorps Projektutveckling	80	2026			40*	40	

* *Exploatorn har tillhandahållit information om den förväntade byggstarten. Förvaltningens bedömning är att den är optimistisk.*

Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner

Ort	Detaljplan	Kvarvarande antal bostäder (cirka)	Kvarstående % av totalen (cirka)
Mölnlycke	P 2021/7 Bostäder i Säteriet	300	100
Mölnlycke	P 2021/2 Wendelstrand	850	100
Mölnlycke	P 2020/1 Säteriet (Särskilt boende)	80 – 100	100
Mölnlycke	P 2018/5 Mölnlycke fabriker	165	25
Mölnlycke	Abborrtjärnsvägen (överklagad, ej laga kraft)	20	100
Mölnlycke	P2024/1 Lövskogsvägen, Hönekulla 1:96	1	100
Landvetter	P 2022/1 Bostäder vid Alberts väg	150 – 300	100
Landvetter	P 276 Landvetters-Backa Västra	40	100
Hindås	Bocköhalvön (överklagad, ej laga kraft)	80	100
TOTALT		1 686 – 1 856	

Sammanfattning bostäder

Planberedskap antal nya bostäder 2025–2029

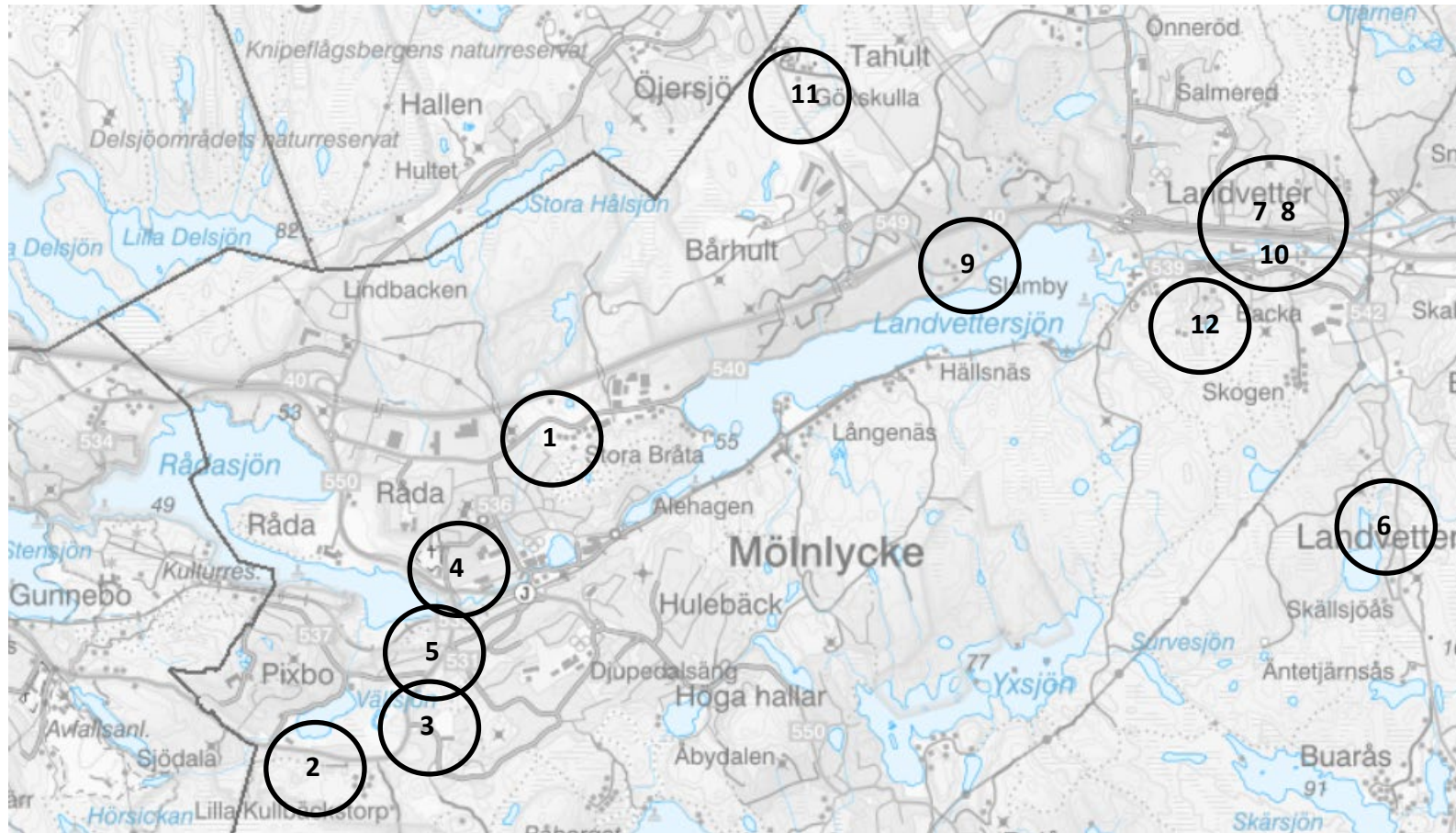
Ort	Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner	I pågående detaljplaner	Totalt	Andel % av totalen (cirka)
Mölnlycke	1 415 – 1 435	701	2 116 – 2 136	53
Landvetter	190 – 340	1 147	1 337 – 1 487	37
Hindås-Rävlanda	-	380	380	10
TOTALT	1 605 – 1 775	2 228	3 833 – 4 003	100

Planerade byggstarter för bostäder 2025–2029

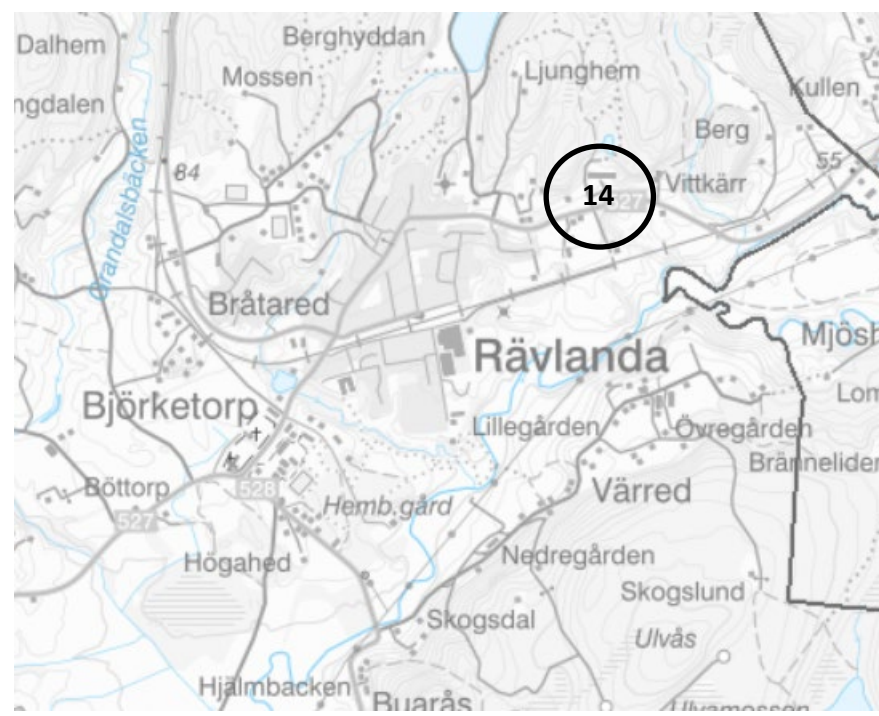
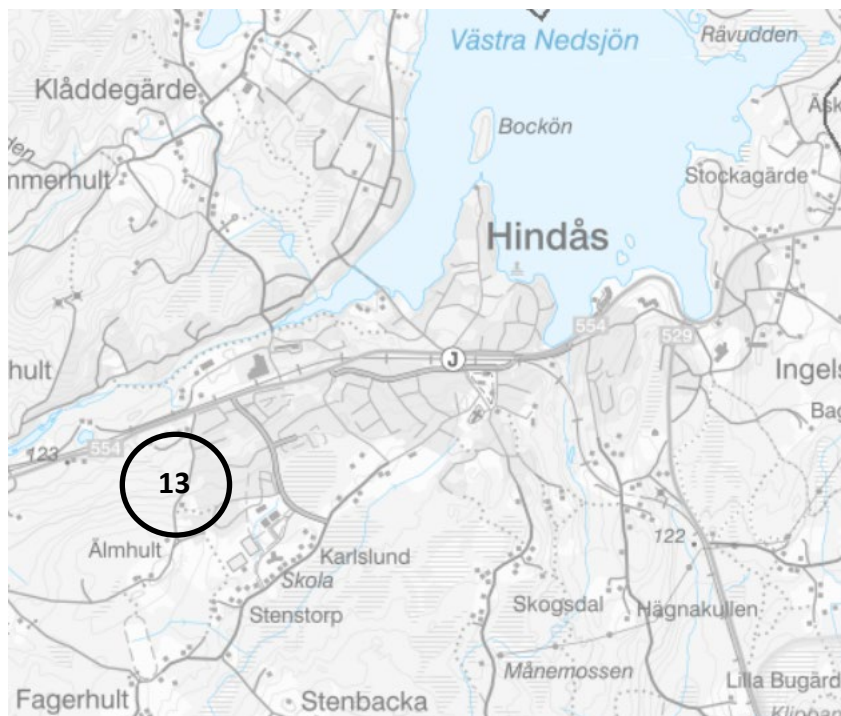
Byggstarter	2025	2026	2027	2028	2029
Mölnlycke	150	201	200	150	-
Landvetter	-	242	455	250	200
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	-	150	190	40	-
TOTALT	150	593	845	440	200

Kartmaterial bostäder

Pågående detaljplaner i Mölnlycke och Landvetter

Pågående detaljplaner i Hindås och Rävlanda

Verksamheter

Pågående detaljplaner

Nr	Ort	Namn	Exploatör	Omfattning BYA/Mark	Preliminärt antagande	Preliminär byggstart
1	Mölnlycke	Mölnlycke Företagspark 3, Solsten 1:19 m.fl.	Kommunen	35 ha 55 000 BYA	2025	2027
2	Mölnlycke	Fridaskolan, Kullbäcktorp 2:268	SBB	2,8 ha 6 880 BYA	2024	2025
3	Landvetter	Logistik och bostäder (Link 40), Bråta 2:153 m.fl.	Next Step Group AB	80 ha 240 000 BYA	2024	2026
4	Landvetter	Fläskebo avfallsanläggning, Håltås 1:8	Renova	81 ha 60 000 BYA	2024	2026
5	Härryda	Verksamheter och logistik, Fäxhult 1:33	Samgräv	27 ha 135 000 BYA	2027	2030
6	Härryda	Ishall och verksamheter, Assmundtorp 2:9 m.fl.	Kommunen, Kålltorps Projektutveckling	8 ha 25 000 BYA	2025	2025
7	Härryda	Logistik och verksamheter (Airport City 5), Björröd 1:212	Swedavia	35 ha 290 000 BYA	2026	2028
8	Härryda	Program för verksamheter och logistik vid Ryamotet, Bugärde 11:1 m.fl.	Bugärde utveckling AB, Bellman Group Utveckling AB	150 ha 600 000 BYA	2025	

Kvarvarande byggrätter i antagna detaljplaner

Område	Detaljplan	Kvarvarande byggrätt i byggnadsarea	Kvarstående % av totalen (cirka)
Mölnlycke	P 245 Djupedalsäng/Stenbrottet	2 100	100
	Mölnlyckemotet (överklagad, ej laga kraft)	20 000	100
Landvetter-Eskilsby	P 264 Bårhults Företagspark	6 600	30
	P 98 Björrods Industriområde	5 580	30
Härryda	-	-	-
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	P 2019/3 Hindås vattenverk	4 500	50
TOTALT		38 780	

Sammanfattning verksamheter

Ort/område	Kvarvarande byggrätter i byggnadsarea	Pågående detaljplaner i byggnadsarea	Mark i pågående detaljplaner	Totalt i byggnadsarea	Andel byggnadsarea i % av totalen
Mölnlycke	22 100	62 000	38 ha	84 100	6
Landvetter-Eskilsby	12 180	300 000	161 ha	312 180	21,5
Härryda	-	1 050 000	220 ha	1 050 000	72
Hindås-Rävlanda-Hällingsjö	4 500	-		4 500	0,5
TOTALT	38 780	1 412 000		1 450 780	100

Kartmaterial verksamheter

Pågående detaljplaner i Mölnlycke, Landvetter och Härryda.

